



การพัฒนากระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยใช้สื่อ
โฆษณาหนังสือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ณัฐวุฒิ คำประเทือง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา

กรกฎาคม 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม



การพัฒนากระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยใช้สื่อ
โฆษณาหนังสือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

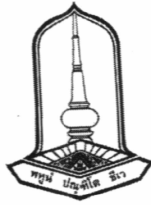
ณัฐวุฒิ คำประเทือง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา

กรกฎาคม 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม





คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายณัฐวุฒิ คำประเทือง
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... (ผศ.ดร.อดิศักดิ์ สิงห์สีโว)	ประธานกรรมการ (อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)
..... (ผศ.ดร.ประยูร วงศ์จันทร์)	กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก)
..... (อาจารย์ ดร.จุไรรัตน์ คุรุโคตร)	กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม)
..... (อาจารย์ ดร.น้ำทิพย์ คำแร่)	กรรมการ (อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)
..... (ว่าที่พันตรี ดร.มานิตย์ ชาญชัย)	กรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(ผศ.ดร.ยรรยงค์ อินทร์ม่วง)

.....
(ศ.ดร.ประดิษฐ์ เทอดทูล)

คณบดีคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ๒๑ เดือน ก.ค. พ.ศ. ๒๕๕๘



กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความกรุณา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร วงศ์จันทร์หา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ ดร.จุไรรัตน์ คุรุโคตร อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อดิศักดิ์ สิงห์สีโว ประธานกรรมการสอบ และว่าที่พันตรี ดร.มานิตย์ ชาติโย คณะกรรมการสอบ ที่กรุณาช่วยให้คำปรึกษาตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง ทำให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.พนัส โพธิ์บัติ อาจารย์ประจำหลักสูตรวัฒนธรรมศาสตร์ คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพบุลย์ ลิ้มมณี อาจารย์ประจำ หลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อาจารย์ ดร.มานิตย์ อาษานอก ผู้ช่วยคณบดี ฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง คณะศึกษาศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัฒนพงษ์ วันจันทร์ก อาจารย์ประจำคณะวิทยาการสารสนเทศ และคุณครูยวนใจ คำประเทือง ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านบ่อใหญ่ ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างมาก ทำให้งานการจัดเก็บข้อมูลมีความสะดวก รวดเร็ว

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนบ่อใหญ่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม คณะครู และขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในด้านข้อมูลต่าง ๆ และการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และบูรพาจารย์ที่ให้การอบรมสั่งสอนให้ผู้ศึกษาค้นคว้า เป็นคนดี มีคุณธรรม

ณัฐวุฒิ คำประเทือง



ชื่อเรื่อง	การพัฒนากระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ผู้วิจัย	นายณัฐวุฒิ คำประเทือง
ปริญญา	วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา สิ่งแวดล้อมศึกษา
คณะกรรมการควบคุม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร วงศ์จันทร์ อาจารย์ ดร.จุไรรัตน์ ชุรุโคตร
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2558

บทคัดย่อ

ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญยิ่งในการอำนวยความสะดวกทางตรง และทางอ้อม แม้ว่าทรัพยากรป่าไม้จะมีความสำคัญแต่ในปัจจุบันป่าไม้ได้ถูกทำลายลงเป็นอย่างมาก สาเหตุของปัญหาทรัพยากรป่าไม้ พบว่าส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมของมนุษย์ ที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนากระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ เพื่อศึกษาความรู้ ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ และเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการเข้าร่วมกิจกรรม และเพื่อเปรียบเทียบความรู้ และความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ ต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบ่อใหญ่ (บ่อใหญ่เรืองศิลป์) ตำบลบ่อใหญ่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 22 คน จาก 1 ห้อง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample) เครื่องมือที่ใช้คือสื่อโฆษณาหนังสือ (โฆษณาหนังสือที่นำเสนอ) แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ แบบสอบถามความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ และแบบวัดเจตคติแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 14 ข้อ สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t – test แบบ Dependent

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. กระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินงาน และขั้นการประเมินผล
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ หลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 82.58 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนร้อยละ 41.67
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$)
4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก



5. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือมีความรู้ ความตระหนักรู้ และเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้หลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .05$)

โดยสรุป กระบวนการสร้างความตระหนักรู้ด้วยโฆษณาหนังสือมีประสิทธิภาพทำให้เยาวชนมีความรู้ เจตคติ และมีการปฏิบัติเพื่อการอนุรักษ์ป่าไม้ที่ดี สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้มีความเอาใจใส่ต่อสิ่งแวดล้อมได้ จึงควรส่งเสริมสนับสนุนและแนะนำไปประยุกต์ใช้สำหรับนักเรียนเยาวชนในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป



TITLE The Development of Forest Conservation Awareness Creating by Using the Short Film Advertising Media for Primary school Grade 6 Students

AUTHOR Mr.Nattawoot Kamprathuang

DEGREE Master of Science Program **MAJOR** Environmental Education

ADVISORS Assist. Prof. Dr. Prayoon Wongchantra
Assist. Prof. Dr. Jurairat kurukodt

UNIVERSITY Mahasarakham University **YEAR** 2015

ABSTRACT

Forest is an important natural resource that can provide us direct and indirect benefit. Although forest resource is important but the current forest was destroyed greatly. The most reasons of forest resources issue are human behavior which lack of knowledge and true understanding and being unaware. Therefore, this research purposed to develop the forest conservation awareness creating by using short film advertising media, to gain knowledge, awareness and attitude toward forest conservation of grade 6 students after attending the activity and to compare knowledge, awareness in forest conservation of grade 6 students before and after attending the activity. The purposive samples were 22 grade 6 students from one classroom in 1st semester, academic year 2012, Ban BorYai School (BorYai Ruengsil), Bor Yai sub-district, Borabue district, Mahasarakham province. The instruments in this study included short film advertising media, 30 four-choice questions of forest conservation test, 20 questions in questionnaire of attitude toward forest conservation, 20 questions of 1 to 5 rating scale test and forest conservation awareness 1 to 5 rating scale attitude test. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation and dependent t – test.

The research finding revealed that:

1. Forest conservation awareness creating by using the short film advertising Media consisted of 3 steps: preparing, performing and evaluating.
2. After attending the activity, the knowledge of forest conservation of Primary school grade 6 students were increased. Moreover, the percentage evaluated value was 82.58 which increased by 41.67 from prior to attending the activity.
3. Primary school grade 6 students have an overall awareness in forest conservation by using short film advertising media in extremely good level ($\bar{X} = 3.70$).
4. Primary school grade 6 students have an attitude toward forest conservation in extremely good level since using short film advertising media.



5. Primary school grade 6 students attending the forest conservation by using the short film advertising media activity differently have knowledge, awareness and attitude in the forest conservation than prior to attending the activity at the statistical significance .01 level ($p < 0.05$).

In conclusion, forest conservation awareness creating by using the short film advertising media was efficiently affected the students on having good knowledge, good attitude and good performing for the forest conservation. This can be used as a guideline for student development to make them pay attention to the environment. As a result, there should be the encouragement, promotion and application for taking this short film advertising media to students in other areas.



สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพประกอบ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลัง	1
1.2 ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	5
1.4 ความสำคัญของการวิจัย	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
1.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	8
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้	10
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อโฆษณาหนังสือ	13
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการตระหนักรู้	17
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้	19
2.6 เจตคติ	22
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
2.7.1 งานวิจัยในประเทศ	27
2.7.2 งานวิจัยต่างประเทศ	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	35
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	35
3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	35
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	40
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	40



	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
4.2 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	49
5.1 ความมุ่งหมายของการวิจัย	49
5.2 สรุปผล	49
5.3 อภิปรายผล	50
5.4 ข้อเสนอแนะ	53
เอกสารอ้างอิง	55
ภาคผนวก	61
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	62
ภาคผนวก ข ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ	79
ประวัติย่อผู้วิจัย	83



สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 2.1 พื้นที่ป่าของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2504 – 2549	12
ตาราง 3.1 รายชื่อสื่อโฆษณาหนังสือ และเนื้อหาโดยสรุป เรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	36
ตาราง 4.1 คะแนนความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการใช้สื่อโฆษณาหนังสือ	43
ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ	44
ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการเข้าร่วมกิจกรรม	46
ตาราง 4.4 การเปรียบเทียบความรู้ ความตระหนักรู้ และเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม	48
ตาราง ข.1 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นเป็นรายข้อของแบบวัดความรู้ใน การอนุรักษ์ป่าไม้	80
ตาราง ข.2 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นเป็นรายข้อของแบบสอบถามความตระหนักรู้	81
ตาราง ข.3 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นเป็นรายข้อของแบบวัดเจตคติ	82



สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1.1 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการสร้างความตระหนักรู้ ในการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ	7
ภาพประกอบ 2.1 ประเภทความรู้	20
ภาพประกอบ 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติ กับการเปลี่ยนแปลงภายนอกและภายใน	23



บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง

ปัจจุบันสถานการณ์ป่าไม้ของประเทศไทยลดน้อยลงเนื่องมาจากการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อแสวงหาประโยชน์ต่างๆ โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมา สำหรับสถานการณ์ป่าไม้ของประเทศไทยนั้น อาจเรียกได้ว่ากำลังอยู่ในภาวะวิกฤต พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยมีจำนวนลดน้อยลงไปเรื่อยๆ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 ที่เริ่มมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยเหลืออยู่ราว 171 ล้านไร่ หรือคิดเป็น 53.33% ของพื้นที่ประเทศ จนมาถึงปี พ.ศ. 2538 พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยเหลืออยู่ประมาณ 82 ล้านไร่ หรือคิดเป็น 25.62% ของพื้นที่ประเทศเท่านั้น มาถึงปัจจุบัน บางคนระบุว่าป่าไม้ของประเทศไทยเหลืออยู่จริง ๆ ไม่ถึง 20% เท่านั้น (ชัยรัตน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, 2554: เว็บไซต์) แม้ว่ารัฐบาลจะได้หามาตรการที่จะช่วยรักษาพื้นที่ป่าไม้ โดยในปี พ.ศ. 2532 รัฐบาลได้ประกาศยกเลิกสัมปทานทำไม้ในพื้นที่ป่าบกทั้งหมดหรือที่เรียกกันว่า "ปิดป่า" แต่จากสถิติของการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ทั้งก่อนและหลังมีการประกาศยกเลิกสัมปทานป่า ก็พบว่าไม่ได้แตกต่างกันเลย (ชัยรัตน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, 2554: เว็บไซต์) นอกจากนี้ สืบเนื่องจากอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้มีการใช้ทรัพยากรประเภทต่างๆ โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้ในอัตราที่สูงมาก แต่ทว่าเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้สภาพป่าไม้ของประเทศไทยเสื่อมโทรมลงเรื่อย ๆ ทั้งในเชิงปริมาณและในเชิงคุณภาพจนอาจกล่าวได้ว่า พื้นที่ป่าไม้ที่เหลืออยู่ประมาณ 25.62% ของพื้นที่ประเทศไทยนั้น มีพื้นที่ที่มีสภาพทางระบบนิเวศที่สมบูรณ์เหลืออยู่ไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 ที่ได้ทำการประกาศก่อนยกเลิกสัมปทานป่าไม้ อย่างไรก็ตาม ป่าไม้ส่วนใหญ่ทั้งในพื้นที่ป่าอนุรักษ์และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจที่เหลืออยู่ล้วนแล้วแต่อยู่ในสภาพที่เสื่อมโทรม ไม่สมบูรณ์เหมือนสมัยก่อน ทั้งนี้โดยพิจารณาจากจำนวน และขนาดของต้นไม้ รวมไปถึงความหลากหลายทางชีวภาพในป่าที่ลดลงไปมากด้วย (ชัยรัตน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, 2554: เว็บไซต์)

ป่าไม้มีหลายชนิด ได้แก่ ป่าดงดิบ ป่าดงดิบเขา ป่าสนเขา ป่าชายเลน ป่าเบญจพรรณ ป่าแดง ป่าห้วย เป็นต้น ด้วยโลกมีความเจริญก้าวหน้า เทคโนโลยีเจริญก้าวหน้า ประชากรของโลกได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้มนุษย์นำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้ ทำให้ป่าไม้ลดลงอย่างรวดเร็ว และลดลงเรื่อยๆ โดยไม่มีการปลูกป่าทดแทน และรักษาผืนป่าไว้คงเดิม เช่นเดียวกับประเทศไทยที่เคยเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรป่าไม้ มีสัตว์ป่ามากมาย คนไทยสมัยก่อนมีชีวิตที่เกี่ยวเนื่องกับป่า ดำรงชีวิตโดยอาศัยป่าในการทำมาหากิน ด้วยประชากรเพิ่มขึ้น มีการนำทรัพยากรป่าไม้มาใช้มากมาย ใช้สร้างที่อยู่อาศัยบ้าง ขยายบ้าง ถางป่าไม้ทำที่เกษตรบ้าง บุกรุกทำไร่เลื่อนลอยบ้าง ทำให้ผืนป่าไทยลดลงอย่างน่ากลัว และส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศมากมาย ทั้งอากาศร้อน ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล น้ำท่วม แห้งแล้ง ไม่มีน้ำอุปโภค บริโภค สัตว์ป่าลดลงเพราะไม่มีที่อยู่อาศัย ห้วย หนอง คลอง บึง ตื้นเขินเพราะถูกชะล้าง ทำให้ประชาชนขาดแหล่งทำมาหากิน เพราะไม่มีรากยึดเหนี่ยวหน้าดิน ทำให้หน้าดินพัง (สายใจ พินิจเวชการ, 2540: 18- 20) ในปัจจุบันการใช้



ประโยชน์จากที่ดินดังกล่าวกำลังเป็นปัญหาใหญ่ที่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ทั้งนี้เพราะการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้เป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และมีการใช้อย่างฟุ่มเฟือย ราษฎรยังขาดความรู้ในการใช้ประโยชน์จากที่ดินให้คุ้มค่า ทำให้คุณภาพของดินเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว ผลผลิตที่ได้ลดลงเมื่อคิดต่อหน่วยเนื้อที่ และการที่จะให้ผลผลิตเพียงพอต่อความต้องการจำเป็นต้องเพิ่มเนื้อที่ด้วยการบุกรุกทำลายป่าไม้ จากการกระทำดังกล่าวนี้ว่าเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ลงอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศของพื้นที่ (นพวรรณ เสวตานนท์, 2532: 52)

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาต่างๆ จากการทำลายทรัพยากรป่าไม้อย่างมากมาย รัฐบาลได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวทุกๆ ด้าน ทั้งทางป้องกันและรักษาป่าไม้ที่เหลืออยู่ ดังเช่น การรณรงค์ให้มีการปลูกป่าของภาครัฐบาลและเอกชน ตลอดจนการสร้างความตระหนักให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ความรัก ความหวงแหน ความวิตก ความห่วงใย และความรู้สึกนึกคิดที่จะร่วมแรงในการรักษาไว้ซึ่งปริมาณ และคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มนัส สุวรรณ, 2541: 99)

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรป่าไม้ ไม่ว่าจะเป็นการตัดไม้ทำลายป่า ที่มีผลให้สูญเสียทรัพยากรไปโดยไม่คุ้มค่า และส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อม สภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นสาเหตุเนื่องมาจาก การขาดความรู้ ความเข้าใจ และการแสดงออกที่ไม่ดีต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ ประชาชนขาดความตระหนัก และความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (วินัย วีระพัฒนานนท์, 2541: 197) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการมุ่งเน้นให้ความรู้ ความเข้าใจ รวมไปถึงการปลูกฝังสร้างจิตสำนึก และประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้กับประชาชน เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรป่าไม้ หากทุกคนมีความรู้และเข้าใจ ตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้นก็จะสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตน เพื่อความอยู่รอดในอนาคตได้ (วินัย วีระพัฒนานนท์, 2541: 191) นอกจากนี้ทรัพยากรป่าไม้อย่างช่วยสร้างสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติให้อยู่ในสภาวะสมดุลอันจะเอื้อประโยชน์แก่ทุกชีวิตให้สามารถดำรงอยู่ได้ (อุไร ศิลปธรรม, 2539: 1) ป่าไม้มีความสำคัญต่อการดำรงชีพของมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมนุษย์ใช้ประโยชน์จากป่าในด้านการก่อสร้างที่อยู่อาศัย เป็นวัตถุดิบเข้าโรงงานอุตสาหกรรม เป็นแหล่งอาหารคน และสัตว์เลี้ยง เป็นเชื้อเพลิง ยารักษาโรค ช่วยปรับสภาพภูมิอากาศ ประโยชน์ด้านนันทนาการ ลดความรุนแรงของน้ำท่วม เป็นแนวป้องกันลมพายุ เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า ประโยชน์ด้านการปรับสมดุลของระบบนิเวศ ช่วยเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดิน เป็นต้น (สรุภาญจน์ รัตนเลิศนุสรณ์, 2546: 65)

กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงภาระหน้าที่อันยิ่งใหญ่ในการให้การศึกษาอบรมแก่เด็ก และเยาวชน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของประเทศในอนาคต การดำเนินการทุกอย่างของกระทรวงศึกษาธิการในการให้การศึกษาอบรมมีจุดประสงค์สำคัญคือ ต้องการให้เด็กและเยาวชนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นมีความขยันหมั่นเพียร อดทน ซื่อสัตย์สุจริต สามารถทำงานกับผู้อื่นได้ และสามารถมีส่วนร่วมในการปกครองบ้านเมือง ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2533: 1) ดังนั้น การสร้างทักษะและจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมปลูกฝังได้ โดยการฝึกนักเรียนทำบทปฏิบัติการในภาคสนามจะทำให้นักเรียนมองเห็นธรรมชาติเป็นสิ่งสวยงาม มหัศจรรย์ น่าสนใจที่จะศึกษา แล้วเปิดโอกาสให้นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็น ทำให้นักเรียนรู้จักคิด ลำดับความคิด มองหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา และมีวิธีการตัดสินใจที่ถูกต้อง (เต็มดวง รัตนทัศนีย์ และนักรบ ระวีงกาญจน์, 2544) การมีความรู้ ความ



เข้าใจในระดับการสร้างจิตสำนึกให้กับผู้เรียนได้นั้นจะต้องเป็นความรู้ที่สร้างขึ้นจากตัวผู้เรียนเอง จิตสำนึกนี้ไม่สามารถถ่ายทอดให้ได้โดยตรงเหมือนกับความรู้ทั่วไป (สำลี ทองธิว, 2545) การสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นในบุคคลนั้น Paulo Freire (1973) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า หัวใจสำคัญของการสร้างจิตสำนึก คือ การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดด้วยตนเอง มีการนำปัญหาสังคมมาขบคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ สนทนาในปัญหา ควบคู่ไปกับการลงมือปฏิบัติการรับใช้สังคมจนเกิดความตระหนักต่อปัญหาต่าง ๆ ในสังคมที่เขาดำรงชีวิตอยู่

สถานการณ์ป่าในจังหวัดมหาสารคามในปัจจุบัน สภาพป่าไม้ของจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นป่าเต็งรัง ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัด บริเวณ อำเภอกุดรัง อำเภอบรบือ อำเภอนาเชือก อำเภอนาดูน และอำเภอนาปีพุม มีป่าสงวนแห่งชาติ 10 แห่ง มีวนอุทยาน 2 แห่ง คือ วนอุทยานโกสัมพี มีพื้นที่ 177.243 ไร่ และวนอุทยานชีหลง 279.159 ไร่ มีสวนรุกชาติ 2 แห่ง คือ สวนรุกชาติพุทธมณฑลและ สวนรุกชาติท่าสองคอน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า จำนวน 1 แห่ง คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูนลำพัน มีพื้นที่ 376.025 ไร่ พบว่าพื้นที่ป่าไม้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545-2553 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี 2553 จังหวัดมีพื้นที่ป่าไม้คิดเป็นร้อยละ 6.29 ของพื้นที่จังหวัด เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ป่าไม้น้อยจึงทำให้ระบบนิเวศไม่มีความอุดมสมบูรณ์และเป็นอุปสรรคไม่เอื้ออำนวยในการเกษตรกรรม และยังมีปัญหาการบุกรุกทำลายป่าไม้ ซึ่งในระยะที่ผ่านมาพบว่า มีการลักลอบตัดไม้อย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะไม้พยูงซึ่งมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดมหาสารคาม, 2553) ซึ่งในจังหวัดมหาสารคามมีแค่เพียงป่าเท่านั้นเนื่องจากมีพื้นที่ของป่าไม่ถึงร้อยละ 10 ของพื้นที่จึงไม่สามารถเป็นป่าไม้ได้

โรงเรียนบ้านบ่อใหญ่ ตั้งอยู่บ้านบ่อใหญ่ ตำบลบ่อใหญ่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีเนื้อที่ทั้งตำบลประมาณ 55.37 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 34,661 ไร่ เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อเรียนจบประการหนึ่งว่า มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ที่มุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 3-4) ปัจจุบันโรงเรียนบ้านบ่อใหญ่นั้นตั้งอยู่ใกล้บริเวณป่าชุมชนบ่อใหญ่ที่ชาวบ้านเข้าไปใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น การเข้าไปหาอาหารจากป่า ใช้เป็นพื้นที่ศึกษาดูงาน ใช้สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนาต่างๆ และใช้ในการฝึกอบรมค่ายลูกเสือสำหรับเด็กทุกปี เป็นต้น แต่พื้นที่ป่ายังถูกบุกรุกทำลาย เนื่องมาจากการแสวงหาผลประโยชน์มากเกินไปจนขีดความสามารถที่ป่าสามารถรับได้ จึงทำให้สภาพป่าเสื่อมโทรมและพื้นที่ป่าลดน้อยลง (นายวิเชียร การดี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบ่อใหญ่และนายกิตติชัย พิมพ์จ่อง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อใหญ่, วันที่ 10 กรกฎาคม 2554: สัมภาษณ์)



ดังนั้น เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าชุมชนบ่อใหญ่ ผู้วิจัยจึงสนใจการสร้างความตระหนักในการรักษาป่ากับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งอยู่ในพื้นที่ตั้งของป่าชุมชนบ่อใหญ่ เนื่องจากเห็นว่า เด็กในวัยนี้จะเริ่มเรียนรู้โลกกว้างมากขึ้น ชอบความตื่นเต้น พึงพอใจในสิ่งแปลกใหม่ จะหันเหไปสู่การเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากสิ่งแวดล้อมนอกบ้าน เช่น เรียนรู้เกี่ยวกับเพื่อน ครู การเรียน การเล่นกับเพื่อน เด็กจะใฝ่เรียนรู้และพยายามกระทำการต่างๆ เพื่อให้เห็นว่าเขาสามารถทำได้หรือประสบความสำเร็จ อยากให้ผู้อื่นยอมรับในความสามารถของตนเอง (Erikson : ทฤษฎีจิตสังคม ขั้นที่ 4) (เบญจรัตน์ นุชนาฏ และคณะ, 2550: 3) รวมถึงเป็นกลุ่มที่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงจะเปลี่ยนแปลงในระยะยาว เปลี่ยนแปลงที่ถาวร ยืนนาน และมีประโยชน์ระยะยาว (จำเนียร โสขุนทด, 2542: 5) และเห็นว่าควรที่จะมีการปลูกฝังให้เยาวชนได้เห็นคุณค่า ก่อให้เกิดความรักความผูกพันและมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ เพราะเยาวชนในวัยนี้สามารถที่จะคิดหาเหตุผล สามารถเป็นจุดเชื่อมโยงของสถาบันสำคัญต่างๆ ในสังคม เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ คำกล่าวขององค์การสหประชาชาติ (Unesco, 1999: 1) ที่กล่าวว่า เยาวชนของทุกประเทศถือเป็น ทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญทั้งในแง่ของการพัฒนาและเป็นตัวกลางในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยการอบรมเยาวชน ซึ่งอยู่ในวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบโรงเรียน ซึ่งถือได้ว่าเป็นวัยที่มีการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ค่อนข้างรุนแรง ทั้งที่เป็นพฤติกรรมด้านบวกหรือด้านลบ ถ้านักเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ที่มีคุณค่าในชุมชนของตนเองแล้ว ก็จะทำให้ทรัพยากรป่าไม้ที่มีอยู่มากสูญหายไปจากชุมชนได้ ในฐานะลูกหลานของชุมชนนักเรียนควรจะมีส่วนร่วมในการรักษาและถ่ายทอดสิ่งที่มีคุณค่าในชุมชนให้คงอยู่ได้ต่อไป โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงไปสู่สังคม ซึ่งความรู้ ความตระหนักในภูมิปัญญาท้องถิ่นจะไปสู่ผู้เรียนได้ ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถดึงดูดให้ผู้เรียนอยากเรียน โดยนำสื่อเทคโนโลยีเสมือนจริง เคลื่อนไหวได้ มีความใกล้เคียงกับวิถีชีวิตของนักเรียนมากที่สุดคือ โฆษณาหนังสือพิมพ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้เข้ามาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ และคาดว่านักเรียนจะได้รับประสบการณ์ตรงจากผู้รู้ สถานที่หรือวัสดุสิ่งของที่คุ้นเคยในท้องถิ่นของตนเอง อีกทั้งยังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อีกด้วย

1.2 ความมุ่งหมายการวิจัย

1.2.1 เพื่อพัฒนากระบวนการสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือพิมพ์

1.2.2 เพื่อศึกษาความรู้ ความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้ และเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการเข้าร่วมกิจกรรม

1.2.3 เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ความตระหนัก และเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม



1.3 สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้ และความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ใช้สื่อโฆษณาหนังสือแตกต่างกัน

1.4 ความสำคัญของการวิจัย

ข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการศึกษา พัฒนาความรู้ และสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และสามารถนำข้อมูลจากการวิจัยโดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือไปใช้กับนักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป โดยนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริม และเผยแพร่ทางด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ เป็นฐานข้อมูลแก่หน่วยงานสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผู้สนใจจะศึกษาวิจัยต่อไป

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อทราบผลของการพัฒนากระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบ่อใหญ่ ซึ่งมีขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

1. พื้นที่ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนบ้านบ่อใหญ่ (บ่อใหญ่เรืองศิลป์) ตำบลบ่อใหญ่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

2.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบ่อใหญ่ (บ่อใหญ่เรืองศิลป์) ตำบลบ่อใหญ่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 44 คน จาก 2 ห้อง

2.2 ตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบ่อใหญ่ (บ่อใหญ่เรืองศิลป์) ตำบลบ่อใหญ่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 22 คน จาก 1 ห้อง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ กระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้

3.2.2 ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้

3.2.3 เจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ

4. ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระยะเวลา 5 เดือน ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2555 ถึง เดือนตุลาคม

2555



1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 สื่อโฆษณาหนังสือ หมายถึง โฆษณาโทรทัศน์และหนังสือที่จะนำมาเป็นสื่อในการถ่ายทอดเรื่องราวการอนุรักษ์ป่าไม้ รวมถึงวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และความรู้จากกระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ ให้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.6.2 กระบวนการสร้างความตระหนักรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมโดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ เพื่อให้เกิดการสังเกต การวิเคราะห์ วิจัย และสรุปองค์ความรู้ที่ได้ร่วมกิจกรรม หรือได้ดูในสื่อโฆษณาหนังสือเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้

1.6.3 ความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ หมายถึง สิ่งที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบ่อใหญ่ ได้รับ และเข้าใจจากการใช้ป่าไม้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ใช้ได้ยืนยาวนานที่สุด และใช้อย่างประหยัดที่สุด มีการสูญเสียน้อยที่สุด การอนุรักษ์ป่าไม้อย่างรวมถึงการทำให้ป่าไม้ที่เสื่อมโทรมให้ดีขึ้นหรืออยู่ในสภาพปกติสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

1.6.4 เจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็นต่อกระบวนการอนุรักษ์ป่าไม้ การทำลายป่าไม้ การดูแลป้องกันไฟป่า และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ป่าไม้

1.6.5 ป่าไม้ หมายถึง พื้นที่ที่มีต้นไม้หลากหลายชนิดเกิดขึ้นและอยู่รวมกันเป็นบริเวณกว้าง และมีอิทธิพลต่อสภาวะแวดล้อม เช่น อากาศ ฝน และความอุดมสมบูรณ์ของดิน เป็นต้น

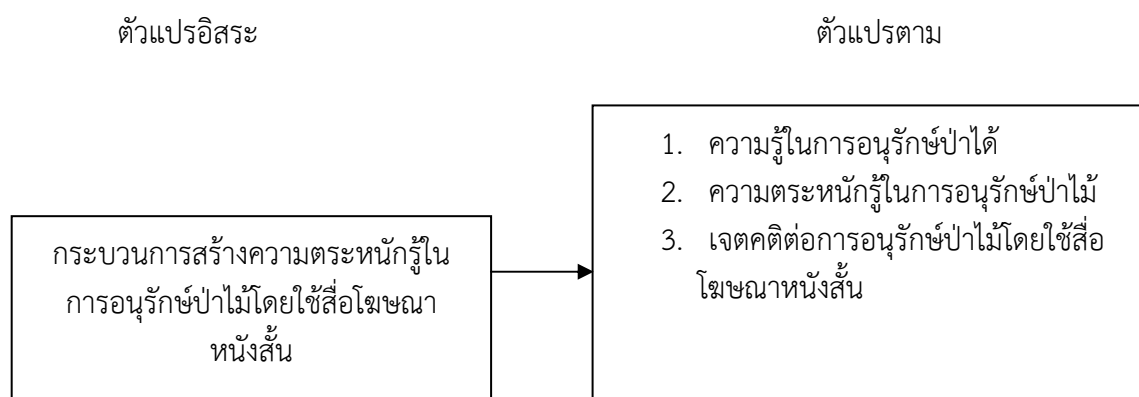
1.6.6 การอนุรักษ์ป่าไม้ หมายถึง การใช้อย่างอย่างชาญฉลาด สมเหตุสมผลและระมัดระวัง และมีการปรับปรุงทรัพยากรป่าไม้ที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากสาเหตุต่างๆ ให้กลับคืนสภาพเดิม ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบจนเป็นอันตรายต่อทรัพยากรป่าไม้ และสามารถนำทรัพยากรป่าไม้กลับมาใช้ใหม่ได้

1.6.7 ป่าชุมชนบ่อใหญ่ หมายถึง ป่าไม้ที่ชุมชนเข้าไปใช้ประโยชน์ร่วมกัน อาทิเช่น การหาของป่ามาเพื่อการอุปโภคบริโภค ไม่ว่าจะเป็น ไม้ฟืน เห็ด ไข่มดแดง และการเข้าไปทำพิธีกรรมต่างๆ เป็นต้น

1.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ ความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ป่าไม้ และเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามวิธีการ Kirkpatrick (สำราญ มีแจ้ง, 2544: 8 อ้างอิงจาก Kirkpatrick, 1978: 20) ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติ เป็นความรู้พื้นฐานที่มีผลต่อการแสดงการปฏิบัติกิจกรรมนั้นได้ดีขึ้น มาเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ เพื่อสร้างความรู้ ความตระหนักรู้ และเจตคติในการอนุรักษ์ป่าไม้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงประมวลความคิดดังกล่าวมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ออกเป็น ดังภาพประกอบ 1





ภาพประกอบ 1.1 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ



บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมอันประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน เพื่อนำมาจัดทำกรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อโฆษณาหนังสือ

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการตระหนักรู้

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

2.6 เจตคติ

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาทุกสังกัดที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตร และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 2-5)

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข



ความสำคัญของการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 1) ได้เสนอไว้ว่า สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
 ตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ
 ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตาม
 สภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา
 เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น
 มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการ
 ดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก โดยได้กำหนด สาระและมาตรฐาน
 การเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ออกเป็น 5 สาระ ดังนี้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของ
 พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตาม
 หลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษา
 พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยม
 ที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลก
 อย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา
 และธำรงรักษาไว้ ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและ
 การบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของ
 เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทาง
 เศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทาง
 ประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทาง ประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน
 ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและ
 สามารถ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย
 มีความรักความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย



สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากความสำคัญของหลักสูตรแกนกลาง และสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ มาตรฐาน ส 5.2 ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการมีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำไปเป็นแนวทางในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและเกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่อไป

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้

2.2.1 ความหมายของการอนุรักษ์

เกษม จันทรแก้ว (2530: 99-100) กล่าวว่า การอนุรักษ์ หมายถึง การเก็บรักษา สงวน ซ่อมแซมปรับปรุง และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อที่จะได้เอื้ออำนวยให้ได้คุณภาพสูงในการสนองความเป็นอยู่ของมนุษย์ตลอดไปหรืออีกทางความหมายหนึ่งเป็นการใช้ตามความต้องการ และประหยัดไว้เพื่อใช้ในอนาคตซึ่งสอดคล้องกับ อำนวย คอวนิช (2528: 21) กล่าวว่า การอนุรักษ์ หมายถึงการนำออกมาใช้ประโยชน์โดยรักษาให้คงสภาพเดิมไว้มากที่สุด ซึ่งในการนำทรัพยากรทางธรรมชาติออกมาใช้ประโยชน์ต้องให้ใช้ได้ยาวนานที่สุดและสูญเสียทรัพยากรแบบเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด (วิชัย เทียนน้อย, ทัศนีย์ ทองสว่าง และนที ทองสว่าง, 2523: 165)

การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาตินั้นเป็นเรื่องที่สำคัญเนื่องจาก ความหมายของการอนุรักษ์นั้น คือ สามารถนำออกมาใช้ได้แต่ต้องให้อยู่ในขีดความสามารถที่ทรัพยากรนั้นรับได้และสามารถใช้ได้ยืนยาวและเกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อให้สามารถมีใช้ได้ในอนาคต ดังนั้น มนุษย์จึงเป็นดัชนีอีกตัวหนึ่งที่สำคัญกับทรัพยากรทางธรรมชาติซึ่งหากบุคคลมีความรู้ มีจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติก็จะทำให้ทรัพยากรเหล่านั้นเกิดประโยชน์สูงสุดและมีใช้ไปยาวนาน

2.2.2 ความหมายของป่าไม้

“ป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน “ไม้” หมายความว่า ไม้สักและไม้อื่นทุกชนิดที่เป็นต้น เป็นกอ เป็นเถา รวมตลอดถึงไม้ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ไม้ไผ่ทุกชนิด ปาล์ม หวาย ตลอดจนราก ปุ่ม ตอ เศษ ปลาย และกิ่งของสิ่งนั้น ๆ ไม่ว่าจะถูกตัด ทอน เลื่อย ผ่า ถาก ขุด หรือกระทำโดยประการอื่นใด (ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ .พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2548 มาตรา 4 ข้อ 1 และ ข้อ 2 ออนไลน์)



ป่าไม้ หมายถึง สังคมของพืชและสัตว์ ซึ่งประกอบด้วยพรรณไม้ใหญ่น้อยหลายชนิดเป็นหลัก มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความผาสุกของประชาชน ฐานะทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ตลอดจนเศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศไทย ประเทศไทยอยู่ในบริเวณเขตร้อนซึ่งมีฝนชุก และมีแสงแดดจ้าอยู่เสมอตลอดปี เพราะเหตุนี้จึงทำให้มีพืชพันธุ์ต่าง ๆ มากมายหลายชนิด โดยเฉพาะภาคใต้ของไทยซึ่งเป็น ป่าดงดิบ ตลอดทั้งภาค อย่างไรก็ตามบางแห่งทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก็มีป่าที่มีสภาพแห้งแล้งอยู่บ้างได้แก่ ป่าเต็งรัง และ ป่าทุ่ง ป่าไม้ในประเทศไทยอาจแบ่งออกเป็นชนิดใหญ่ ๆ ได้ 2 ชนิด คือ ป่าประเภทไม่ผลัดใบ และ ป่าประเภทผลัดใบ (สมจิตร พงศ์พັນ และสุภาพ ภูประเสริฐ, 2534: 176)

ป่าไม้ มีความหมายที่แตกต่างกันไปตามยุคตามสมัย ตอนปลายศตวรรษที่ 13 ในยุโรป "ป่าไม้" หมายถึง พื้นที่ที่พระมหากษัตริย์ได้สงวนไว้ เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับล่าสัตว์ของส่วนพระองค์ ส่วนสิทธิในการตัดไม้ และการก่อสร้างแผ้วถางป่า เพื่อการเพาะปลูก หรือเลี้ยงสัตว์ยังเป็นของประชาชนทั่วไปอยู่

ปัจจุบันองค์การอาหาร และเกษตรแห่งสหประชาชาติได้ให้คำนิยามคำว่า "ป่าไม้" หมายถึง "บรรดาพื้นที่ที่มีพืชมงคลชนิดนานาชนิดปกคลุมอยู่โดยมีต้นไม้ขนาดต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ โดยไม่คำนึงว่าจะมีการทำ ไม้ในพื้นที่ดังกล่าวหรือไม่ก็ตาม สามารถผลิตไม้ หรือมีอิทธิพลต่อลมฟ้าอากาศ หรือต่อระบบของน้ำในท้องถิ่น" นอกจากนี้พื้นที่ที่ได้ถูกตัดฟัน หรือแผ้วถาง หรือโค่นเผาไม้ลง และมีเป้าหมายที่จะปลูกป่าขึ้นในอนาคต ก็นับรวมเป็นพื้นที่ป่าไม้ด้วย แต่ทั้งนี้มิได้นับเอาป่าละเมาะ หรือหญ้าต้นไม้ที่ขึ้นอยู่นอกป่า หรือต้นไม้สองข้างทางคมนาคม หรือที่ยืนต้นอยู่ตามหัวไร่ปลายนา หรือที่ขึ้นอยู่ในสวนสาธารณะ ให้เป็นป่าไม้ด้วย (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2539: เว็บไซต์)

2.2.3 พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย

ตามรายงานสถิติการป่าไม้ 2525 ของฝ่ายผลิตผลป่าไม้และแผนงาน กรมป่าไม้ พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยที่ได้จากการแปลภาพถ่ายดาวเทียม และภาพถ่ายทางอากาศ เมื่อนำมาเทียบกับพื้นที่ของประเทศไทยเป็นภาคๆ ไป ระหว่าง พ.ศ. 2504, 2516, 2519, 2521 และ 2525 จะเห็นได้ว่า เมื่อปี พ.ศ. 2504 มีพื้นที่ป่าไม้ถึง 237,628 ตารางกิโลเมตร หรือเพียงร้อยละ 30.52 ของพื้นที่ประเทศ เมื่อพิจารณาเป็นภาคๆ ไปแล้ว จะเห็นได้ว่า ภาคเหนือมีป่าไม้ถึงร้อยละ 51.73 ภาคที่มีป่าไม้น้อยที่สุดคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเพียง 25,886 ตารางกิโลเมตร หรือเพียงร้อยละ 15.33 เท่านั้น เพราะภาคนี้ได้มีการบุกรุกป่าไม้ เพื่อทำไร่ทำนา สำหรับ ข้าวโพด อ้อย ฯลฯ กันมาก ทั้งเป็นภาคที่มีดินเป็นดินทราย และแห้งแล้ง จึงจำเป็นอย่างที่สุดที่จะต้องรีบแก้ไข เพราะประชากรมีมากถึง 1 ใน 3 ของประชากรทั้งประเทศอีกด้วย นอกจากนี้พื้นที่ป่าไม้ตามธรรมชาติแล้ว กรมป่าไม้ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ และผู้รับอนุญาตสัมปทานทำไม้ระยะยาว ได้ปลูกสร้างสวนป่า ตามสถิติในปี 2526 มีเนื้อที่สวนป่าไม้สัก ไม้กระยาเลย อยู่ถึง 2,775,141 ไร่ แต่วงการต่างๆ และประชาชนยังเข้าใจว่ากรมป่าไม้ไม่ได้ดำเนินการปลูกป่าอย่างจริงจัง (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2539: เว็บไซต์)



ตารางแสดงพื้นที่ป่าไม้ในประเทศไทย เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505 – 2549 โดยคิดเป็นตารางกิโลเมตร ไร่และคิดเป็นร้อยละของพื้นที่ ดังนี้

ตาราง 2.1 พื้นที่ป่าของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2504 – 2549

ปี พ.ศ.	พื้นที่ป่าของประเทศไทย		
	ตร.กม	ไร่	ร้อยละ
2504	273,629.00	171,018,125.00	53.3
2516	221,707.00	138,566,875.00	43.2
2519	198,417.00	124,010,625.00	38.7
2521	175,224.00	109,515,000.00	34.2
2525	156,600.00	97,875,000.00	30.5
2528	150,866.00	94,291,250.00	29.4
2531	143,803.00	89,876,875.00	28.0
2532	143,417.00	89,635,625.00	28.0
2534	136,698.00	85,436,250.00	26.6
2536	133,554.00	83,471,250.00	26.0
2538	131,485.00	82,178,125.00	25.6
2541	129,722.00	81,076,250.00	25.3
2543	170,110.78	106,319,239.47	33.2
2547	167,590.98	104,744,360.00	32.7
2548	161,001.30	100,625,812.50	31.4
2549	158,652.59	99,157,868.75	30.9

แหล่งที่มา: กรมป่าไม้ (2551: 52)

ป่าในจังหวัดมหาสารคามในปัจจุบัน สภาพป่าไม้ของจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นป่าเต็งรัง ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัด บริเวณ อำเภอกุดรัง อำเภอบรบือ อำเภอนาเชือก อำเภอนาคูและอำเภอนาโพธิ์ มีป่าสงวนแห่งชาติ 10 แห่ง มีวนอุทยาน 2 แห่ง คือ วนอุทยานโกสัมพี มีพื้นที่ 177.243 ไร่ และวนอุทยานชีหลง 279.159 ไร่ มีสวนรุกขชาติ 2 แห่ง คือ สวนรุกขชาติพุทธรักษาและ สวนรุกขชาติท่าสองคอน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า จำนวน 1 แห่ง คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดงพญาเย็น มีพื้นที่ 376.025 ไร่ พบว่าพื้นที่ป่าไม้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545-2553 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี 2553 จังหวัดมีพื้นที่ป่าไม้คิดเป็น ร้อยละ 6.29 ของพื้นที่จังหวัด เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ป่าไม้น้อยจึงทำให้ระบบนิเวศไม่มีความอุดมสมบูรณ์และเป็นอุปสรรคไม่เอื้ออำนวยในการเกษตรกรรม และยังมีปัญหาการบุกรุกทำลายป่าไม้ซึ่งในระยะที่ผ่านมาพบว่า มีการลักลอบตัดไม้อย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะไม้พยูงซึ่งมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดมหาสารคาม, 2553)



2.3 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อโฆษณาหนังสือ

ในปัจจุบันการติดต่อสื่อสารถือเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง แม้กระทั่งคนหูหนวก ตาบอดก็ยังต้องติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ทั้งนี้เพื่อความอยู่รอดในสังคมซึ่งการ “สื่อสาร” นั้น สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การสื่อสารด้วยคำพูด สายตา ท่าทาง เป็นต้น

กระบวนการสื่อสารมีองค์ประกอบหลักๆ อยู่ 4 องค์ประกอบได้แก่ ผู้ส่งสาร (Source) ข่าวสาร (Message) สื่อ (Media) และผู้รับสาร (Receiver) ซึ่งข่าวสารจะไหลผ่าน จากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารได้นั้นจะต้องอาศัยสื่อเป็นตัวนำพาไปตามช่องทางสื่อสาร (Channels) เพื่อก่อให้ผู้รับสารเกิดความรู้ ทักษะคิด จิตสำนึก และพฤติกรรมในที่สุด (ปฐฐาน จันทรบุณยเรือง, 2541: 16)

สื่อ (Media) เป็นองค์ประกอบตัวที่สามของกระบวนการสื่อสารที่เน้นข้อมูลข่าวสารไปสู่ผู้รับ (สนั่น ปัทมะทิน, 2520: 32) และเป็นพาหนะที่นำพาข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งจำแนกได้ 2 ประเภท คือ สื่อบุคคลและสื่อมวลชน (เสถียร เขยประทับ, 2525: 32) ดังนี้

1. ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Channels) เป็นการติดต่อสื่อสารและระหว่างบุคคลต่อบุคคล เพื่อจะถ่ายทอดข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร เป็นการสื่อสารเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติ

2. ช่องทางสื่อสารมวลชน (Mass Media Channels) เป็นกระบวนการจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารจำนวนมาก หลากหลาย และไม่เป็นส่วนตัวรวดเร็วโดยอาศัยสื่อมวลชนโดยจำแนกเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อสำหรับฉาย เป็นการสื่อสารที่เพิ่มพูนความรู้และแพร่กระจาย

1. ความหมายของสื่อโฆษณา

สื่อโฆษณา คือเครื่องมือทางการตลาดชิ้นหนึ่ง ที่มีหน้าที่นำพาข่าวสารที่ผู้โฆษณาต้องการให้ผู้บริโภคได้รับรู้ และเกิดความต้องการในสินค้า การที่ผู้โฆษณาจะประสบความสำเร็จทางด้านการสื่อสารผู้โฆษณาควรที่จะรู้จักลักษณะของสื่อโฆษณาแต่ละชนิด เพื่อให้เกิดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสื่อโฆษณานิยมใช้โดยทั่วไป ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ สื่อดังกล่าวเป็นสื่อหลักที่ใช้กันเป็นจำนวนมากในงานโฆษณา เนื่องจากเป็นสื่อมวลชนที่เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคจำนวนมาก ดังนั้นในการวางแผนการใช้สื่องบประมาณด้านสื่อส่วนใหญ่จะมุ่งไปที่สื่อเหล่านี้เป็นอันดับแรกสำหรับสื่อ ณ จุดซื้อ แผ่นพับ ใบปลิว สื่อนอกสถานที่ เช่น แผ่นป้ายต่างๆ จะมีความสำคัญในฐานะเป็นสื่อสนับสนุน ซึ่งทำหน้าที่ในการเตือนความจำผู้บริโภคที่มีต่อสินค้า หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือตัวนำสารโฆษณาจากสื่อหลัก ซึ่งได้โฆษณาไปแล้วนั่นเอง (สุเขต หนูรอด, 2549: 5-12)

2. ประเภทของสื่อโฆษณา

2.1. สื่อสิ่งพิมพ์ (Printed Media Advertising)

2.1.1 หนังสือพิมพ์ (Newspaper)

2.1.2 นิตยสาร (Magazine)

2.1.3 สื่อทางไปรษณีย์ (Mail-order Media)

2.1.4 สมุดโทรศัพท์หน้าเหลือง (Directories)

2.2 สื่อกระจายภาพและเสียง (Broadcast Media Advertising)

2.2.1 โทรทัศน์ (Television)

2.2.2 วิทยุ (Radio)



- 2.2.3 โรงภาพยนตร์ (Cinema)
- 2.2.4 อินเทอร์เน็ต (Internet)
- 2.3 สื่ออื่นๆ (other Media Advertising)
 - 2.3.1 สื่อกลางแจ้ง (Outdoor Media)
 - 2.3.2 สื่อทางยานพาหนะ (Transit Media)
 - 2.3.3 สื่อโฆษณา ณ จุดซื้อ (Point of Purchase)

หนังสือหนังยาวที่สั้น ก็คือการเล่าเรื่องด้วยภาพและเสียงที่มีประเด็นเดียวสั้น ๆ แต่ได้ใจความศิลปะการเล่าเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นนิทาน นิยาย ละคร หรือภาพยนตร์ ล้วนแล้วแต่มีรากฐานแบบเดียวกัน นั่นคือ การเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นของมนุษย์หรือสัตว์ หรือแม้แต่อะไรก็ตามที่เกิดขึ้นช่วงเวลาหนึ่งเวลาใด ณ สถานที่ใดที่หนึ่งเสมอ ฉะนั้น องค์ประกอบที่สำคัญที่ขาดไม่ได้คือ ตัวละคร สถานที่ และเวลา สิ่งที่สำคัญในการเขียนบทหนังสือนั้นก็คือ การเริ่มค้นหาวัตถุหรือแรงบันดาลใจให้ได้ว่าอยากจะพูด จะนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ อย่างไร ซึ่งแรงบันดาลใจในการเขียนบทที่สามารถนำมาใช้ได้ก็คือ ตัวละคร แนวความคิด และเหตุการณ์ และควรจะมองหาวัตถุในการสร้างเรื่องให้แคบอยู่ในสิ่งที่รู้สึก รู้จริง เพราะคนทำหนังสั้นส่วนใหญ่ มักจะทำเรื่องที่ใกล้ตัวหรือไม่ก็ใกล้เกินไปจนทำให้ไม่สามารถจำกัดขอบเขตได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 12)

ส่วนภาพยนตร์สั้นหรือ หนังสือ เป็นประเภทของภาพยนตร์อย่างหนึ่งที่เหมือนกับภาพยนตร์ทั่วไป ที่เล่าเรื่องด้วยภาพและเสียงเฉพาะภาพยนตร์ความยาวปกติ เพียงแต่ว่าเป็นการเล่าเรื่องประเด็นสั้น ๆ หรือประเด็นเดียวที่ได้ใจความ มาตรฐานของภาพยนตร์สั้น คือ มีความยาวเต็มที่ไม่เกิน 40 นาที

เมื่อได้เรื่องที่จะเขียนแล้วก็ต้องนำเรื่องราวที่ได้มาเขียน Plot (โครงเรื่อง) ว่าใคร ทำอะไร กับใคร อย่างไร ที่ไหน เมื่อไร เพราะอะไร และได้ผลลัพธ์อย่างไร ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ ข้อมูล หรือ วัตถุที่มีอยู่ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ชีวิตของแต่ละคนว่ามีแนวคิดมุมมองต่อชีวิตคนอย่างไร เพราะความเข้าใจในมนุษย์ ยิ่งเข้าใจมากเท่าไร ก็ยิ่งทำหนังได้ลึกมากขึ้นเท่านั้น และเมื่อได้เรื่อง ได้โครงเรื่องมาเรียบร้อยแล้ว ก็นำมาเป็นรายละเอียดของฉาก ว่ามีกี่ฉาก ในแต่ละฉากมีรายละเอียดอะไรบ้าง เช่น มีใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ไปเรื่อยๆจนจบเรื่อง ซึ่งความจริงแล้วขั้นตอนการเขียนบทไม่ได้มีอะไรยุ่งยากมากมาย เพราะมีการกำหนดเป็นแบบแผนไว้อยู่แล้ว แต่สิ่งที่ยากมากก็คือกระบวนการคิด ว่าคิดอย่างไรให้ลึกซึ้ง คิดอย่างไรให้สมเหตุสมผล ซึ่งวิธีคิดเหล่านี้ไม่มีใครสอนกันได้ทุกคน ต้องค้นหาวีธีลองผิดลองถูก จนกระทั่งค้นพบวิธีคิดของตัวเอง

การเตรียมการ และการเขียนบทภาพยนตร์นั้น สามารถเริ่มต้นการเขียนบทภาพยนตร์ได้ที่ไหน เป็นคำถามที่มักจะได้ยินเสมอสำหรับผู้เริ่มหัดเขียนบทภาพยนตร์ใหม่ ๆ เช่น ควรเริ่มซื้อดรัมมิ่งเห็นยานอวกาศลำใหญ่แล่นเข้ามาขอบพระมนแล้วเลยไปสู่แกแล็กซีเบื้องหน้าเพื่อให้เห็นความยิ่งใหญ่ของจักรวาล หรือเริ่มต้นด้วยรถที่ขับไล่ล่ากันกลางเมืองเพื่อสร้างความตื่นเต้นดี หรือเริ่มต้นด้วยความเจ็บมีเสียงหัวใจเต้นตึกตัก ๆ ดี หรือเริ่มต้นด้วยความฝันหรือเริ่มต้นที่ตัวละครหรือเหตุการณ์ดี เหล่านี้เป็นต้น บางคนบอกว่ามีโครงเรื่องดี ๆ แต่ไม่ทราบว่าจะเริ่มอย่างไร การเริ่มต้นเขียนบทภาพยนตร์ ต้องมีเป้าหมายหลักหรือเนื้อหาเป็นจุดเริ่มต้นการเขียน เรียกว่า ประเด็น (Subject) ของเรื่อง ที่ต้องชัดเจนแน่นอน มีตัวละครและแอ็คชั่น



ดังนั้น นักเขียนควรเริ่มต้นจากจุดนี้พร้อมด้วยโครงสร้าง (Structure) ของบทภาพยนตร์ ประเด็นอาจเป็นสิ่งที่ง่าย ๆ เช่น มนุษย์ต่างดาวเข้ามาเยือนโลกแล้วพลัดพลาดจากยานอวกาศของตน ไม่สามารถกลับดวงดาวของตัวเองได้ จนกระทั่งมีเด็ก ๆ ไปพบเข้าจึงกลายเป็นเพื่อนรักกัน และช่วยพาหลบหนีจากอันตรายกลับไปยังยานของตนได้ นี่คือเรื่อง E.T. – The Extra-Terrestrial (1982) หรือ ประเด็นเป็นเรื่องของนักมวยแชมป์โลกรุ่นเฮฟวี่เวทที่สูญเสียตำแหน่งและต้องการเอากลับคืนมา คือ เรื่อง Rocky III หรือนักโบราณคดีค้นพบโบราณวัตถุสำคัญที่หายไปหลายศตวรรษ คือเรื่อง Raider of the Lost Ark (1981) เป็นต้น

การคิดประเด็นของเรื่องในบทภาพยนตร์ว่าคืออะไร ให้กรองแนวความคิดจนเหลือจุดที่สำคัญมุ่งไปที่ตัวละครและแอ็คชั่น แล้วเขียนให้ได้สัก 2-3 ประโยค ไม่ควรมากกว่านี้ และที่สำคัญไม่ควรกังวลในจุดนี้ว่าจะต้องทำให้บทภาพยนตร์ของเราถูกต้องในแง่ของเรื่องราว แต่ควรให้มันพัฒนาไปตามแนวทางของขั้นตอนการเขียนจะดีกว่าสิ่งแรกที่เรควรฝึกเขียน คือ ต้องบอกให้ได้ว่าเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอะไร เช่น เรื่องเกี่ยวกับความดีและความชั่วร้าย หรือเกี่ยวกับความรักของหนุ่มสาวกรุงกับหญิงบ้านนอก ความพยายามของปีศาจสาวที่ถูกฆาตกรรม ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นเพียงแค่ว่าความคิดที่ยังขาดแง่มุมของการเขียนว่าจะเกิดอะไรขึ้นต่อไป จึงต้องชัดเจนมากกว่านี้ โดยเริ่มที่ตัวละครหลักและแอ็คชั่น

ดังนั้น ประเด็นของเรื่องจึงเป็นสิ่งสำคัญของจุดเริ่มต้นการเขียนบทภาพยนตร์ อย่างไรก็ตาม การเขียนบทภาพยนตร์สำหรับนักเขียนหน้าใหม่ จึงควรค้นหาสิ่งที่น่าสนใจจากสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัว ของนักเขียนเอง เขียนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ตนเองรู้ ทำให้ได้รายละเอียดในเชิงลึกของเนื้อหา เกิดความจริง สร้างความตื่นตะลึงได้ เช่น เรื่องในครอบครัว เรื่องของเพื่อนบ้าน เรื่องในที่ทำงาน ของตนเอง เรื่องในหนังสือพิมพ์รายวัน เป็นต้น

ขั้นตอนสำหรับการเขียนบทภาพยนตร์สามารถสรุปได้ คือ

1. การค้นคว้าหาข้อมูล (Research) เป็นขั้นตอนการเขียนบทภาพยนตร์อันดับแรกที่ต้องทำถือเป็นสิ่งสำคัญหลังจากพบประเด็นของเรื่องแล้ว จึงลงมือค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อเสริมรายละเอียดเรื่องราวที่ถูกต้อง จริง ชัดเจน และมีมิติมากขึ้น คุณภาพของภาพยนตร์จะดีหรือไม่จึงอยู่ที่การค้นคว้าหาข้อมูล ไม่ว่าภาพยนตร์นั้นจะมีเนื้อหาใดก็ตาม

2. การกำหนดประโยคหลักสำคัญ (Premise) หมายถึงความคิดหรือแนวความคิดที่ง่าย ๆ ธรรมดา ส่วนใหญ่มักใช้ตั้งคำถามว่า “เกิดอะไรขึ้นถ้า...” (what if) ตัวอย่างของ premise ตามรูปแบบหนังฮอลลีวูด เช่น เกิดอะไรขึ้นถ้าเรื่องโรมิโอ & จูเลียตเกิดขึ้นในนิวยอร์ก คือ เรื่อง West Side Story, เกิดอะไรขึ้นถ้ามนุษย์ดาวอังคารบุกโลก คือเรื่อง The Invasion of Mars, เกิดอะไรขึ้นถ้าก๊อตซิลล่าบุกนิวยอร์ก คือเรื่อง Godzilla, เกิดอะไรขึ้นถ้ามนุษย์ต่างดาวบุกโลก คือเรื่อง The Independence Day, เกิดอะไรขึ้นถ้าเรื่องโรมิโอ & จูเลียตเกิดขึ้นบนเรือไททานิค คือเรื่อง Titanic เป็นต้น

3. การเขียนเรื่องย่อ (Synopsis) คือ เรื่องย่อขนาดสั้น ที่สามารถจบลงได้ 3-4 บรรทัด หรือหนึ่งย่อหน้า หรืออาจเขียนเป็น Story outline เป็นร่างหลังจากที่เราค้นคว้าหาข้อมูลแล้ว ก่อนเขียนเป็นโครงเรื่องขยาย (Treatment)



4. การเขียนโครงเรื่องขยาย (Treatment) เป็นการเขียนคำอธิบายของโครงเรื่อง (Plot) ในรูปแบบของเรื่องสั้น โครงเรื่องขยายอาจใช้สำหรับเป็นแนวทางในการเขียนบทภาพยนตร์ที่สมบูรณ์ บางครั้งอาจใช้สำหรับยื่นของบประมาณได้ด้วย และการเขียนโครงเรื่องขยายที่ดีต้องมีประโยคหลักสำคัญ (Premise) ที่ง่าย ๆ น่าสนใจ

5. บทภาพยนตร์ (Screenplay) สำหรับภาพยนตร์บันเทิง หมายถึง บท (Script) ซีเควนส์หลัก (Master scene/sequence) หรือ ซีนา리오 (Scenario) คือ บทภาพยนตร์ที่มีโครงเรื่องบทพูด แต่มีความสมบูรณ์น้อยกว่าบทถ่ายทำ (Shooting script) เป็นการเล่าเรื่องที่ได้พัฒนามาแล้วอย่างมีขั้นตอน ประกอบ ด้วยตัวละครหลักบทพูด ฉาก แอ็คชั่น ซีเควนส์ มีรูปแบบการเขียนที่ถูกต้อง เช่น บทสนทนาอยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษฉาก เวลา สถานที่ อยู่ชิดขอบหน้าซ้ายกระดาษ ไม่มีตัวเลขกำกับช็อต และโดยหลักทั่วไปบทภาพยนตร์หนึ่งหน้ามีความยาวหนึ่งนาที

6. บทถ่ายทำ (Shooting Script) คือบทภาพยนตร์ที่เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการเขียน บทถ่ายทำจะบอกรายละเอียดเพิ่มเติมจากบทภาพยนตร์ (Screenplay) ได้แก่ ตำแหน่งกล้อง การเชื่อมต่อช็อต เช่น คัท (Cut) การเลื่อนภาพ (Fade) การละลายภาพ หรือการจางซ้อนภาพ (Dissolve) การกวาดภาพ (Wipe) ตลอดจนการใช้ภาพพิเศษ (Effect) อื่น ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเลขลำดับช็อตกำกับเรียงตามลำดับตั้งแต่ช็อตแรกจนกระทั่งจบเรื่อง

7. บทภาพ (Storyboard) คือ บทภาพยนตร์ประเภทหนึ่งที่อธิบายด้วยภาพ คล้ายหนังสือการ์ตูน ให้ความเห็นต่อเนื่องของช็อตตลอดทั้งซีเควนส์หรือทั้งเรื่องมีคำอธิบายภาพประกอบเสียงต่าง ๆ เช่น เสียงดนตรี เสียงประกอบฉาก และเสียงพูด เป็นต้น ใช้เป็นแนวทางสำหรับการถ่ายทำ หรือใช้เป็นวิธีการคาดคะเนภาพล่วงหน้า (pre-visualizing) ก่อนการถ่ายทำว่า เมื่อถ่ายทำสำเร็จแล้วหนังจะมีรูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร ซึ่งบริษัทของ Walt Disney นำมาใช้ในการผลิตภาพยนตร์การ์ตูนของบริษัทเป็นครั้งแรก โดยเขียนภาพ เหตุการณ์ของแอ็คชั่นเรียงติดต่อกันบนบอร์ด เพื่อให้คนดูเข้าใจและมองเห็นเรื่องราวล่วงหน้าได้ก่อนลงมือเขียนภาพ ส่วนใหญ่บทภาพจะมีเลขที่ลำดับช็อตกำกับไว้ คำบรรยายเหตุการณ์ มุมกล้อง และอาจมีเสียงประกอบด้วย

การเขียนบทภาพยนตร์จากเรื่องสั้นนี้ อาจเขียนเป็นบทหรือเป็นเรื่องราวที่นำมาจากเรื่องจริงและอาจเป็นเรื่องดัดแปลง ชาว เรื่องที่อยู่รอบๆตัว นวนิยาย เรื่องสั้น รวมทั้งอาจได้รับแรงบันดาลใจจากความประทับใจในเรื่องราวหรือบางสิ่งที่คนเขียนบทได้สัมผัส เช่น ดนตรี บทเพลง บทกวี ภาพเขียน และอื่น ๆ ซึ่งบทภาพยนตร์ต่อไปนี้ได้แปลมาจากเรื่องสั้นในนิตยสาร The Mississippi Review โดย Robert Olen Butler เรื่อง Salem ซึ่งในที่นี้ยังไม่กล่าวถึงมาตรฐานรูปแบบการเขียนบทภาพยนตร์ว่ามีการเขียนและการจัดหน้าอย่างไร (รักสานต์ วิวัฒน์สินอุดม, 2546: 113-116)

การใช้สื่อโฆษณาหนังสือในการปลูกจิตสำนึกรักษาน้ำนั้นถือเป็นอีกหนึ่งทางเลือกสำหรับเยาวชนคนรุ่นใหม่เนื่องจากภาพที่เป็นแอนิเมชันนั้นสามารถสร้างความตื่นเต้นให้ผู้รับสารเกิดความอยากรู้อยากเห็นซึ่งจะนำไปสู่การซึมซับและเกิดเป็นจิตสำนึก จนกระทั่งนำไปสู่การปฏิบัติ



2.4 แนวคิดเกี่ยวกับความตระหนักรู้

ความหมายของความตระหนักรู้

กิตติภูมิ มีประดิษฐ์ (2542: 34) กล่าวว่า ความตระหนักในสิ่งแวดล้อมมีความหมายโดยนัยเหมือนกับการมีจิตสำนึกในการรักษาสีสิ่งแวดล้อม เพราะความตระหนักเป็นการรู้ที่อยู่ภายใต้จิตสำนึกตลอดเวลา ครึ่งใดที่เกิดปัญหาหรือพบเห็นเรื่องราวที่เรามีความรู้ ก็จะดึงจิตใจได้สำนึกให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าในภาวะใดก็ตามความสำนึกที่ฝังลึกและถูกต้องนั้นจะไม่เปลี่ยนแปลง

กู๊ด (Good, 1973: 54) ได้ให้ความหมายว่า ความตระหนัก หมายถึง ความรู้สึกที่แสดงถึงการเกิดความรู้ของบุคคล หรือการที่บุคคลแสดงความรู้สึกรับผิดชอบต่อปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

รุนส์ (วรรณา เจียรตันศิริกุล, 2531: 11 อ้างอิงจาก Runes, 1979: 38) กล่าวถึงความตระหนักอย่างจำกัดว่า ความตระหนักเป็นการกระทำที่เกิดจากความสำนึกในเรื่องหรือเหตุการณ์นั้น ๆ

บลูม (Bloom, 1971: 38) ได้ให้ความหมายความตระหนักว่าเป็นขั้นต่ำสุดของภาคอารมณ์และความรู้สึก ความตระหนักเกือบคล้ายความรู้ ตรงที่ความรู้และความตระหนักไม่เป็นลักษณะสิ่งเร้า ความตระหนักไม่จำเป็นต้องเน้นปรากฏการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความตระหนักจะเกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้าให้เกิดความตระหนัก

โวลแมน (Wolman, 1973: 38) ได้กล่าวถึงความหมายของความตระหนักไว้ว่า ความตระหนักเป็นภาวะการณ์ที่บุคคลเข้าใจ หรือสำนึกถึงบางสิ่งบางอย่างของเหตุการณ์ ประสบการณ์ หรือวัตถุสิ่งของ

แนวความคิดของเบรคเลอร์ (วรรณา เจียรตันศิริกุล, 2531: 11 อ้างอิงจาก Breckler, 1986) ได้กล่าวไว้ว่า ความตระหนักเกิดจากทัศนคติที่มีต่อสิ่งเร้า อันได้แก่ บุคคล สถานการณ์ กลุ่มสังคมและสิ่งต่าง ๆ ที่โน้มเอียง หรือที่จะสนองตอบในทางบวกหรือทางลบเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526: 20) กล่าวว่า ความตระหนัก หมายถึง การที่บุคคลนึกคิดได้ถึงการเกิดขึ้นในความรู้สึกว่ามีสิ่งหนึ่ง เหตุการณ์หนึ่งหรือสถานการณ์ ซึ่งการรู้สึกว่ามีหรือการได้นึกคิดสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในภาวะจิตใจ แต่ไม่ได้แสดงว่าบุคคลนั้นสามารถจำได้ หรือระลึกได้ถึงลักษณะบางอย่างของสิ่งนั้น

ดังนั้น ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์หอยหลอด จึงหมายถึง ลักษณะอาการที่แสดงถึงการรับรู้ข่าวสารเรื่องหอยหลอด การคิดได้ในเรื่องการอนุรักษ์หอยหลอด และการเห็นถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น

ความสำคัญของความตระหนักรู้ต่อการอนุรักษ์ป่าไม้

การที่จะอนุรักษ์ป่าไม้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดนั้น นอกจากจะมีการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแล้ว การปลูกจิตสำนึกตลอดจนโอกาสในการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ และก่อให้เกิดความรู้สึกห่วงใยต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ในทางที่ถูกและเหมาะสมถือเป็นสิ่งที่จำเป็นอีกประการหนึ่ง

การปรับปรุงหรือเปลี่ยนจิตสำนึกของคน ตลอดจนสร้างโอกาสหรือความรู้สึกต้องการการรับรู้ข่าวสารนั้น ไม่ใช่เรื่องของพฤติกรรมโดยตรง เป็นเรื่องของอารมณ์ ความรู้สึก ความรู้



แนวความคิดเกี่ยวกับความตระหนักรู้ (Awareness)

กู๊ด (Good, 1973: 54) ได้ให้ความหมายของ “ความตระหนักรู้” ไว้ว่า การกระทำที่แสดงว่าจำได้ การรับรู้หรือมีความรู้และความตระหนักรู้ มีความหมายเหมือนกับสำนึก (Consciousness)

โวลแมน (Wolamn, 1973: 32) กล่าวถึง “ความตระหนักรู้” ไว้อย่างสั้น ๆ ว่าเป็นการกระทำที่เกิดจากความสำนึก

บลูม (Bloom, 1971: 273) กล่าวว่า “ความตระหนักรู้” คล้ายกับความรู้ตรงที่ทั้งความรู้และความตระหนักรู้ต่างไม่เน้นที่ลักษณะสิ่งเร้า แต่ความตระหนักรู้ต่างจากความรู้ตรงที่ความตระหนักรู้ไม่จำเป็นต้องเน้นประสบการณ์หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด ความตระหนักรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้ามาเร้าให้เกิดความตระหนักรู้

อีเซนต์ และอาร์โนลด์ (1972: 11) ได้อธิบาย “ความตระหนักรู้” ในแง่จิตวิทยาว่า ความตระหนักรู้เป็นความสัมพันธ์ของสำนึก (Consciousness) และ เจตคติ (Attitudes) ความตระหนักรู้เป็นภาวะของจิตใจ ซึ่งไม่อาจแยกเป็นความรู้สึกหรือความคิดเพียงอย่างเดียวโดยเด็ดขาด

อุทุมพร ทองอุทัย (2523: 99) กล่าวว่า “ความตระหนักรู้” หมายถึง ความรู้สึกไวต่อการมีอยู่ของปรากฏการณ์บางอย่างและของสิ่งเร้าบางอย่างซึ่งเราต้องการจะรับรู้

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526: 20) กล่าวว่า “ความตระหนักรู้” หมายถึงการที่บุคคลนึกคิดได้หรือการเกิดขึ้นในความรู้สึกว่ามีสิ่งหนึ่ง เหตุการณ์หนึ่ง หรือสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งการรู้สึกว่ามีหรือการได้นึกคิดถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งนี้ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในสภาวะจิตแต่ไม่แสดงว่า บุคคลนั้นสามารถจำได้หรือระลึกได้ถึงลักษณะบางอย่างของสิ่งนั้น

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523: 133) กล่าวถึง “ความตระหนักรู้” ไว้ว่าเป็นพฤติกรรมขั้นต่ำสุดทางด้านความรู้ (Cognitive Domain) แต่ความตระหนักรู้ไม่ได้เกี่ยวกับความจำ หรือความสามารถระลึกได้ ความตระหนักรู้หมายถึง ความสามารถนึกคิด ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในภาวะจิตใจ

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ “ความตระหนักรู้” หมายถึง ลักษณะอาการที่แสดงถึงการรับรู้ คิดได้ รู้สึกสำนึกของนักเรียนถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ป่าไม้ รวมทั้งปัญหาอันเกี่ยวเนื่องกับป่าไม้ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความตระหนักรู้

เบรกเลอร์ (จิราพร จักรไพวงศ์, 2530: 19) ได้กล่าวเอาไว้ว่า “ความตระหนักรู้เกิดจากทัศนคติที่มีต่อสิ่งเร้า อันได้แก่ บุคคล สถานการณ์ กลุ่มสังคม และสิ่งต่าง ๆ ที่โน้มน้าว หรือที่จะตอบสนองในทางบวกหรือทางลบ เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ โดยองค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดความตระหนักรู้มีอยู่ 3 ประการดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) จะเริ่มต้นจากระดับง่ายและมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ
2. อารมณ์ความรู้สึก (Affective Component) เป็นความรู้สึกด้านทัศนคติ ค่านิยม ความตระหนักชอบหรือไม่ชอบ ดีหรือไม่ดี เป็นองค์ประกอบในการประเมินสิ่งเร้าต่าง ๆ
3. พฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นการแสดงออกทั้งทางวาจา กิริยาท่าทาง ที่มีต่อสิ่งเร้า หรือแนวโน้มที่บุคคลจะกระทำ



แนวความคิดของเบรตเลอร์ดังกล่าวนี้สามารถนำมาอธิบายความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ว่า เมื่อบุคคลได้รับสิ่งเร้าต่าง ๆ อันได้แก่ข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมผ่านทางสื่อต่าง ๆ แล้ว บุคคลจะเกิดความรู้สึก ค่านิยม รวมทั้งความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยองค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึกนี้เองจะเป็นสิ่งที่นำไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อมต่อไป

ความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักและความรู้

ความตระหนักเป็นพฤติกรรมด้านอารมณ์ หรือความรู้สึก (Affective Domain) อันเป็นพฤติกรรมขั้นต่ำสุดของความรู้ ความคิด (Cognitive Domain) ปัจจัยด้านความรู้สึกหรืออารมณ์นั้น จะมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความรู้และความคิดเสมอ อาจกล่าวได้ว่าความรู้เป็นสิ่งที่เกิดจากข้อเท็จจริง ประสบการณ์ การสัมผัส และการใช้จิตใจไตร่ตรอง คิดหาเหตุผล ในขณะที่ความตระหนักเป็นเรื่องของโอกาส การได้รับสัมผัสจากสิ่งเร้า หรือสิ่งแวดล้อมโดยไม่ตั้งใจ (ประสาธ อิศรปริดา, 2533 : 177)

กล่าวโดยสรุปได้ว่าความตระหนักและความรู้สึกมีความสัมพันธ์กันคือ ทั้งความตระหนักและความรู้ต่างก็เกี่ยวข้องกับการสัมผัส และการใช้จิตใจไตร่ตรอง โดยความรู้เป็นเรื่องของข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ซึ่งได้จากการสังเกตและรับรู้ที่ต้องอาศัยเวลา ส่วนความตระหนักเป็นเรื่องของความรู้สึกที่เกิดในภาวะจิตที่ไม่เน้นความสามารถในการจำหรือระลึกได้ อย่างไรก็ตามการที่จะเกิดความตระหนักขึ้นมาได้นั้นก็ต้องผ่านการมีความรู้เบื้องต้นมาก่อน (จิราพร จักรไพวงศ์. 2530 : 19)

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

2.5.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

2.5.1.1 ความหมายความรู้

เป็นพฤติกรรมและสภาพการณ์ต่างๆ ซึ่งเน้นการจำ ไม่ว่าจะทำการระลึกถึงหรือการระลึกได้ก็ตาม เป็นสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการเรียนรู้โดยเริ่มต้นจากการรวมสาระต่างๆ เหล่านั้น จนพัฒนาไปสู่ขั้นที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นไปจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร ซึ่งเกิดจากการประสบการณ์ที่ได้รับ การเปลี่ยนแปลงนี้จะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ทางสติปัญญา ทางสังคม หรือทางอารมณ์ก็ได้ ซึ่ง Bloom (อุทุมพร ทองอุไทย, 2523: 68 อ้างอิงจาก Bloom, 1962) ได้กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเนื่องจากการเรียนรู้เกิดขึ้น

การเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive Domain) การเปลี่ยนแปลงทางด้านทักษะ (Psychomotor Domain) และการเปลี่ยนแปลงด้านเจตคติ (Affective Domain) เพื่อความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นจึงจะแยกเกี่ยวกับการเรียนรู้ และเจตคติ สอดคล้องกับอักษร สวัสดิ์ (2542: 26-28) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ เป็นทฤษฎีที่เน้นการเรียนรู้ ในการเปลี่ยนแนวความคิดจะค่อนข้าง เพราะเป็นพฤติกรรมภายในยากแก่การสังเกตเห็น และทฤษฎีของกลุ่มเกสตัลท์ ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เน้นส่วนรวมมากกว่าส่วนย่อยนั้น จะต้องเกิดจากประสบการณ์เดิม และการเรียนรู้ย่อมเกิดจากการรับรู้ (Perception) หมายถึง การแปลความหมายจากการสัมผัสด้วยอวัยวะรับสัมผัส

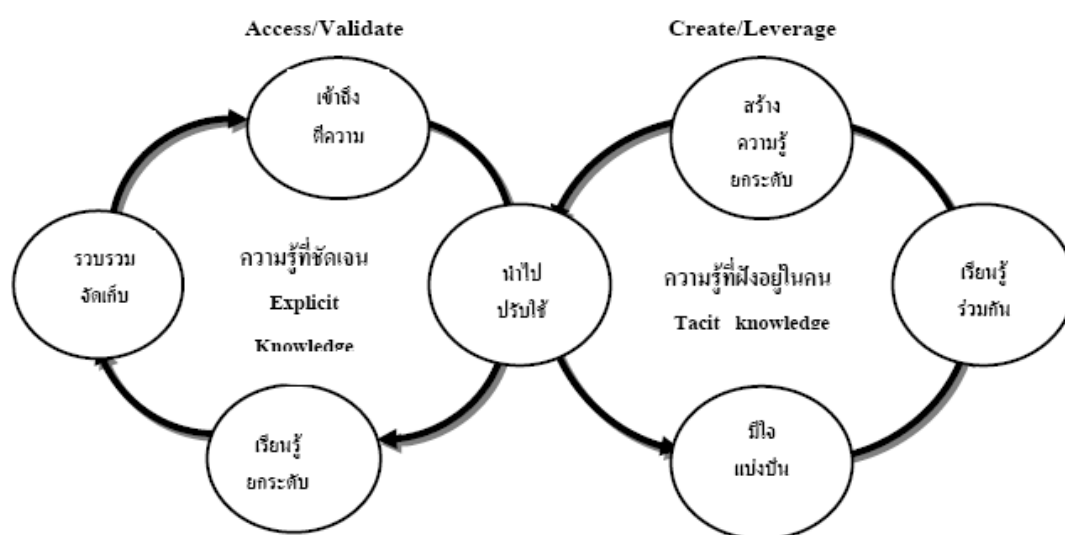


ทั้ง 5 ทาง คือ หู ตา จมูก ลิ้น หรือส่วนใดส่วนหนึ่ง และการหยั่งเห็น (Insight) หมายถึง การเกิดความคิดขึ้นมาทันทีทันใดในขณะที่ประสบปัญหาโดยมองเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาตั้งแต่ปัญหาเริ่มแรกจนสามารถแก้ปัญหาได้

สรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึง ข้อเท็จจริง รายละเอียดของเรื่องราวการกระทำต่างๆ ที่บุคคลได้ประสบมาและเก็บสะสมไว้เป็นความจำที่สามารถถ่ายทอดต่อไปได้และสามารถวัดความรู้ได้ แล้วแสดงออกมา จากแนวคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จได้มากหรือน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับ การฝึกฝนด้านปัญญา ทักษะต่างๆ และเจตคติ ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดทำขึ้น

2.5.2 ประเภทความรู้

ประเภทความรู้ แบ่งออกเป็น (1) ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่างๆ เป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย เช่น ทักษะในการทำงาน งานฝีมือ หรือการคิดเชิงวิเคราะห์ บางครั้งจึงเรียกว่าเป็นความรู้แบบนามธรรมและ (2) ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวม ถ่ายทอดได้ โดยผ่านวิธีต่างๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่างๆ และบางครั้งเรียกว่าเป็นความรู้แบบรูปธรรม โดยที่ความรู้ทั้ง 2 ประเภทนี้มีวิธีการจัดการที่แตกต่างกัน ความรู้ที่ชัดแจ้งจะเน้นไปที่การเข้าถึงแหล่งความรู้ ตรวจสอบ และตีความได้ เมื่อนำไปใช้แล้วเกิดความรู้ใหม่ส่วนความรู้ที่ฝังอยู่ในคนนั้น จะเน้นไปที่การจัดเวทีเพื่อให้มีการแบ่งปันความรู้ที่อยู่ในตัวผู้ปฏิบัติทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน อันนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ที่แต่ละคนสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ต่อไป ดังภาพประกอบ 2 (ณพศิษฐ์ จักรพิทักษ์, 2552: 10)



ภาพประกอบ 2.1 ประเภทความรู้



2.5.3 โครงสร้างของความรู้

Bloom (บันทึก พงศะว, 2534: 155 อ้างอิงจาก Bloom, 1962) ได้แบ่งพฤติกรรม โครงสร้างความรู้ ออกได้ดังนี้ ความรู้ที่เกิดจากความจำ (Knowledge) ความเข้าใจ (Comprehend) การประยุกต์ (Application) การวิเคราะห์ (Analysis) การสังเคราะห์ (Synthesis) และการประเมินค่า (Evaluation) วัดได้ และตัดสินได้ว่าอะไรถูกหรือผิด ประกอบการตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผลและเกณฑ์ที่แน่ชัด ซึ่งสอดคล้องกับ วินัย วีระพัฒนานนท์ (2546: 17) กล่าวว่า ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา 6 ขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการนำไปประยุกต์ใช้ในการคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหา สิ่งแวดล้อมได้ มีดังนี้คือ ขั้นความตระหนัก (Awareness) เพื่อให้กลุ่มคนและบุคคลเกิดความตระหนัก และความรู้สึก (Sensitivity) ต่อสิ่งแวดล้อมและเหตุอื่นที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมขั้นความรู้ (Knowledge) เพื่อให้กลุ่มคนและบุคคลได้มีความรู้ ประสบการณ์ และเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมและปัญหาที่เกี่ยวข้องขั้นเจตคติ (Attitude) เพื่อให้กลุ่มคนและบุคคลเกิดค่านิยมและ ความรู้สึก (Feeling) เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและเกิดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วม ป้องกันและปรับปรุง สิ่งแวดล้อม ขั้นทักษะ (Skills) เพื่อให้กลุ่มคนและบุคคลเกิดทักษะในการมองเห็นและเข้าไปแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อมขั้นความสามารถในการประเมินผล (Evaluation Ability) คือ ให้รู้จักประเมิน มาตรการทางด้านสิ่งแวดล้อม การศึกษาโครงการในแง่ปัจจัยต่างๆ ทางนิเวศวิทยา ด้านการเมือง เศรษฐกิจสังคม จริยธรรม และการศึกษา และขั้นการมีส่วนร่วม (Participation) เพื่อให้กลุ่มคน และบุคคลได้มีโอกาสเข้าไปร่วมแก้ไขปัญหเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

2.5.4 การวัดความรู้

การวัดความรู้เป็นการวัดความสามารถในการระลึกเรื่องราวข้อเท็จจริง หรือ ประสบการณ์ต่างๆ หรือเป็นการวัดการระลึกประสบการณ์เดิมที่บุคคลได้รับคำสอน การบอกกล่าว การฝึกฝนของผู้สอน รวมทั้งจากตำราสิ่งแวดล้อมต่างๆ ด้วยคำถามวัดความรู้ (ไพศาล หวังพานิช, 2526: 96-104) ดังนี้ ถามความรู้ในเรื่องเรื่องเป็นการถามรายละเอียดของเนื้อหา ถามความรู้ใน วิธีการดำเนินการเป็นการถามวิธีการปฏิบัติต่างๆ ขั้นตอนของการปฏิบัติงานและถามความรู้รวบยอด เป็นการถามความสามารถในการจดจำข้อสรุป ซึ่งสอดคล้องกับ จำนง พรายแย้มแข (2535: 24-29) ได้กล่าวไว้ ดังนี้ การวัดความรู้ นั้นส่วนมากนิยมใช้แบบทดสอบ ซึ่งแบบทดสอบนี้เป็นเครื่องมือประเภท ข้อเขียนที่นิยมใช้กันทั่วๆ คือ แบบอัตนัย และแบบปรนัย

2.5.5 การฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความรู้

ความหมายของการฝึกอบรม

Kirkpatrick (สำราญ มีแจ้ง, 2544: 8 อ้างอิงจาก Kirkpatrick, 1978: 128) ได้กล่าวถึงการฝึกอบรมว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้รับการอบรมได้เพิ่มพูนประสบการณ์ ด้านความรู้ ความเข้าใจ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเจตคติของตนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติงานในทางที่ดีขึ้น ซึ่งนิยมใช้กันอย่างกว้างขวางในการพัฒนาบุคลากรทั้งก่อนการฝึกอบรม (Pre-Service Training) และระหว่างการฝึกอบรม (In-Service Training) การประเมินผลการอบรม เป็นกระบวนการหนึ่งในการฝึกอบรมที่จะให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการฝึกอบรม เพื่อให้ผู้รับผิดชอบการฝึกอบรมได้นำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการฝึกอบรมให้มี ประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น



ชุดฝึกอบรม การฝึกอบรมเป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงาน ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน Kirkpatrick (สุเทพ พุ่ม สวัสดิ์, 2540: 26-27 อ้างอิงจาก Kirkpatrick, 1978: 128) ได้กล่าวถึงสื่อการฝึกอบรม (Training Media) ว่าเป็นปัจจัยที่นำความสำเร็จมาสู่การฝึกอบรมที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง คือ การใช้กิจกรรม ทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา และการใช้วิวัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งหมายถึง การใช้วัสดุ อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการฝึกอบรมเป็นอย่างยิ่งเพราะจะช่วย ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะช่วยสร้างเสริมความเข้าใจอย่างดียิ่งเพราะวัสดุอุปกรณ์สื่อ การสอนมีคุณค่า คือ ก่อให้เกิดประสบการณ์ทางรูปธรรมมากขึ้น ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมสนใจเพิ่มขึ้น เพิ่มพูนและพัฒนาการเรียนรู้ ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีพัฒนาการทางความคิดที่ต่อเนื่องกัน และ ท้ายสุดคือ ให้ประสบการณ์ที่เป็นจริงได้

สรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึง ข้อเท็จจริง รายละเอียดของเรื่องราวการกระทำต่าง ๆ ที่บุคคลได้ ประสบมาและเก็บสะสมไว้เป็นความจำที่สามารถถ่ายทอดต่อ ๆ ไปได้และสามารถวัดความรู้ได้แล้ว แสดงออกมา จากแนวคิดความรู้ เป็นความเข้าใจในข้อเท็จจริงและข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความสำคัญ ของทรัพยากรป่าไม้ สาเหตุของป่าไม้ถูกทำลาย การเกิดไฟป่า และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยผู้วิจัยได้ ประเมินผลโดยเลือกใช้แบบทดสอบปรนัย หรือแบบทดสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice Item) ในการวัดความรู้ ถัดตามทฤษฎีของ Bloom ซึ่งต้องวัดความจำ การเข้าใจการนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

2.6 เจตคติ

2.6.1 ความหมายของเจตคติ

เจตคติ (Attitude) ตามพจนานุกรม ฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2539 ได้ให้ความหมายของ เจตคติว่า หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งออกมาในเชิงบวก (Positive Attitude) ทางบวก และเชิงลบ (Negative Attitude) ทางลบ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Attitude” (ดำรงศักดิ์ ชัยสนธิ และคณะ, 2543: 20) ซึ่งเป็นความรู้สึกและการประพฤติในแนวทางใดบางอย่างอยู่เสมอๆ เจตคติไม่ค่อยจะมีการเปลี่ยนแปลง ถ้าหากว่าไม่มีแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเจตคติ ของ บุคคลใด บุคคลหนึ่งจะมีทั้งความรู้สึก และความเชื่อ ถ้าหากว่าคนๆ หนึ่งมีเจตคติที่ไม่ดีแล้วย่อมจะ แสดงให้เห็นเป็นนัยว่าเขาจะมีความรู้สึก และความเชื่อในทางลบ (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2544: 56; สมยศ นาวิการ, 2521: 82-83) มีความหมายสรุปได้ดังนี้ คือ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ หลังจากที่บุคคลได้รับประสบการณ์ในสิ่งนั้นความรู้สึกนี้แบ่งเป็นความรู้สึกในทางบวก และความรู้สึกที่เป็นกลาง และบุคคลแสดงความรู้สึกทางด้านพฤติกรรม ได้ดังนี้คือ พฤติกรรมภายนอกเป็นพฤติกรรมที่ สังเกตได้ และพฤติกรรมภายในเป็นพฤติกรรมที่สังเกตไม่ได้ ชอบหรือไม่ชอบก็ไม่แสดงออก

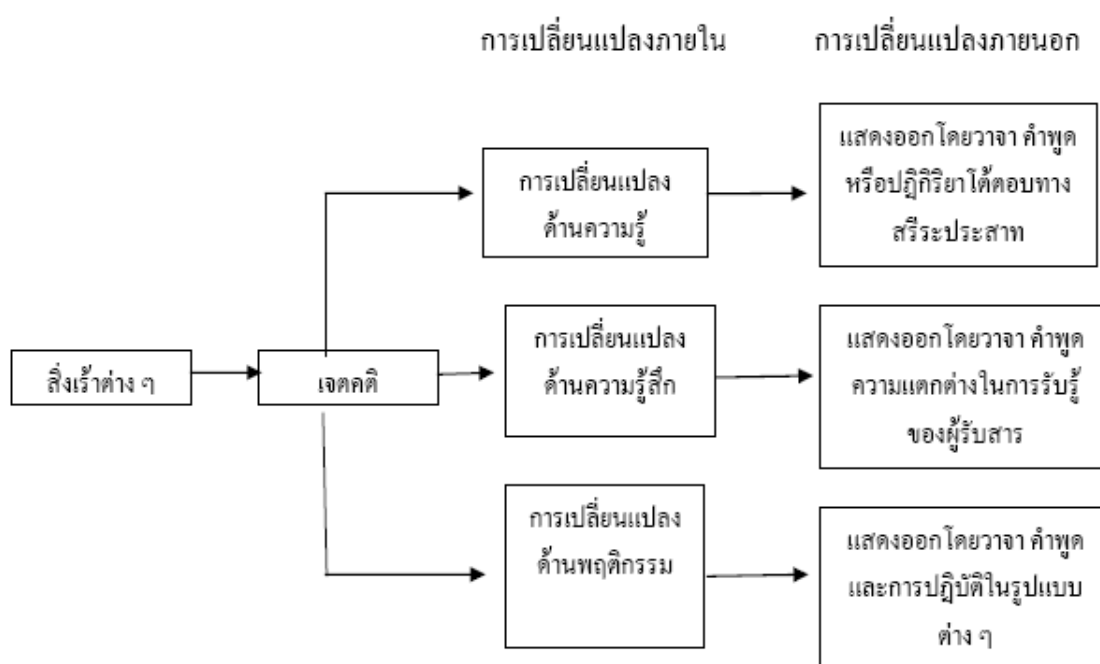
สรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกิดจาก ประสบการณ์ และพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นไปในแนวทางเดียวกับความรู้สึกที่มีอยู่นั้นความพร้อมที่จะปฏิบัติ (Readiness to Act) ถ้าเรามีท่าทีความรู้สึกหรือเจตคติในเชิงบวก เราพร้อมปฏิบัติออกมาใน ทางบวก แต่ถ้าเรามีท่าทีความรู้สึกในเชิงลบ การปฏิบัติออกมาในทางลบ (Act Negatively)



2.6.2 องค์ประกอบและทฤษฎีที่เกี่ยวกับเจตคติ

Friedman (ศักดิ์ สุนทรเสณี, 2531: 4 อ้างอิงจาก Friedman, 1979) ได้แยกองค์ประกอบของเจตคติ ดังนี้ องค์ประกอบทางด้านความรู้ (Cognitive Component) เป็นเรื่องความรู้ของบุคคลในเรื่องใด เรื่องหนึ่ง อาจจะเป็นการรับรู้เกี่ยวกับวัตถุ สิ่งของ บุคคลหรือเหตุการณ์ต่างๆ ว่ารู้สึกต่างๆ ดังกล่าวนั้นได้อย่างไร รู้ในทางที่ดีหรือไม่ดี ทางบวกหรือลบซึ่งจะก่อให้เกิดเจตคติขึ้น ถ้ารู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีเราก็จะมีเจตคติต่อสิ่งนั้นในทางที่ดี และถ้ารู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางไม่ดีเราก็จะมีเจตคติ ไม่ดีต่อสิ่งนั้นด้วย ถ้าเราไม่รู้จักสิ่งใดเลยเจตคติก็จะไม่เกิดขึ้นองค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component of Feeling Component) เป็นองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกถึงถูกรบเร้าขึ้นจากความรู้นั้น เมื่อเราเกิดความรู้ สิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วจะทำให้เราเกิดความรู้สึกในทางที่ดีหรือไม่ดี ถ้าเรารู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ไม่ดีเราก็จะไม่ชอบ หรือไม่พอใจในสิ่งนั้น ความรู้สึกนี้จะทำให้เกิดเจตคติในทางใดทางหนึ่งชอบหรือไม่ชอบความรู้สึกนี้เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะเปลี่ยนแปลงได้ยากมาก และองค์ประกอบทางด้านแนวโน้ม เชิงพฤติกรรม (Action Tendency Component of Behavioral Component) เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งนั้นๆ ในทางใดทางหนึ่ง คือ พร้อมที่จะสนับสนุนส่งเสริมช่วยเหลือหรือในทางทำลาย องค์ประกอบจะต้องมีความสอดคล้องกัน ถ้าองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป เจตคติของบุคคลนั้นก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย

อรรถพร ปิณฑน์โอวาท (2537: 13) แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติกับการเปลี่ยนแปลงภายนอกและการเปลี่ยนแปลงภายใน ดังภาพประกอบ 2.2



ภาพประกอบ 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติ กับการเปลี่ยนแปลงภายนอกและภายใน



ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงเจตคติ มี 5 ขั้นตอน จำลอง เงินดี (2529: 37) ได้กล่าวไว้ดังนี้
 ขั้นการใส่ใจ (Attention) คือ ขั้นที่ต้องชักจูงใจให้ผู้ที่เราต้องการจะเปลี่ยนแปลงเกิดความสนใจในเรื่อง
 นั้นๆ เสียก่อน ขั้นความเข้าใจ (Comprehension) เมื่อทำให้เกิดความสนใจได้แล้วก็จะชี้แจงใน
 รายละเอียด โดยกล่าวถึงจุดหมายปลายทางในลักษณะต่างๆ ของเรื่องนั้น โดยสร้างให้เกิดความหมาย
 ขั้นการยอมรับ (Acceptance) ขั้นที่ทำให้ผู้ถูกจูงใจยอมรับ การจะเกิดการเปลี่ยนแปลงได้นั้นขึ้นอยู่กับ
 ลักษณะของผู้จูงใจ ขั้นการเก็บจำ (Retention) เมื่อมีสิ่งใหม่เกิดขึ้นกับบุคคลที่เราต้องการจะ
 เปลี่ยนแปลงแล้ว ถ้าผู้นั้นยอมรับอย่างต่อเนื่องและจำไว้อย่างถาวรจะถือว่าอยู่ในขั้นการเก็บจำและ
 พร้อมทั้งจะแสดงพฤติกรรมทันทีเมื่อมีโอกาส ขั้นการกระทำ (Action) ขั้นนี้จะแสดงออกมาในรูป
 พฤติกรรม คือ จะต้องกระทำในสิ่งใหม่ ไม่ใช่กระทำแบบเดิม

2.6.3 ประเภทของเจตคติ

ศุภร เสรีรัตน์ (2544: 173) กล่าวว่า เจตคติ คือ ความเชื่อ (Beliefs) ความโน้มเอียงที่
 ทำให้ต้องยอมรับ เพราะเป็นข้อเท็จจริง ความคิดเห็น (Opinions) คือ ความโน้มเอียงที่ไม่ได้อยู่บน
 พื้นฐานของความแน่นอน ความรู้สึก (Feelings) คือ ความโน้มเอียงซึ่งมีพื้นฐานมาจากการมโน
 โดยธรรมชาติ ความโน้มเอียง (Inclination) คือ รูปแบบบางส่วนของเจตคติ เมื่อผู้บริโภคมองอยู่ในภาวะที่
 ตัดสินใจไม่ได้ และความมีอคติ (Bias) คือ ความเชื่อทางจิตใจที่ทำให้เกิดอคติหรือความเสียหายใน
 ทางตรงข้ามกับข้อเท็จจริงที่มีอยู่

2.6.4 ความสัมพันธ์ของเจตคติ และพฤติกรรม

ความสัมพันธ์ของเจตคติ และพฤติกรรมบุคคล ส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับเจตคติ
 ของบุคคลคนนั้น โดยทั่วไปบุคคลจะก่อปฏิกริยาต่างๆ ตามความโน้มเอียงของเขา เจตคติ เหล่านี้
 ได้ให้แนวทางแก่การตัดสินใจประเภทต่างๆ ซึ่งบุคคลจะต้องการทำและดำเนินวิธีการตามประเภท
 ของการตัดสินใจนี้ ซึ่งมีเจตคติ ของความตระหนี่ยอมจะใช้จ่ายน้อยและประหยัด ทั้งนี้ได้ หมายความว่า
 เจตคติเป็นเครื่องชี้พฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ หรืออาจเป็นเจตคติ ที่เคยมีมาก่อนก็ได้โดยเฉพาะอย่าง
 ยิงเมื่อมีสิ่งจูงใจที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ส่วนพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากเจตคติ
 อุดลย์ จาตุรงค์กุล (2543: 202) กล่าวไว้ ดังนี้

K = Knowledge เป็นการเกิดความรู้ เช่น ทรัพยากรป่าไม้เป็นแหล่งต้น
 น้ำลำธาร ช่วยลดมลพิษทางอากาศ และด้านการพักผ่อนหย่อนใจ

A = Attitude เป็นการเกิดเจตคติ เมื่อเกิดความรู้ ในขั้นต่อมาจะเกิด
 ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งความรู้ (Knowledge) และเจตคติ (Attitude) จะส่งผลไปที่
 การกระทำ (Practice)

P = Practice เป็นการเกิดการกระทำหลังจากที่เกิดความรู้และเจตคติแล้ว
 ก็จะมีการกระทำ ซึ่งสามารถประเมินเจตคติ โดยการถามคำถามหรือการลงความเห็นจาก
 พฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ

2.6.5 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสร้าง หรือการเกิดเจตคติ

องค์ประกอบที่มีต่ออิทธิพลต่อการสร้างหรือการเกิดเจตคติ ดำรงค์ศักดิ์ ชัยสินทิ
 และคณะ (2543: 23) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรม (Culture) วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อชีวิตของบุคคล
 ทุกคนตั้งแต่เกิดจนตาย ครอบครัว (Family) ครอบครัวเป็นแหล่งแรกที่อบรมให้เรียนรู้ กลุ่มเพื่อน
 หรือกลุ่มสังคม (Social Group) เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการยอมรับจากกลุ่มหรือต้องการเพื่อน



และบุคลิกภาพ (Personality) ลักษณะของบุคคลมีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อเจตคติของบุคคลมากขึ้น

2.6.6 การวัดเจตคติ

การวัดเจตคติ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตเพราะ การรู้ถึงเจตคติ ของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เรื่องใดเรื่องหนึ่งว่าเป็นไปในทิศทางใด ย่อมจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถทำนายพฤติกรรมที่อาจจะเกิดขึ้นได้ของบุคคลนั้นได้และสามารถวางแผน ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งกับบุคคลหรือกลุ่มคนนั้นได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ บุญธรรม กิจปรีดาภิรต (2543: 130) ที่ได้กล่าวไว้ว่า เจตคติ มีเทคนิควิธีการหลายวิธีซึ่งแตกต่างกันออกไปได้ ดังนี้

1. การวัดเจตคติ โดยใช้ช่วงปรากฏเท่ากัน (Equal Appearing Interval) วิธีการนี้สร้างขึ้นโดยเธอร์สโตน (Thurstone) เป็นการกำหนดช่วงความรู้สึกของคนที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดไว้เป็น 11 จากน้อยที่สุดจนถึงมากที่สุดแต่ละช่วงมีระยะห่างเท่ากัน ข้อความที่บรรจุลงในมาตราวัด จะต้องนำไปให้ผู้ตัดสิน (Judge) พิจารณาว่าควรจะอยู่ในตำแหน่งใดของมาตรา
2. การวัดเจตคติ โดยใช้วิธีการ Likert (Likert Method of Sumated Ratings) วิธีการนี้สร้างขึ้นโดย Renis Likert โดยการสร้างข้อความขึ้นหลายๆ ข้อความให้ครอบคลุมหัวข้อที่จะศึกษา การตอบแบบสอบถามนี้มีให้เลือก 5 ข้อ คือ เห็นด้วยอย่างมากเห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างมาก การให้คะแนนนั้นขึ้นอยู่กับชนิดของข้อความว่าเป็นทางบวกหรือทางลบ การให้คะแนนอาจให้ตั้งแต่ 0 ถึง 4 หรือจาก 1 ถึง 5 การตีความหมายของคะแนนไม่แตกต่างกัน
3. การวัดเจตคติ โดยวิธีวิเคราะห์สเกล (Scalogram Analysis) วิธีวิเคราะห์สเกลนี้เป็นวิธีการที่อธิบายถึงขบวนการในการประเมินผลกลุ่มของข้อความกลุ่มหนึ่ง ๆ ว่าเป็นไปตามข้อจำกัดหรือครบถ้วนตามลักษณะที่ถูกต้องในการสร้างสเกลโดยวิธีของ Guttman หรือไม่เท่านั้น ตามความคิดเห็น Guttman เชื่อว่าในสเกลสำหรับวัดเจตคติ ควรเลือกข้อความจำนวนเล็กน้อย (4-6 ข้อความ) โดยเลือกจากข้อความหลายๆ ข้อความ ซึ่งเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด
4. การวัดเจตคติ โดยวิธีจำแนกความหมาย (Semantic Differential) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความคิดรวบยอด เป็นการศึกษาถึงความหมายของสิ่งต่าง ๆ ตามความคิดเห็นของกลุ่มที่เราศึกษา โดยทั่วไปสเกลแบบเทคนิคความหมายจำแนกจะประกอบด้วยข้อให้เลือก 7 ข้อ จะให้กลุ่มบุคคลที่จะศึกษาประเมินค่าเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สเกลนี้ให้ผู้ตอบประเมินค่ามากมาย เช่น ดี - เลว - ชั่ว - เร็ว - สะอาด - สกปรก เป็นต้น โดยการประเมินนั้นจะใช้คำคุณศัพท์ซึ่งตรงกันข้ามกัน ดังตัวอย่างที่กล่าวมาและลำดับข้อความมากมาย จากด้านหนึ่งไปสู่อีกด้านหนึ่งทั้งหมด 7 อันดับ กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527: 187) ที่กล่าวว่า การวัดเจตคติ สามารถวัดได้หลายวิธี ดังนี้

4.1 การวัดโดยการประเมินความรู้สึกของตนเอง (Self-Report Measures) เป็นวิธีวัดเจตคติ ทางสังคม มีนักจิตวิทยาสร้างเครื่องมือขึ้นเพื่อวัดเป็นมาตราส่วนประเมินความรู้สึก ซึ่งมีอยู่หลายสเกลที่เป็นที่ยอมรับมาก ดังนี้

- (1) สเกลของเธอร์สโตน (The Thurstone Scale) สร้างโดย หลุยส์ เธอร์สโตน (Louis Thurstone) ในปี ค.ศ. 1928 มีทั้งหมด 11 ระดับความรู้สึก โดยระดับที่ 1-5 เป็นเจตคติ ทางบวก และระดับที่ 6 เป็นความรู้สึกกลาง ๆ และระดับที่ 7-11 เป็นเจตคติ ทางลบ



(2) สเกลของลิเคอร์ท (The Likert Sale) สร้างโดย เรนซิส ลิเคอร์ท (Rensis Likert) ในปี ค.ศ. 1930 มีทั้งหมด 5 ระดับความรู้สึกต่อไปนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

(3) สเกลของโบการ์ดัส (The Bogardus Scale) สร้างโดย อีโมรี โบการ์ดัส (Emory Bogardus) ในปี ค.ศ. 1957 เป็นสเกลที่วัดเจตคติ ด้านสังคม โดยสร้างคำถาม 7 ข้อ แล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบเฉพาะข้อที่ตรงกับความรู้สึกเพียงข้อใดข้อหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งข้อขึ้นไป

(4) สเกลที่ใช้ความหมายของคำที่แตกต่างกัน สร้างโดย ออสกูด ซูซี และแทนแนนเบอร์ม ในปี ค.ศ. 1957 เป็นสเกลที่ใช้คำหรือวลีที่มีความหมายตรงกันข้ามเป็นคู่ๆ มีสเกลที่ประมาณความรู้สึก 7 ระดับในแต่ละวลี และแบ่งการวัดเจตคติ ได้ดังนี้ สเกลประเมินผล (Evaluative Scale) เป็นการวัดด้านการประเมินความรู้สึก สเกลที่แสดงถึงพลัง (Potency Scale) เป็นการวัดความแข็งแรง และสเกลที่แสดงถึง การแสดงออก หรือการเคลื่อนไหว (Active Scale) เป็นการแสดงเคลื่อนไหว สเกลที่ใช้คำถามในทำนองการยอมรับหรือปฏิเสธ สร้างโดย Allport and Hardman สเกลนี้ทำให้ผู้ตอบแสดงเจตคติ ตอบรับหรือปฏิเสธเท่านั้น และสเกลที่ใช้เครื่องหมาย ปลายปิด สร้างโดยแคมเบล และซูแมน สเกลเป็นรูปแบบที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบเจตคติ ได้แสดงความรู้สึกที่แท้จริงตามธรรมชาติเป็นการแสดงเจตคติ ที่อิสระโดยที่ผู้ถามหรือผู้วิจัยไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้า

4.2 การสังเกตพฤติกรรมที่แสดง สร้างโดย ลา ปีแอร์ ในปี ค.ศ. 1934 โดยการสร้างสถานการณ์ขึ้นระยะหนึ่งจนกระทั่งเกิดความรู้สึกหรือเจตคติ ต่อสถานการณ์นั้นแล้วผู้วัดเจตคติ ต้องสังเกตพฤติกรรมที่เขาแสดงออกตั้งแต่แรกเริ่มจนกระทั่งสิ้นสุดการสร้างสถานการณ์

4.3 การตีความหมายหรือแปลความหมายจากปฏิกิริยาที่บุคคลแสดงต่อสิ่งเร้าบางชนิด ซึ่งเทคนิคนี้มีหลายวิธี เช่น การดูภาพแล้วเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นจากภาพ การดูภาพหยดหมึก แล้วบอกว่าภาพที่เห็นคืออะไรพร้อมเหตุผลว่าทำไมจึงเห็นภาพเช่นนั้นและการทำงานพฤติกรรมที่อาจเกิดขึ้นของบุคคลหรือละคร เป็นต้น

สรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แสดงต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ ซึ่งพิจารณาได้ดังนี้ ความรู้สึกนึกคิดต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ พฤติกรรมที่แสดงออกต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ และการเห็นประโยชน์ของการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยใช้แบบสอบถามวัดเจตคติการอนุรักษ์ป่าไม้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวิธีของ Likert Scale และได้แบ่งเกณฑ์ระดับการประเมินออกเป็น 5 ระดับ คือ 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 หมายถึง เห็นด้วย 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย และ 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง



2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7.1 งานวิจัยในประเทศ

รุ่งจิตร กองคำ (2541: 85) ได้ศึกษา การพัฒนาจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการสร้างนิสัย เพื่อศึกษาจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วย “สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา” ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการสร้างนิสัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 ของโรงเรียน ชุมชนบ้านสบเปา จำนวน 26 คน เรียนด้วยแผนการสอนที่ใช้กระบวนการสร้างนิสัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการสอนโดยใช้กระบวนการสร้างนิสัย แบบวัดจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบแผนการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบ One-Group Pretest-Posttest Design จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้กระบวนการสร้างนิสัยมี จิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ศิริภาณี อุปละ (2541: 69) ได้ศึกษา การพัฒนาจิตสำนึกและความสามารถในการแก้ปัญหา ด้านสิ่งแวดล้อม โดยใช้การสอนแบบโครงการ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เปรียบเทียบจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบ โครงการก่อนเรียนและหลังเรียน และเพื่อศึกษาพฤติกรรมการแก้ปัญหาตามขั้นตอนของการสอนแบบ โครงการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนบ้านแควมะกอก อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา แบบวัดจิตสำนึกต่อทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม แบบสังเกตพฤติกรรมการแก้ปัญหาตามขั้นตอนของการสอนแบบโครงการ แบบประเมิน ความสามารถด้านปฏิบัติการแก้ปัญหาแบบโครงการและแผนการสอนที่เน้นการสอนแบบโครงการ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง ชยะ: การจัดการและการนำกลับมาใช้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยจัดทำเป็นแผนการสอน 4 หน่วยย่อย ใช้เวลาสอนทั้งหมด 30 คาบ คาบละ 20 นาที ทำการ วิเคราะห์ข้อมูลโดย เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาและ คะแนนจิตสำนึกต่อ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน จากผลการวิจัยสรุปดังนี้ คือ 1)คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนก่อนเรียนได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.43 หลังเรียน เท่ากับ 43.43 ซึ่งคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2)คะแนน จิตสำนึกต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3)พฤติกรรมการแก้ปัญหานักเรียนตามขั้นตอนการสอนแบบโครงการ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

ปฐฎฎา จันทร์บุญเรือง (2541: 58) ได้ศึกษา พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ความรู้ จิตสำนึก กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในจังหวัดเลย สำหรับวิจัยครั้งนี้เป็น งานวิจัยเชิงสำรวจที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับ ข่าวสารการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ความรู้ จิตสำนึกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ของประชาชนในจังหวัดเลย ประชากรคือประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดเลย 12 อำเภอกับอีก 2 กิ่งอำเภอ และทำการเลือกตัวแทนประชากรจากอำเภอนาดัง อำเภอผาขาว และกิ่งอำเภอเอราวัณเนื่องจากเป็น



พื้นที่ที่มีการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้มากที่สุด รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 480 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถาม พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับข่าวสารทั่วไป พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับข่าวสารการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จิตสำนึกต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับข่าวสารทั่วไปและข่าวสารในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับต่ำ โดยเมื่อแยกพิจารณาจะพบว่าสื่อมวลชนที่กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากที่สุดคือ โทรทัศน์ ส่วนสื่อบุคคลคือเพื่อนบ้าน และสื่อเฉพาะกิจคือโปสเตอร์ มีความรู้และจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับสูง มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับปานกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อกับความรู้ จิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับต่ำ และการที่กลุ่มตัวอย่างจะเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จะต้องทำให้มีจิตสำนึกเสียก่อนถ้ากรณีนี้แต่ความรู้การเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวก็จะไม่เกิดขึ้น ส่วนพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมีความสัมพันธ์กับความรู้ จิตสำนึก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในจังหวัดเลย ส่วนความรู้มีความสัมพันธ์กับจิตสำนึกแต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในจังหวัดเลย ทางด้านจิตสำนึกมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในจังหวัดเลย สำหรับการหาตัวแปรที่สามารถอธิบายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในจังหวัดเลยพบว่าตัวแปรที่สามารถอธิบายได้คือพฤติกรรมการเปิดรับสื่อและจิตสำนึก

นฤมล มณีงาม (2547: 96) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการประหยัดพลังงานตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อพัฒนาโปรแกรมสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการประหยัดพลังงานตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การดำเนินการวิจัยมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1)การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2)การสร้างโปรแกรมสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการประหยัดพลังงานตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 3)การดำเนินการทดลองใช้โปรแกรม และ 4)การปรับปรุงแก้ไขโปรแกรม กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนบ้านนาอิน อำเภอกิตติภูมิ จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครราชสีมา เขต 1 จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบทดสอบความรู้เรื่องการประหยัดพลังงาน แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมประหยัดพลังงาน แบบประเมินโดยเพื่อนเกี่ยวกับพฤติกรรมประหยัดพลังงาน แบบบันทึกพฤติกรรมการใช้พลังงานของนักเรียน และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับเหตุผลของพฤติกรรม และผลกระทบของพฤติกรรมประหยัดพลังงานที่มีต่อสังคม ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองโปรแกรมรวม 12 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า 1)นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผ่านโปรแกรมสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการประหยัดพลังงาน มีจิตสำนึกเกี่ยวกับการประหยัดพลังงาน โดยเฉพาะนักเรียนร้อยละ 90 มีจิตสำนึกเกี่ยวกับการประหยัดพลังงานอยู่ในระดับที่ 3 คือ จิตสำนึกกระตือรือร้นการมีปฏิริยาแบบตอบโต้อย่างใช้วิจารณ์ญาณ และนักเรียนร้อยละ 10 มีจิตสำนึกระดับที่ 2 คือ จิตสำนึกระดับสภาพของการมีปฏิริยาแบบตอบโต้ 2)หลังเข้าร่วมโปรแกรม นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เกี่ยวกับวิธีประหยัดพลังงาน สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3)หลังเข้าร่วมโปรแกรม นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมประหยัดพลังงาน สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05



และ 4) หลังเข้าร่วมโปรแกรมมีนักเรียนร้อยละ 90 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด สามารถให้เหตุผลเชื่อมโยงการปฏิบัติในการประหยัดพลังงานกับผลกระทบต่อสังคม โดยคำนึงถึงคุณธรรม จริยธรรม และสังคม

นิตยา วิมลศักดิ์ (2548: 59-60) ได้ศึกษาความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันโดยใช้ชุดฝึกอบรมสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าความรู้ทางการเรียนสิ่งแวดล้อมของกลุ่มที่เข้ารับการฝึกอบรมด้วยชุดฝึกอบรมเรื่อง มลพิษสิ่งแวดล้อม พบว่ากลุ่มตัวอย่างก่อนใช้ชุดฝึกอบรม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 18.60 และหลังใช้ชุดฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 23.90 ดังนั้น หลังใช้ชุดฝึกอบรมกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย สูงกว่าก่อนใช้ชุดฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความตระหนักต่อมลพิษสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการฝึกอบรมพบว่า ก่อนใช้ชุดฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 76.07 คะแนน หลังใช้ชุดฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 84.13 คะแนน ดังนั้น หลังใช้ชุดฝึกอบรมกลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักสูงกว่า ก่อนใช้ชุดฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ถาวร พงษ์พานิช (2550: 91-110) ได้วิจัยการพัฒนาชุดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความตระหนักในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ของเยาวชนในชุมชนเขาสมอแครง ผลการวิจัยพบว่าชุมชนบ้านเขาสมอแครงมีเชื่อมั่นว่าเยาวชนในชุมชนจะเป็นพลังสำคัญในการอนุรักษ์ป่าไม้ แต่เยาวชนเหล่านั้นยังมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องป่าไม้เพียงพอ ชุมชนต้องการพัฒนาเยาวชนโดยการฝึกอบรม และในชุดฝึกอบรมมีการพัฒนาความตระหนักตามจุดมุ่งหมายจากการวิจัยสะท้อนจากการที่เยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มทดลองได้คะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าเยาวชนที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม ในองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ในชุมชนเขาสมอแครง

ประเสริฐ จักรวิวัฒนากุล (2550: 87) ได้วิจัยความคิดเห็นของประชาชนต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ บริเวณพื้นที่ตำบลทรายขาว อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านทั่วไป และไม่เคยได้รับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แนวทางและวิธีอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับมากส่วนด้านสภาพปัญหาป่าไม้ในชุมชน มีความคิดเห็นอยู่ระดับปานกลาง และการรับรู้ข่าวสาร การได้รับประโยชน์ ประชาชนเพศชาย และเพศหญิงมีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ ($p > .50$)

โอภาส นามนกร (2550: 83-92) ได้วิจัยความตระหนักของประชาชนต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ : ศึกษากรณีตำบลไม้ยา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 355 คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายและเพศหญิง มีความตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยรวมอยู่ในระดับสูงพอควร ได้แก่ ด้านการเห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ด้านแนวโน้มพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ด้านการเห็นถึงปัญหาทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน และความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจต่ำปานกลาง มีความตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่า ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจต่ำ



รวีวรรณ ดวงแก้ว (2551: 87-88) ได้ศึกษา การสร้างภาพยนตร์โฆษณาแอนิเมชัน เพื่อส่งเสริมสังคมให้ตระหนักแก่เยาวชน เกี่ยวกับปัญหาสุนัขจรจัด และเพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพและความพึงพอใจของเยาวชนที่มีต่อสื่อโฆษณาภาพยนตร์แอนิเมชัน ที่นำเสนอเนื้อหาด้านปัญหาสังคม โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ เยาวชนยุคใหม่ ที่มีอายุระหว่าง 12 – 14 ปี จำนวน 50 คน การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงทดลอง ด้วยวิธีการสร้างภาพยนตร์โฆษณาแอนิเมชันเพื่อสะท้อนและสร้างจิตสำนึก ร่วม ตลอดจนสร้างความตระหนักแก่เยาวชนยุคใหม่ ถึงปัญหาสุนัขจรจัด รวมถึงทราบถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา อันจะนำไปสู่การป้องกันและแก้ปัญหาต่อไปได้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การเก็บข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการเก็บข้อมูลภาคสนาม ซึ่งการเก็บข้อมูลภาคสนาม มีรายละเอียด ดังนี้ ได้แก่ ๑)เป็นอาสาสมัครในการออกไปช่วยเหลือสุนัขจรจัดร่วมกับเจ้าหน้าที่ บ้าน Car for Dogs และ ๒)คัดเลือกสื่อโฆษณาตัวอย่างที่ใช้รณรงค์ปัญหาสุนัขจรจัด จากเว็บไซต์ที่เผยแพร่ภาพยนตร์โฆษณาที่มีผู้นิยมเข้าไปชม และจากผลงานของนักศึกษาที่มีความน่าสนใจ เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆ ที่อยู่ในภาพยนตร์โฆษณา อันประกอบไปด้วย สัญลักษณ์ที่ปรากฏ, เนื้อหาและเทคนิคการผลิต ทั้งนี้เพื่อผลวิเคราะห์จะเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ภาพยนตร์โฆษณาแอนิเมชันของผู้ศึกษาเองให้มีคุณภาพสูงสุด ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยการทดสอบจะทดสอบกับผู้เชี่ยวชาญ 2 สาขา คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการตูนแอนิเมชัน และผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ เพื่อส่งเสริมสังคม เพื่อให้ได้ซึ่งคำแนะนำ มาปรับปรุงแก้ไข แล้วก็นำสื่อภาพยนตร์โฆษณาแอนิเมชันไป ประเมินกับกลุ่มเป้าหมาย โดยผลของการประเมิน ถูกนำเสนอในรูปแบบการพรรณนา จากค่าเฉลี่ยร้อยละ จากผลการศึกษาพบว่า การนำเสนอเนื้อหาปัญหาสังคม เรื่องปัญหาสุนัขจรจัด ในรูปแบบภาพยนตร์โฆษณาแอนิเมชัน กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อสื่อในรูปแบบนี้อยู่ในระดับที่พึงพอใจมากที่สุด โดยกลุ่มเป้าหมายเห็นว่า เนื้อหาของภาพยนตร์โฆษณาแอนิเมชัน สามารถสะท้อน และสร้างความตระหนักถึงปัญหาสุนัขจรจัดได้ในระดับที่ดี เนื่องจากภาพยนตร์โฆษณาแอนิเมชันสามารถใช้สื่อสารได้กับทุกเพศทุกวัย ไม่จำกัดแค่เฉพาะวัยเด็กเท่านั้น เพราะเนื้อหาสามารถสะท้อนปัญหาสังคมที่ทุกคนควรจะต้องร่วมกันรับรู้ เพื่อร่วมกันหาแนวทางป้องกันและแก้ปัญหาต่อไป

เบญจวรรณ สุภารัตน์ (2553: 131-135) ได้วิจัยการศึกษาและการพัฒนาความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ของเยาวชนในชุมชนบ้านเขาพระ จังหวัดนครนายก การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความรู้ เจตคติและการปฏิบัติ ในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าไม้ของเยาวชนในชุมชนบ้านเขาพระ จังหวัดนครนายกโดยใช้การวิจัยแบบผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยประกอบด้วยผู้นำท้องถิ่นทั้งที่เป็นทางการและผู้นำตามธรรมชาติที่เป็นผู้รู้/ผู้ปฏิบัติจริงในพื้นที่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจากสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครนายก จำนวน 30 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบ Snow Ball และกลุ่มตัวอย่างในการฝึกอบรม คือ กลุ่มเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 30 คน ประเมินชุดฝึกอบรมโดยใช้การสอบถามการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติในการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ F-test ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measures ANNOVA) ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนบ้านเขาพระ ส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำของชาวบ้าน คือ การเก็บหาของป่า การล่าสัตว์ป่า การบุกรุกพื้นที่ป่า และการลักลอบตัดไม้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยสาเหตุสำคัญที่ทำให้ป่าไม้ถูกทำลาย คือ การขาด



ความรู้ ความเข้าใจ การมีส่วนร่วมต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ และความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ชุมชนมีภูมิปัญญาที่ได้สั่งสมและสืบทอดในการใช้ประโยชน์จากป่าเพื่อการยังชีพ ไม่ใช่เพื่อสร้างรายได้ในรูปแบบเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงต้องอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างสำคัญจากชาวบ้านที่ผูกพันกับป่า เพื่อเสริมสร้างให้ชุมชนเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้

2. ชุดฝึกอบรมการอนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าไม้ของเยาวชนในชุมชนบ้านเขาพระ จังหวัดนครนายก ประกอบด้วยด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านการปฏิบัติในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ที่ผ่านการพัฒนา โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม แล้วทดลองใช้จนมีความเชื่อมั่นในระดับสูง

3. ผลการนำชุดฝึกอบรมการอนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าไม้ของเยาวชนไปใช้ในการพัฒนา

3.1 เยาวชนมีความรู้ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้โดยรวม หลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี และสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ซึ่งอยู่ในระดับดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่มีคะแนนความรู้โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3.2 เยาวชนมีเจตคติต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้โดยรวม หลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับ ปานกลาง และสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่มีคะแนนเจตคติโดยรวมไม่แตกต่างกัน

3.3 เยาวชนมีการปฏิบัติ เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้โดยรวม หลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก และสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ซึ่งอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่มีคะแนนเจตคติโดยรวมไม่แตกต่างกัน

สาโรจน์ พานิชานนท์ (2553: 96-99) ได้ศึกษา จิตสำนึกและพฤติกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำ อันเกิดจากการมีส่วนร่วมในโครงการตามกรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง หมู่บ้านป่าละอู ในโครงการหมู่บ้านสหกรณ์ห้วยสัตว์ใหญ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในโครงการตามกรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง ที่มีผลต่อระดับจิตสำนึกและระดับพฤติกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำ และศึกษาระดับจิตสำนึก ที่มีผลต่อระดับพฤติกรรมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำ รวมทั้งศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในโครงการฯ ระดับจิตสำนึกฯ และระดับพฤติกรรมฯ โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามกึ่งสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม และเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในโครงการตามกรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ยระดับจิตสำนึกอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำในระดับปานกลาง และคะแนนเฉลี่ยระดับพฤติกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำในระดับสูง การทดสอบสมมติฐานสรุปได้ว่า ระดับการมีส่วนร่วมฯ มีผลต่อระดับจิตสำนึกฯ ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมฯ ระดับดี และดีมาก มีจิตสำนึกฯ ในระดับสูง กลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมฯ ระดับปานกลาง และ ไม่ดี มีจิตสำนึกฯ ในระดับปานกลาง สำหรับระดับการมีส่วนร่วมฯ มีผลต่อระดับพฤติกรรมฯ ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีการมีส่วนร่วมฯ ระดับดีมาก ดี ปานกลาง และไม่ดี ต่างมีพฤติกรรมฯ ในระดับสูง ส่วนระดับจิตสำนึกฯ มีผลต่อระดับพฤติกรรมฯ ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มี ชื่อวิทยานิพนธ์ จิตสำนึกและพฤติกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำ อันเกิดจากการมีส่วนร่วมในโครงการตามกรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชาวไทย



ภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง หมู่บ้านปาละฮู ในโครงการหมู่บ้านสหกรณ์ห้วยสัตว์ใหญ่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริจิตสำนึกฯ ระดับปานกลาง และ สูง มีพฤติกรรมฯ ในระดับสูง ส่วนกลุ่มที่มีจิตสำนึกฯ ระดับต่ำมีพฤติกรรมฯ ในระดับปานกลาง ด้านปัจจัยส่วนบุคคล สรุปได้ดังนี้ รายได้ส่วนบุคคล มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมฯ และระดับจิตสำนึกฯ ในขณะที่จำนวนที่ดินทำกิน มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมฯ และระดับพฤติกรรมฯ ส่วนสิทธิบนที่ดินทำกิน มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมฯ ทั้งนี้ จากผลการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าต้นน้ำเป้าหมาย เมื่อเปรียบเทียบตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541-2549 สรุปได้ว่าพื้นที่ป่าต้นน้ำถูกทำลายลดลง และพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟูมากขึ้นป่าต้นน้ำมีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น

วรพล เหมืองทอง (2554: 78-89) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) ระหว่างกลุ่มที่ใช้สื่อสารข่าวและกลุ่มที่ใช้สื่อสารโฆษณา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) ระหว่างกลุ่มที่ใช้สื่อสารข่าวและกลุ่มที่ใช้สื่อสารโฆษณา (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) กลุ่มที่ใช้สื่อสารข่าว (3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) กลุ่มที่ใช้สื่อสารโฆษณา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) จำนวน 2 ห้องเรียน เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านคิดวิเคราะห์โดยใช้สื่อสารข่าวและสื่อสารโฆษณา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านคิดวิเคราะห์ ผลการวิจัย พบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) ระหว่างกลุ่มที่ใช้สื่อสารข่าวและกลุ่มที่ใช้สื่อสารโฆษณา พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) กลุ่มที่ใช้สื่อสารข่าว พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) กลุ่มที่ใช้สื่อสาร 3619 โฆษณา พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Mohamed (1996: 156) ได้ศึกษาข้อจำกัดและศักยภาพการจัดการทรัพยากรของชุมชนในประเทศเคนยา โดยพิจารณาถึงการให้อำนาจของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรและการร่วมตัดสินใจในการร่วมพัฒนา โดยพบว่ามี 4 ปัจจัยข้อจำกัดที่ทำให้เกิดความแตกต่างของการมีส่วนร่วม คือ ระดับฐานะของคนในชุมชน ความแตกต่างด้านความสัมพันธ์ภายในชุมชนความขัดแย้งและความไม่เหมาะสมของนโยบาย และหลักโครงสร้างเกี่ยวกับหลักการอนุรักษ์และการพัฒนาภูมิหายสิ่งแวดล้อม โดยสรุปแล้วการจัดการทรัพยากรของชุมชนเป็นเครื่องมือในการจัดการทรัพยากรที่มีศักยภาพเด่นคือการได้ผลประโยชน์จากทรัพยากรของชุมชนจึงส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีพของชุมชนทั้งถิ่นควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรจากงานวิจัยในต่างประเทศที่ทำการศึกษา



พบว่าสาเหตุของการทำให้เกิดเจตคติ การพัฒนาของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร นั้น เกิดจากปัจจัยส่วนบุคคลที่เกิดจากการกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นค่านิยม ความเชื่อ การได้รับประโยชน์ เจตคติต่อสิ่งที่มากระตุ้น เช่นเดียวกับรูปแบบในการศึกษาครั้งนี้ที่ทำการสร้างเจตคติในการมีส่วนร่วม และการอนุรักษ์จากการเพิ่มปัจจัยเข้าสู่ชุมชน นั่นก็คือโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์

Herrman (2002: 2111-A) ได้ศึกษาการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ในโรงเรียนใหม่แห่งหนึ่ง โดยสัมภาษณ์จากนักเรียน ผู้ปกครองและอาจารย์ ทั้งเป็นกลุ่มเกี่ยวกับการมีประสบการณ์ที่เกี่ยวกับลักษณะของชุมชนการเรียนรู้ให้โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งใหม่ ผลการศึกษาพบว่า มีปัจจัยสำคัญ 4 ปัจจัยที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ ได้แก่ ความรู้สึกเป็นเจ้าของ การปฏิสัมพันธ์และเข้าไปมีส่วนร่วมของชุมชน การมีค่านิยม และความเชื่อร่วมกัน และการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และการมีพลังและอิทธิพลเชิงกลุ่ม โดยสรุปแล้วนั้น ปัจจัยทั้ง 4 นั้นจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาชุมชนเรียนรู้ และการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ของสมาชิกในชุมชนจนสามารถลดความขัดแย้งและการกีดกันลดทอนลงไป

Himadri (2003: 141-151) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนบนพื้นฐานของการจัดการป่าไม้ โดยการศึกษาทดสอบว่าการมีส่วนร่วม และค่านิยมในการป้องกันป่าหลากหลายรูปแบบแตกต่างกันองค์กรป่าไม้ สถาบัน และหน่วยงานเกี่ยวข้องกับป่าไม้ ที่ตัดสินใจการเข้ามามีส่วนร่วม จำนวน 397 คน จาก 17 แห่ง รวมถึงผู้นำของเขาทั้งหลายที่ถูกสัมภาษณ์พบว่า การมีส่วนร่วมมีนัยสำคัญในการจัดการป่าท้องถิ่นมากกว่าการจัดการป่าที่เกิดจากความเชี่ยวชาญ และในการจัดการป่าบริเวณรอยต่อทำให้เกิด ความปลอดภัยการดำรงชีวิตจากป่าที่การแสดงความยินยอม และการหลีกเลี่ยงการนำของป่าออกไปใช้ฟรีโดยไม่เกิดประโยชน์ สำหรับการจัดการป่าแบบท้องถิ่น และการจัดการป่าแบบความเชี่ยวชาญเปรียบเทียบโดยเชื่อมกันระหว่างการจัดการป่า สมาชิก ลักษณะเฉพาะ เอกลักษณะ และศูนย์กลางของป่าที่ชีวิตพบว่าของสมาชิกในองค์กรจัดการป่าไม้สูงกว่าในป่าองค์กรท้องถิ่น และความเชี่ยวชาญจัดการ กว่าในการจัดการป่ารอยต่อ ขององค์กรจัดการป่าไม้มีค่าสูงกว่า และศูนย์กลางของป่า สูงกว่าคือการเข้าร่วมของป่าองค์กรท้องถิ่น

Alcantara และ Miguel (2004: 2070-A) ได้ศึกษาเจตคติของนักเรียนต่อการสอนหลักสูตรเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเตรียมความพร้อมด้านเกษตรกรรมเม็กซิกัน กรณีศึกษาการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า เพศ อายุ และที่อยู่อาศัยไม่ว่าจะเป็นนักเรียนที่อาศัยอยู่ในภาคใต้ ภาคกลาง และภาคเหนือ มีความเกี่ยวข้องกับตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม เช่น เจตคติที่มีต่อเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีการใช้ผลิตภัณฑ์สารเคมี และการคำนวณต้นทุนทางสังคม และยังพบว่านักเรียนมัธยมปลายที่เรียนในโรงเรียนเตรียมความพร้อมด้านเกษตรกรรมเป็นผู้ที่ใส่ใจในการหาความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และความใส่ใจในประเด็นนี้ก็เพิ่มขึ้นหลังจากนักเรียนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียน

Banda (2006: 656-B) ได้ศึกษาผลกระทบของยุทธศาสตร์การป้องกันป่าไม้ โดยการอนุรักษ์ในโมโมโบ ของประเทศแทนซาเนียตะวันตก ผลการศึกษาพบว่า ความสำคัญของระดับการศึกษาความหลากหลายในการอนุรักษ์ป่าไม้รวมถึงการจัดการพื้นที่ให้ชัดเจนความสำคัญของการสงวนความแตกต่างของป่าไม้ ที่ขยายผ่านความหลากหลายของพื้นที่การจัดการเมืองซึ่ง



ความต้องการจากประชากรเกี่ยวกับมนุษย์ที่เติบโตและกิจกรรมการพัฒนาเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์
มีมากกว่าเมืองเดิมเล็กน้อย

Hanson (2006: 4313-A) ได้ศึกษาดัชนีชี้การวัดเจตคติของผู้ฝึกอบรมในการดำเนินการ
ประเมินผลการฝึกอบรม วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อประเมินผลเจตคติของผู้ฝึกอบรมใน
การดำเนินการอบรมตามรูปแบบของ Kirkpatrick Model ใน 4 ด้าน แบบการประเมินผลและเกณฑ์
การตัดสินของผู้ฝึกอบรม มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งผู้ฝึกอบรมต้องผ่านการประเมินทักษะที่สำคัญ
17 ทักษะทั้ง 4 ด้าน คือการประเมินปฏิริยาการตอบสนอง การประเมินการเรียนรู้การประเมิน
พฤติกรรม การประเมินผลต่อการจัดการ หรือผลลัพธ์ที่เกิดกับองค์กร ผลจากการศึกษาด้านที่ 1 พบว่า
ผู้ฝึกอบรมมีปฏิริยาตอบสนองและให้ความสำคัญต่อการประเมินผลในระดับมากผลการเปรียบเทียบ
เจตคติของผู้ฝึกอบรมที่มีต่อเกณฑ์การประเมิน 4 ด้าน มีความแตกต่างกันผลการศึกษา การพัฒนาดัชนี
ชี้วัดเจตคติพบว่าผู้ฝึกอบรม มีเจตคติที่ดีและสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือการประเมินผลต่อไป

Ko (2008: 166-191) ได้ศึกษาการจัดการภาครัฐเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ
ป่าไม้ โดยการศึกษาครั้งนี้ได้รวบรวมโอกาสที่จะทำให้เป็นประชาธิปไตยและการไม่รวมอำนาจมา
อยู่ที่ศูนย์กลางเขตวโนไชโป ประเทศอินโดนีเซีย เพราะเป็นพื้นที่ที่ถูกประกาศใช้เป็นกฎหมาย
สำหรับการป่าไม้แบบมีส่วนร่วม พบว่า เป็นกฎหมายที่เน้นพื้นฐานสิทธิการเข้าร่วมเกี่ยวกับการเมือง
และเป็นการเข้าร่วมสิ่งที่มีนัยสำคัญและนำมาซึ่งกลุ่มทางสังคมและเกี่ยวพันกับคติแห่ง อย่างไร
ก็ตามกฎนี้ที่เผชิญกับการต่อต้านจากตัวแทนของสถานะผู้ที่ใช้อำนาจเบ็ดเสร็จแบบเก่าที่ต้องการคง
สถานะเพื่อถือผลประโยชน์เป็นสำคัญ โดยสรุปการมีส่วนร่วมในการดำเนินตามแผนการป่าไม้จะการเน้น
เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ และระบบนิเวศ ผลที่ตามมาของการเข้าร่วมมีลักษณะไม่ชัดเจนเนื่องจากความไม่
แน่นอนที่ถูกกฎหมาย และความทนทานของวัฒนธรรมเกี่ยวกับการเมืองสามัญที่ระดับภายใน และ
แห่งชาติ ซึ่งผลิตผลลัพธ์สิ่งที่ตรงกันข้ามที่ต้งขึ้นนี้ทำให้เกิดความแตกต่างกันระหว่างรูปแบบที่แตกต่าง
ของ “การเข้าร่วม” ตามลำดับที่จะเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการไม่รวมอำนาจมาอยู่ที่ศูนย์กลาง
การจัดการป่า

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่า พบว่า
การได้รับรู้ข่าวสารด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสร้างจิตสำนึกมีผลต่อความตระหนักรู้ ในการอนุรักษ์
ป่าไม้ การใช้ทรัพยากร ดังนั้นสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้โดยวิธีการอย่างง่าย
ที่นักเรียนและชุมชนจะสามารถเข้าใจได้ในด้านการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรป่าไม้
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้และหวงแหนทรัพยากรป่าไม้และ
ทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน



บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนากระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบ่อใหญ่ (บ่อใหญ่เรืองศิลป์) ตำบลบ่อใหญ่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 44 คน จาก 2 ห้อง

3.1.2 ตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบ่อใหญ่ (บ่อใหญ่เรืองศิลป์) ตำบลบ่อใหญ่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 22 คน จาก 1 ห้อง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 3.2.1 สื่อโฆษณาหนังสือ (โฆษณาหนังสือที่นำเสนอ)
- 3.2.2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้
- 3.2.3 แบบสอบถามความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้
- 3.2.4 แบบวัดเจตคติของนักเรียนต่อสื่อโฆษณาหนังสือในการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้

3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 สื่อโฆษณาหนังสือ ดำเนินการดังนี้

- 1) ศึกษาข้อมูล เนื้อหา ในสื่อโฆษณาหนังสือที่มีการผลิตออกเผยแพร่ทางโทรทัศน์และเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาในการอนุรักษ์ป่าไม้ จำนวน 11 รายการ
- 2) นำสื่อโฆษณาหนังสือที่ได้ มาถอดสคริปเพื่อดูเนื้อหาโดยละเอียดอีกครั้ง โดยคัดเฉพาะสื่อโฆษณาหนังสือที่ตรงตามเนื้อหา จำนวน 18 เรื่อง ดังตาราง 2



ตาราง 3.1 รายชื่อสื่อโฆษณาหนังสือ และเนื้อหาโดยสรุป เรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ลำดับที่	รายชื่อสื่อ	ความยาว	เนื้อหาโดยสรุป
1	โฆษณา กรมป่าไม้	38 วินาที	พระราชดำรัส สมเด็จพระนางสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เพื่อชักชวนให้คนไทยรักษาป่าอย่าตัดไม้ทำลายป่า
2	โฆษณา โครงการปลูกป่าในหัวใจไทย	2.01 นาที	โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ให้คนในหมู่บ้านนั้นคิดว่าป่าคือบ้าน และดูแลรักษาอย่างดี
3	โฆษณา โครงการปลูกป่าในหัวใจไทย 2	2.01 นาที	พูดถึงการทำลายป่า โดยมีโครงการของสมเด็จพระนางเจ้าได้ปลูกป่าคือโครงการปลูกป่าเพิ่มในส่วนที่ตัดทำลายไปและให้คนอยู่ร่วมกับป่ามากที่สุด
4	โฆษณา อนุรักษ์ป่าต้นน้ำเพื่ออนาคต	2.02 นาที	การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำเพื่อช่วยรักษาความสมบูรณ์และความชุ่มชื้นมิให้เสื่อมสูญไป ป่ามีหน้าที่สำคัญให้ลำธารมีน้ำไหลตลอดปี
5	โฆษณา ดาวิชัย คนปลูกต้นไม้	1.31 นาที	การคืนธรรมชาติสู่แผ่นดิน เกื้อกูลอาศัยซึ่งกันและกัน รู้จักเคารพธรรมชาติ
6	โฆษณา ต้นไม้ของปู่	1.20 นาที	ปลูกความสมดุลให้กับธรรมชาติ การปลูกจิตสำนึก เพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน
7	หนังสือ ป่าไม้ในประเทศไทย	3.24 นาที	อธิบายถึงสภาพป่าไม้ในประเทศไทย
8	สารคดีพิธีบวชป่า ความศรัทธาเพื่อป่าไม้	3.59 นาที	ความศรัทธาของชาวบ้านในการบวชป่า คือ นำเอาจิวรพระมาผูกติดกับต้นไม้และเป็นการตกลงว่าห้ามตัดไม้ที่บวชแล้ว
9	โฆษณา ป่าไม้ (แรงเยอร์)	2.02 นาที	พูดความสำคัญของป่าไม้ ถ้าตัดไม้ทำลายป่าแล้วจะได้รับผลกระทบอย่างไร
10	สารคดี ลุงสอน คนบ้านปลูกป่าแห่งบ้านโนนเสลา	3.04 นาที	การปลูกต้นไม้คือการปฏิบัติธรรม และปลูกโดยใจศรัทธา (การทำความดีนั้นขึ้นอยู่กับใจของเรา)
11	หนังสือ เด็กรักป่า ดั่ง-หวัน	14.26 นาที	การปลูกจิตสำนึกให้เด็กรักป่าไม้



3) นำสื่อโฆษณาหนังสือผ่านการคัดโดยละเอียด มาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะ เพื่อต้องการที่จะใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

4) นำสื่อโฆษณาหนังสือเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

4.1) อาจารย์ ดร.พนัส โพธิ์ปิติ อาจารย์ประจำหลักสูตรวัฒนธรรมศาสตร์ คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อโฆษณาหนังสือ

4.2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพบุลย์ ลิ้มมณี อาจารย์ประจำหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและวัดผล

4.3) อาจารย์ ดร.มานิตย์ อาษานอก ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง คณะศึกษาศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี

4.4) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัฒน์พงษ์ วันจันทิก อาจารย์ประจำคณะวิทยาการสารสนเทศ ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อโฆษณาหนังสือ

4.5) คุณครูยวนใจ คำประเทือง ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านบ่อใหญ่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

5) แก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ คือ การคัดเลือกโฆษณาหนังสือต้องเป็นเนื้อเรื่องที่นักเรียนเข้าใจง่าย ไม่ยาวเกินไป แล้วนำสื่อโฆษณาหนังสือผ่านการตรวจสอบไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.3.2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1) วิเคราะห์จุดประสงค์ และเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2) กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของแบบทดสอบความรู้ เรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

3) ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การสร้างแบบทดสอบความรู้ให้ตรงตามเนื้อหา

4) สร้างแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ต้องการจริง 30 ข้อ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาแก้ไขและเสนอแนะ

5) ปรับปรุงแก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ ซึ่งได้เสนอการเฉลยคำตอบที่ไม่ควรคำตอบที่ถูกทุกข้อ แล้วส่งผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อตรวจสอบและพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาความเหมาะสมในการใช้ภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

6) นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 20 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบความรู้ โดยให้ดูโฆษณาหนังสือเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าเป็นเวลา 5 วัน วันละ 1 เรื่อง แล้วจึงนำแบบทดสอบความรู้ไปทดลองใช้และตรวจให้คะแนน

7) นำคะแนนการทดลองใช้แบบทดสอบความรู้มาวิเคราะห์หาความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ



8) นำกระดาษคำตอบที่ได้มาตรวจให้คะแนน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (B) ของข้อสอบรายข้อ โดยใช้วิธีของแบรนแมน (Brennan) (ขวลิต ชูกำแพง. 2553 : 120) แล้วทำการคัดเลือกข้อสอบไว้เฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (B) เข้าเกณฑ์ คือ ตั้งแต่ 0.20-1.00 จะคัดเลือกไว้ใช้ พบว่าข้อสอบที่เข้าเกณฑ์มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.30 ถึง 0.80 จำนวน 40 ข้อ จึงคัดเลือกไว้ใช้จำนวน 30 ข้อ ตามต้องการ

9) นำข้อสอบที่เข้าเกณฑ์จำนวน 30 ข้อ ไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของ โลเวท (Lovett) (ขวลิต ชูกำแพง. 2553 : 126) ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78

10) จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.3.3 แบบสอบถามความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1) กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบสอบถามความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ ศึกษาความหมายของคำว่า “ความตระหนักรู้” เอกสารงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความตระหนักรู้ให้ตรงตามเนื้อหา

2) สร้างแบบสอบถามความตระหนักรู้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาแก้ไขและเสนอแนะ ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาได้เสนอการสร้างข้อคำถามต้องสอดคล้องกับนิยามศัพท์ มีความชัดเจน

3) นำเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมเพื่อตรวจสอบและพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาความเหมาะสมในการใช้ภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

4) นำแบบสอบถามความตระหนักรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 20 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบวัดจิตสำนึก โดยให้ดูโฆษณาหนังสือเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าเป็นเวลา 5 วัน วันละ 1 เรื่อง แล้วจึงนำแบบวัดจิตสำนึกไปทดลองใช้และตรวจให้คะแนน นำผลการตรวจให้คะแนนคะแนนการทดลองใช้แบบวัดจิตสำนึกมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น

5) นำแบบสอบถามความตระหนักรู้มาหาคุณภาพ เป็นรายข้อ ได้แก่ การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้วิธี Item -Total Correlation (บุญชม ศรีสะอาด 2545: 98) แล้วคัดเลือกนำแบบสอบถามความตระหนักรู้ข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($df = 18$, 0.287) พบว่าได้ข้อที่เข้าเกณฑ์ จำนวน 25 ข้อ จึงคัดเลือกไว้จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.32 ถึง 0.85

6) นำแบบสอบถามความตระหนักรู้ที่คัดเลือกไว้ จำนวน 20 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 99) พบว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

7) จัดพิมพ์แบบสอบถามความตระหนักรู้ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.3.4 แบบวัดเจตคติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ศึกษาเอกสาร ตำราหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบวัดเจตคติต่อการเรียนอนุรักษ์ป่าไม้

2) ศึกษาเอกสารตำรา และบทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติเพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะ ขอบข่าย และจุดประสงค์ของแบบวัดเจตคติ



3) ดำเนินการสร้างแบบวัดเจตคติแบบวัดมาตราส่วนประมาณ (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ และต้องการใช้จริง 14 ข้อ

4) นำแบบวัดเจตคติที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสมของข้อคำถาม

5) นำแบบสอบถามแบบวัดเจตคติของนักเรียนมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาได้เสนอแนะการตั้งข้อคำถามให้สอดคล้องกับพฤติกรรมความรู้สึกของนักเรียน ภาษาที่ใช้ให้มีความชัดเจนและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน

6) นำแบบสอบถามแบบวัดเจตคติที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมพิจารณาถึงความเหมาะสมของเนื้อหา ข้อความและความเที่ยงตรง (Validity) ของข้อคำถามแต่ละข้อ

7) นำแบบสอบถามแบบวัดเจตคติมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จัดพิมพ์แล้วนำไปทดลองใช้ (Try-Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 20 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำผลการทดลองเข้ามาหาคุณภาพ

8) นำแบบสอบถามแบบวัดเจตคติของนักเรียนมาหาคุณภาพ เป็นรายข้อ ได้แก่ การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีวิธี Item -Total Correlation (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 98) แล้วคัดเลือกแบบวัดเจตคติ ข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($df = 18, 0.287$) พบว่า ได้ข้อที่เข้าเกณฑ์ จำนวน 20 ข้อ จึงคัดเลือกไว้จำนวน 14 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.38 ถึง 0.87

9) นำแบบสอบถามแบบวัดเจตคติ ที่คัดเลือกไว้ จำนวน 15 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 99) พบว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90

10) จัดพิมพ์แบบสอบถามแบบวัดเจตคติเป็นฉบับจริงเพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการปลูกจิตสำนึกโดยใช้สื่อโฆษณา หนังสือสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ขั้นเตรียมการ

1. เตรียมทีมวิจัยสำหรับการดำเนินโครงการ โดยทีมวิจัยเลือกกลุ่มครูผู้สอนในโรงเรียน
บ่อใหญ่

2. เตรียมเด็กนักเรียนเพื่อให้มีความคุ้นเคยกับทีมวิจัย

3. การเตรียมเอกสารและสื่อโฆษณาหนังสือเพื่อให้พร้อมต่อการนำไปใช้

4. เตรียมสถานที่และวิทยากรในพื้นที่สำหรับการศึกษาดูงานในป่าชุมชนบ่อใหญ่
สำหรับนักเรียน

5. ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง



ระยะที่ 2 ขั้นตอนดำเนินงาน

1. จัดกิจกรรมสอนสอดแทรกในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในช่วงเวลาเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการอนุรักษ์ป่าไม้โดยวิทยากรเป็นผู้วิจัย และครูผู้สอนในรายวิชา
2. ฉายโฆษณาหนังสือให้นักเรียนดูหลังเลิกเรียน คือ 11.00 – 12.00 น. โดยใช้เวลาในการฉายหนังสือและอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับเนื้อเรื่องใช้เวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง
3. นำนักเรียนออกศึกษาดูงานนอกสถานที่ คือ ป่าชุมชนบ่อใหญ่โดยมีวิทยากรประจำพื้นที่บรรยายถึงลักษณะ สภาพป่าและการเข้าไปใช้ประโยชน์ภายในป่า
4. ผู้วิจัยสรุปถึงเนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ให้กับนักเรียนฟังอีกรอบ

ระยะที่ 3 ขั้นตอนการประเมินผล

1. การทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้
2. สอบถามความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้
3. ประเมินความเจตคติต่อการเรียนด้วยโฆษณาหนังสือ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่งได้ ดังนี้

1. วิเคราะห์กระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณา หนังสือด้วยการพรรณนาวิเคราะห์
2. วิเคราะห์ความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการเข้าร่วมกิจกรรม ด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย
3. วิเคราะห์ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการเข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. วิเคราะห์ระดับเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการเข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
5. การเปรียบเทียบความรู้ ความตระหนักรู้และเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ด้วยสถิติ t-test (Dependent Samples)

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 3.6.1 สถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 3.6.2 สถิติอนุมาน ได้แก่ t – test แบบ dependent เพื่อเปรียบเทียบผลของความรู้และพฤติกรรมก่อนทดลองกับหลังทดลอง



บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนากระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของข้อมูลเพื่อให้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้ในการพิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t- distribution

4.2 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

- ตอนที่ 1 กระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ
- ตอนที่ 2 ความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการเข้าร่วมกิจกรรม
- ตอนที่ 3 ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการเข้าร่วมกิจกรรม
- ตอนที่ 4 เจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการเข้าร่วมกิจกรรม
- ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบความรู้ ความตระหนักรู้และเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม



4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 กระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ
การพัฒนากระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณา
หนังสือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้

1.1 เตรียมทีมวิจัยสำหรับการดำเนินโครงการ โดยทีมวิจัยเลือกกลุ่มครูผู้สอน
ในโรงเรียนบ่อใหญ่

1.2 เตรียมเด็กนักเรียนเพื่อให้มีความคุ้นเคยกับทีมวิจัย ซึ่งเป็นนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ่อใหญ่ อำเภอศรีบรี จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 22 คน

1.3 การเตรียมเอกสารและสื่อโฆษณาหนังสือเพื่อให้พร้อมต่อการนำไปใช้

1.4 เตรียมสถานที่และวิทยากรในพื้นที่สำหรับการศึกษาดูงานในป่าชุมชนบ่อ
ใหญ่สำหรับนักเรียน

1.5 ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

2. ขั้นดำเนินงาน

2.1 จัดกิจกรรมสอนสอดแทรกในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรม ในช่วงชั่วโมงเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการอนุรักษ์ป่าไม้โดยวิทยากร
เป็นผู้วิจัย และครูผู้สอนในรายวิชา

2.2 ฉายโฆษณาหนังสือให้นักเรียนดูหลังเลิกเรียน คือ 11.00 – 12.00 น.
โดยใช้เวลาในการฉายหนังสือและอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับเนื้อเรื่องใช้เวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง

2.3 นำนักเรียนออกศึกษาดูงานนอกสถานที่ คือ ป่าชุมชนบ่อใหญ่โดยมี
วิทยากรประจำพื้นที่บรรยายถึงลักษณะ สภาพป่าและการเข้าไปใช้ประโยชน์ภายในป่า

2.4 ผู้วิจัยสรุปถึงเนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ให้กับนักเรียนฟังอีกรอบ

3. ขั้นการประเมินผล

3.1 การทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้

3.2 สอบถามความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้

3.3 ประเมินความเจตคติต่อโฆษณาหนังสือ

ตอนที่ 2 ความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการเข้าร่วม
กิจกรรม

ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ไปทดสอบ
เพื่อวัดความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนการใช้สื่อโฆษณาหนังสือ
และทดสอบหลังการใช้สื่อโฆษณาหนังสือ แล้วนำคะแนนมาประเมินความรู้ของนักเรียน ดังตาราง 3



ตาราง 4.1 คะแนนความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้สื่อ
โฆษณาหนังสือ

เลขที่	ความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้	
	ก่อนร่วมกิจกรรม (30)	หลังร่วมกิจกรรม (30)
1	15	26
2	14	25
3	10	23
4	15	26
5	9	23
6	14	26
7	10	24
8	8	23
9	13	25
10	10	24
11	14	25
12	14	26
13	12	25
14	15	26
15	11	24
16	9	23
17	16	27
18	10	24
19	9	23
20	15	27
21	14	26
22	13	24
รวม	270	545
$\bar{X}$	12.27	24.77
S.D.	2.51	1.34
ร้อยละ	40.91	82.58



จากตาราง 4.1 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือก่อนเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.27 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 40.91 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.77 คิดเป็นร้อยละ 82.58 ซึ่งเพิ่มขึ้น จากก่อนเรียนร้อยละ 41.67

ตอนที่ 3 ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ

ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้		ก่อน			หลัง		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การ ตระหนักรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การ ตระหนักรู้
1	การปลูกป่าสงวนเป็นวิธีแก้ปัญหาความยากจนของเกษตรกรที่ดีวิธีหนึ่ง	3.09	1.11	ปานกลาง	4.09	0.87	มาก
2	การให้ทุกคนมีโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้จะช่วยให้ป่าไม้ถูกทำลายน้อยลง	2.86	0.83	ปานกลาง	3.59	0.91	มาก
3	ควรปลูกป่าในชุมชนจะช่วยให้มีไม้ไว้ใช้สอยตามความจำเป็น	2.77	1.15	ปานกลาง	3.73	1.24	มาก
4	การควบคุมการลักลอบตัดไม้เป็นวิธีการอนุรักษ์ป่าไม้ที่ได้ผลดี	2.86	0.99	ปานกลาง	3.27	1.03	ปานกลาง
5	การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้เป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน	2.73	1.03	ปานกลาง	3.05	1.40	ปานกลาง
6	เราควรซื้อไม้เถื่อนมาใช้เพราะราคาถูกกว่าการซื้อไม้จากรายขายไม้แปรรูป	2.95	0.90	ปานกลาง	3.59	1.05	มาก
7	การตัดไม้ทำลายป่าเท่ากับเป็นการทำลายระบบนิเวศของป่า	2.86	1.32	ปานกลาง	3.14	1.55	ปานกลาง
8	เมื่อเราตัดต้นไม้หนึ่งต้น เราควรปลูกต้นไม้ทดแทนทันที	2.77	0.97	ปานกลาง	2.82	1.59	ปานกลาง
9	เราทุกคนควรช่วยกันรักษาป่าไม้เพราะป่าไม้ช่วยให้อากาศบริสุทธิ์	3.23	1.15	ปานกลาง	4.05	0.90	มาก
10	บริเวณที่มีต้นไม้หนาแน่นอากาศจะเย็นและฝนตกชุก	3.23	0.81	ปานกลาง	3.64	0.85	มาก



ตาราง 4.2 (ต่อ)

ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้		ก่อน			หลัง		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การ ตระหนักรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การ ตระหนักรู้
11	การรณรงค์ให้มีการปลูกต้นไม้เพื่อรักษาคุณภาพของอากาศเป็นการกระทำที่ดี	2.86	1.17	ปานกลาง	3.73	1.32	มาก
12	มาตรการลงโทษผู้ลักลอบตัดไม้ทำลายป่าควรมีความรุนแรงเพื่อให้ผู้ลักลอบทำลายป่าไม่เกรงกลัว	3.05	1.36	ปานกลาง	3.77	1.45	มาก
13	ในพื้นที่ที่รกร้างว่างเปล่าควรมีการปลูกต้นไม้ทดแทนเพื่อช่วยรักษาสมดุลของระบบนิเวศไว้	3.18	1.10	ปานกลาง	4.59	0.73	มากที่สุด
14	การป้องกันไฟป่าและแมลงทำลายต้นไม้ถือได้ว่าเป็นการอนุรักษ์ป่าไม้อีกวิธีหนึ่ง	3.05	0.79	ปานกลาง	3.36	0.90	ปานกลาง
15	การประกาศเขตป่าสงวนอุทยานแห่งชาติเป็นการรักษาสภาพป่าไม้ของบริเวณพื้นที่ต้นน้ำลำธารให้มีความอุดมสมบูรณ์วิธีหนึ่ง	2.91	1.19	ปานกลาง	3.27	1.42	ปานกลาง
16	เราสามารถช่วยกันรักษาป่าไม้ได้ด้วยการไม่ไร้เลื่อนลอยบุกเบิกขยายพื้นที่ทำกิน	2.86	1.13	ปานกลาง	4.00	1.20	มาก
17	เราจะมีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์เมื่อเราสามารถป้องกันไฟไหม้ป่าได้	3.09	0.87	ปานกลาง	3.77	0.92	มาก
18	การทำสวนป่า การทำสวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติช่วยลดการชะล้างหน้าดิน	2.91	0.92	ปานกลาง	4.27	1.08	มาก
19	การจัดทำระบบวนเกษตร โดยปลูกพืชเศรษฐกิจที่เป็นไม้ผลหรือพืชอื่นผสมในสวนป่า จะช่วยลดการบุกรุกป่าสงวน	3.09	1.02	ปานกลาง	4.23	1.02	มาก
20	ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจถึงภัยอันเกิดจากการทำลายป่าไม้บริเวณพื้นที่ต้นน้ำ	3.14	0.94	ปานกลาง	4.05	0.90	มาก
โดยรวม		2.98	0.32	ปานกลาง	3.70	0.59	มาก



จากตาราง 4.2 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ ข้อ 13 ในพื้นที่ที่กว้างว่างเปล่าควรมีการปลูกต้นไม้ทดแทนเพื่อช่วยรักษาสมดุลของระบบนิเวศไว้ อยู่ในระดับมาก 13 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก คือ การทำสวนป่า การทำสวนพฤกษศาสตร์หรือสวนรุกขชาติช่วยลดการชะล้างหน้าดิน ($\bar{X} = 4.27$) การจัดทำระบบวนเกษตร โดยปลูกพืชเศรษฐกิจที่เป็นไม้ผลหรือพืชอื่นผสมในสวนป่า จะช่วยลดการบุกรุกป่าสงวน ($\bar{X} = 4.23$) การบุกรุกป่าสงวนเป็นวิธีแก้ปัญหาค่าความยากจนของเกษตรกรที่ดีวิธีหนึ่ง ($\bar{X} = 4.09$) เราทุกคนควรช่วยกันรักษาป่าไม้เพราะป่าไม้ช่วยให้อากาศบริสุทธิ์ ($\bar{X} = 4.05$) และส่งเสริมความรู้ความเข้าใจถึงภัยอันเกิดจากการทำลายป่าไม้บริเวณพื้นที่ต้นน้ำ ($\bar{X} = 4.05$) และอีก 6 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 8 เมื่อเราตัดต้นไม้หนึ่งต้น เราควรปลูกต้นไม้ทดแทนทันที ($\bar{X} = 2.82$)

ตอนที่ 4 เจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการเข้าร่วมกิจกรรม

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการเข้าร่วมกิจกรรม

เจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้		ก่อน			หลัง		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	การลักลอบตัดไม้ โดยไม่มีการคัดเลือก และควบคุมเป็นปัญหาที่ทำให้ทรัพยากรป่าไม้เกิดความเสื่อมโทรม	3.64	1.14	มาก	4.55	0.74	มากที่สุด
2.	ปัญหาการบุกรุกถือครองพื้นที่ป่า เพื่อปลูกสร้างบ้านเรือนทำให้สภาพป่าเกิดความเสียหาย	3.73	0.88	มาก	4.55	0.74	มากที่สุด
3.	การที่มนุษย์ตัดไม้ในป่ามาเผาถ่านนั้น เป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ	3.64	0.90	มาก	3.73	1.24	มาก
4.	เมื่อเราเข้าไปในป่าเราจะได้อาหารกลับมาทุกครั้ง เพราะต้นไม้ในป่าเป็นแหล่งอาหารมากมาย	3.73	0.83	มาก	4.55	0.51	มากที่สุด
5.	การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า มีส่วนทำให้เกิดภัยพิบัตินานาประการ	3.68	0.89	มาก	3.95	0.95	มาก
6.	การตัดไม้ทำลายป่า เป็นการทำลายแหล่งต้นน้ำลำธารที่รุนแรง	3.59	0.80	มาก	4.14	0.71	มาก



ตาราง 4.3 (ต่อ)

เจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้		ก่อน			หลัง		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
7.	ไม่ถือนถึงแม้จะมีราคาถูกแต่ก็ไม่สมควรนำมาใช้เพราะจะเป็นการสนับสนุนให้เกิดการทำลายป่า	3.64	0.73	มาก	4.36	0.49	มาก
8.	รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบไร้หมุนเวียนไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่ต้นน้ำ	3.59	0.80	มาก	3.95	1.00	มาก
9.	เมื่อพบเห็นการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าเราไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว ควรปล่อยให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้เท่านั้น	3.77	0.87	มาก	4.09	0.92	มาก
10.	ท่านคิดว่าการทำไร่ระบบหมุนเวียนเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบอนุรักษ์ดินและน้ำประเภทหนึ่ง	3.55	0.67	มาก	3.91	0.81	มาก
11.	ท่านคิดว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นผู้นำบันดาลให้เกิดความสมบูรณ์ของดิน น้ำ ป่าไม้	3.77	0.69	มาก	4.41	0.59	มาก
12.	นักเรียนคิดว่าการไม่ให้ความเคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์และผีบรรพบุรุษจะบันดาลให้เกิดภัยพิบัติ	3.59	0.96	มาก	3.73	1.24	มาก
13.	การปลูกต้นไม้ตามโครงการปลูกป่าหรือปลูกต้นไม้ในที่ดินของตนเองเป็นการช่วยอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าทางหนึ่ง	3.64	0.90	มาก	4.00	0.98	มาก
14.	การเข้าร่วมกิจกรรมปลูกป่าในวันสำคัญต่างๆ ทำให้นักเรียนเสียเวลาและไม่มีประโยชน์	3.82	0.80	มาก	4.36	0.73	มาก
โดยรวม		3.67	0.29	มาก	4.16	0.57	มาก

จากตาราง 4.3 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ เมื่อเราเข้าไปในป่าเราจะได้อาหารกลับมาทุกครั้ง เพราะต้นไม้ในป่าเป็นแหล่งอาหารมากมาย การลักลอบตัดไม้ โดยไม่มีการคัดเลือกและควบคุมเป็นปัญหาที่ทำให้ทรัพยากรป่าไม้เกิดความเสื่อมโทรม และปัญหาการบุกรุกถือครองพื้นที่ป่า เพื่อปลูกสร้างบ้านเรือนทำให้สภาพป่าเกิดความเสียหาย ส่วนอีก 12 ข้อ อยู่ในระดับมาก



ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบความรู้ และความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

ตาราง 4.4 การเปรียบเทียบความรู้ ความตระหนักรู้ และเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

การอนุรักษ์ป่าไม้	ก่อน		หลัง		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ความรู้	12.27	2.51	24.77	1.34	43.875	.000**
ความตระหนักรู้	2.98	0.16	3.70	0.45	8.545	.000**
เจตคติ	3.67	0.82	4.16	0.30	7.063	.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.4 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือมีความรู้ ความตระหนักรู้ และเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้หลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .05$)



บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนากระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้สรุปผลตามขั้นตอนดังนี้

5.1 ความมุ่งหมายของการวิจัย

5.2 สรุปผล

5.3 อภิปรายผล

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.1 ความมุ่งหมายของการวิจัย

5.1.1 เพื่อพัฒนากระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ

5.1.2 เพื่อศึกษาความรู้ ความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ และเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการเข้าร่วมกิจกรรม

5.1.3 เพื่อเปรียบเทียบความรู้ และความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ ต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

5.2 สรุปผล

การพัฒนากระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สรุปผลได้ดังนี้

1. กระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนดำเนินงาน และขั้นตอนประเมินผล

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ หลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 82.58 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนร้อยละ 41.67

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$)

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

5. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือมีความรู้ ความตระหนักรู้ และเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้หลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .05$)



5.3 อภิปรายผล

จากผลการพัฒนากระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประเด็นนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. กระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาการวางแผนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความตระหนักรู้ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้รู้ในปฏิบัติการการสร้างความตระหนักรู้ให้กับนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แล้วได้วิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความตระหนักรู้ ความรู้ เจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ จัดทำคู่มือการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยได้กระบวนการสร้างความตระหนัก 3 ขั้น คือ ขั้นเตรียมการ เป็นการเตรียมกลุ่มผู้ร่วมวิจัยสำหรับการดำเนินโครงการ เตรียมนักเรียนกลุ่มเป้าหมายให้มีความพร้อมสำหรับการร่วมกิจกรรม เตรียมเอกสารและสื่อโฆษณาหนังสือเพื่อให้พร้อมต่อการนำไปใช้ จัดเตรียมสถานที่และวิทยากรในพื้นที่สำหรับการศึกษาดูงานในสภาพพื้นที่จริงและติดต่อประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ขั้นดำเนินงาน เป็นการจัดกิจกรรม สอนสอดแทรกในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในช่วงเรียนสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยผู้วิจัย และครูผู้สอนในรายวิชาเป็นผู้นำเสนอเนื้อหาด้วยการฉายโฆษณาหนังสือให้นักเรียนดูและอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับเนื้อเรื่องใช้เวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง จากนั้นนำนักเรียนออกศึกษาดูงานนอกสถานที่ คือ ป่าชุมชนบ่อใหญ่ โดยมีวิทยากรประจำพื้นที่บรรยายถึงลักษณะ สภาพป่าและการเข้าไปใช้ประโยชน์ภายในป่า และสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ให้นักเรียนฟังอีกรอบ และขั้นการประเมินผล เป็นการประเมินความรู้ความเข้าใจ เจตคติของนักเรียนที่มีต่อสื่อโฆษณาหนังสือเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ เป็นการประเมินตามสภาพจริง เพื่อประเมินผลที่ได้ว่าบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด กระบวนการสร้างความตระหนักดังกล่าว ได้ผ่านการเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญผู้มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน และผ่านความเห็นชอบจากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ่อใหญ่ ในการนำไปดำเนินการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวทำให้สามารถสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ให้กับนักเรียนได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสังเกตได้จากนักเรียนมีพฤติกรรมหวงแหนพื้นที่ป่ามากขึ้น รู้จักชนิดของพันธุ์ และรู้จักวิธีการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากป่าไม้ได้อย่างเหมาะสม มีความรู้หลังเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มสูงขึ้น สอดคล้องกับเบญจวรรณ สุภารัตน์ (2553: 131-135) ที่ได้สร้างชุดฝึกอบรมการอนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าไม้ของเยาวชนในชุมชนบ้านเขาพระ จังหวัดนครนายก ซึ่งประกอบด้วยด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านการปฏิบัติในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ที่ผ่านการพัฒนา แล้วทดลองใช้จนมีความเชื่อมั่นในระดับสูงซึ่งสามารถนำไปส่งเสริมให้นักเรียนได้เกิดความรู้ได้จริง นอกจากนี้การสร้างความตระหนักนั้นเกิดจากองค์ประกอบของความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ดังที่เบรกลอร์ (จิราพร จักรไพบวงศ์, 2530: 19 อ้างอิงจาก Brakler, 1986: 115) ได้กล่าวเอาไว้ว่า “ความตระหนักเกิดจากทัศนคติที่มีต่อสิ่งเร้า อัน ได้แก่ บุคคล สถานการณ์ กลุ่มสังคม และสิ่งต่าง ๆ ที่โน้มเอียง หรือที่จะตอบสนองในทางบวกหรือทางลบ เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ โดยองค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดความตระหนักมีอยู่ 3 ประการ ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive Component) จะเริ่มต้นจากระดับง่ายและมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ



อารมณ์ความรู้สึก (Affective Component) เป็นความรู้สึกด้านทัศนคติ ค่านิยม ความตระหนักชอบหรือไม่ชอบ ดีหรือไม่ดี เป็นองค์ประกอบในการประเมินสิ่งเร้าต่าง ๆ และพฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นการแสดงออกทั้งทางวาจา กิริยา ท่าทาง ที่มีต่อสิ่งเร้า หรือแนวโน้มที่บุคคลจะกระทำ

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ หลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 82.58 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน ร้อยละ 41.67 ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือมีการจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และเป็นกิจกรรมที่ศึกษาจากสภาพจริงทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา มีอิสระในความคิด นำพาไปสู่การปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อมในทางที่เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุเทพ พุ่มสวัสดิ์ (2540: 8) ที่กล่าวไว้ว่า กระบวนการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเนื้อหาสาระ ประสบการณ์ ความคิดเห็น ความรู้สึกอารมณ์ ความพึงพอใจ เจตคติ และค่านิยมระหว่างครูและผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยมีวัตถุ สถานการณ์หรือสัญลักษณ์เป็นสื่อกลางที่มีผลต่อการตอบสนองของผู้เรียนที่มีต่อประสบการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และพึงพอใจต่อการเรียนรู้ของตนเอง ประกอบกับเนื้อหาของสื่อโฆษณาหนังสือเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ สามารถสะท้อน และสร้างความตระหนักถึงการอนุรักษ์ป่าไม้ได้ในระดับที่ดี เนื่องจากโฆษณาหนังสือสามารถใช้สื่อสารได้กับทุกเพศทุกวัย ไม่จำกัดแค่เฉพาะวัยเด็กเท่านั้น เพราะเนื้อหาสามารถสะท้อนปัญหาสังคมที่ทุกคนควรจะต้องร่วมกันรับรู้ เพื่อร่วมกันหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาตามที่กฎหมาย จันทรบุญเรือง (2541: 16) กล่าวว่า กระบวนการสื่อสารมีองค์ประกอบหลักๆ อยู่ 4 องค์ประกอบได้แก่ ผู้ส่งสาร ข่าวนสาร สื่อ และผู้รับสาร ซึ่งข่าวสารจะไหลผ่านจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารได้นั้นจะต้องอาศัยสื่อเป็นตัวนำพาไปตามช่องทางสื่อสาร เพื่อก่อให้ผู้รับสารเกิดความรู้ ทัศนคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมในที่สุด

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากสื่อโฆษณาหนังสือ เป็นหนังสือที่มีการเล่าเรื่องด้วยภาพและเสียงเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้สั้น ๆ แต่ได้ใจความสื่อความหมายของการอนุรักษ์ได้เป็นอย่างดี ทั้งการรักษาพันธุ์พืชป่าไม้ การอนุรักษ์ การทำลาย และภัย พิบัติที่เกิดจากการไม่มีป่า ผ่านการแสดงของตัวละครที่มีวัยใกล้เคียงกับนักเรียนทำให้นักเรียนสนใจ กระตือรือร้นในการเรียนรู้ ประกอบกับเมื่อนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองทั้งการทำใบงาน การสำรวจป่าในชุมชน การเรียนรู้ถึงประโยชน์ของป่าไม้ และโทษของการไม่มีป่าไม้ ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าในพื้นที่ที่รกร้างว่างเปล่าควรมีการปลูกต้นไม้ทดแทนเพื่อช่วยรักษาสมดุลของระบบนิเวศไว้ การทำสวนป่า การทำสวนพฤกษศาสตร์หรือสวนรุกขชาติช่วยลดการชะล้างหน้าดิน การจัดทำระบบวนเกษตร โดยปลูกพืชเศรษฐกิจที่เป็นไม้ผลหรือพืชอื่นผสมในสวนป่า จะช่วยลดการบุกรุกป่าสงวน การบุกรุกป่าสงวนเป็นวิธีแก้ปัญหาความยากจนของเกษตรกรที่ดีวิธีหนึ่ง เราทุกคนควรช่วยกันรักษาป่าไม้เพราะป่าไม้ช่วยให้อากาศบริสุทธิ์ และ ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจถึงภัยอันเกิดจากการทำลายป่าไม้บริเวณพื้นที่ต้นน้ำจากประเด็นความคิดเห็นย่อมแสดงให้เห็นว่านักเรียนเกิดความตระหนักเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับสนั่น ปัทมะหิน (2520: 32) ที่กล่าวว่า สื่อ ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบตัวที่สามของกระบวนการสื่อสารที่เน้นข้อมูลข่าวสารไปสู่ผู้รับ และเป็นพาหนะที่นำพาข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งจำแนกได้ 2 ประเภท คือ สื่อบุคคลและสื่อมวลชน คือ ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นการติดต่อสื่อสารและ



ระหว่างบุคคลต่อบุคคล เพื่อจะถ่ายทอดข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร เป็นการสื่อสารเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติ และช่องทางสื่อสารมวลชน เป็นกระบวนการจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารจำนวนมาก หลากหลาย และไม่เป็นส่วนตัวแต่รวดเร็วโดยอาศัยสื่อมวลชนโดยจำแนกเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อสำหรับฉาย เป็นการสื่อสารที่เพิ่มพูนความรู้และแพร่กระจาย (เสถียร เขยประทับ, 2525: 32) โดยสื่อโฆษณาหนังสือการอนุรักษ์ป่าไม้ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นนั้น เป็นสื่อที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน สอดคล้องกับสภาพชุมชนบ่อใหญ่ นักเรียนคุ้นเคยและรู้จักพื้นที่ป่าชุมชน เมื่อได้ชมโฆษณาหนังสือก็เหมือนกับการได้เข้าไปสัมผัสผืนป่าด้วยตนเอง จึงเกิดความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่า และรู้สึกพอใจกับสื่อโฆษณาหนังสือ สอดคล้องกับบริวรรณ ดวงแก้ว (2551) ได้ศึกษา การสร้างภาพยนตร์โฆษณาแอนิเมชันเพื่อส่งเสริมสังคมให้ตระหนักแก่เยาวชน เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพจิต พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อสื่อในรูปแบบนี้อยู่ในระดับที่พึงพอใจมากที่สุด โดยเห็นว่า เนื้อหาของภาพยนตร์โฆษณาแอนิเมชัน สามารถสะท้อน และสร้างความตระหนักรู้ถึงปัญหาสุขภาพจิตได้ในระดับที่ดี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับโอภาส นามนกร (2550: 83-92) ได้วิจัยความตระหนักของประชาชนต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ : ศึกษากรณีตำบลไม้ยา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย พบว่า ชายและหญิง มีความตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยรวมอยู่ในระดับสูงพอควร

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสื่อโฆษณาหนังสือการอนุรักษ์ป่าไม้ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นนั้น เป็นสื่อที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน สอดคล้องกับสภาพป่าในชุมชนบ่อใหญ่ มีภาพ มีเสียงที่น่าติดตาม มีเนื้อหาที่แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของป่าไม้ โทษของการไม่ช่วยกันอนุรักษ์ป่าไม้ สื่อยังได้แสดงถึงภัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันหากไม่มีการปลูกป่า การอนุรักษ์ป่าไม้ รวมถึงการขาดแคลนแหล่งทำมาหากินในชุมชนด้วย ดังนั้นเมื่อได้ชมโฆษณาหนังสือก็เหมือนกับการได้เข้าไปสัมผัสผืนป่าด้วยตนเอง จึงเกิดความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่า และรู้สึกพอใจกับสื่อโฆษณาหนังสือ ซึ่งสุดเขต หนุรอด (2549: 5-12) ได้กล่าวถึงสื่อโฆษณาว่า สื่อเป็นเครื่องมือที่มีหน้าที่นำพาข่าวสารที่ผู้โฆษณาต้องการให้ผู้บริโภคได้รับรู้ และเกิดความต้องการในสินค้า ส่วนหนังสือ คือหนังสือที่สั้น ก็คือการเล่าเรื่องด้วยภาพและเสียงที่มีประเด็นเดียวสั้น ๆ แต่ได้ใจความศิลปะการเล่าเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นนิทาน นิยายละคร หรือภาพยนตร์ ล้วนแล้วแต่มีรากฐานแบบเดียวกัน นั่นคือ การเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นของมนุษย์หรือสัตว์ หรือแม้แต่อะไรก็ตามที่เกิดขึ้นช่วงเวลาหนึ่งเวลาใด ณ สถานที่ใดที่หนึ่งเสมอ ฉะนั้นองค์ประกอบที่สำคัญที่ขาดไม่ได้คือ ตัวละคร สถานที่ และเวลา จากองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ของสื่อโฆษณาหนังสือเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับวิถีชีวิตในปัจจุบัน จึงส่งผลให้นักเรียนที่ได้ชมเกิดเจตคติที่ดี สอดคล้องกับบริวรรณ ดวงแก้ว (2551) ที่ได้ศึกษาการสร้างภาพยนตร์โฆษณาแอนิเมชันเพื่อส่งเสริมสังคมให้ตระหนักแก่เยาวชน เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพจิต จากผลการศึกษาพบว่า การนำเสนอเนื้อหาปัญหาสังคม เรื่องปัญหาสุขภาพจิต ในรูปแบบภาพยนตร์โฆษณาแอนิเมชัน กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อสื่อในรูปแบบนี้อยู่ในระดับที่พึงพอใจมากที่สุด

5. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือมีความรู้ ความตระหนักรู้ และเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้หลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสื่อโฆษณาหนังสือเป็นหนังสือที่มีการเล่าเรื่องด้วยภาพและเสียงเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้สั้น ๆ แต่ได้ใจความสื่อความหมายของ



การอนุรักษ์ได้เป็นอย่างดี ทั้งการรักษาพื้นฟูป่าไม้ การอนุรักษ์ การทำลาย และภัยพิบัติที่เกิดจากการไม่มีป่า การขาดแหล่งอาหารในชุมชน ผ่านการแสดงของตัวละครที่มีวัยใกล้เคียงกับนักเรียน นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ด้วยตนเอง นักเรียนได้สำรวจผืนป่าด้วยตนเอง เห็นสภาพความจริงของสภาพป่าไม้ในปัจจุบัน จึงทำให้นักเรียนที่ได้รับชมสื่อโฆษณาหนังสือเกิดความรู้ ความตระหนักรู้ และเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้หลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม สอดคล้องกับซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนิตยา วิมลศักดิ์ (2548: 59-60) ได้ศึกษาความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันโดยใช้ชุดฝึกอบรมสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ความตระหนักต่อมลพิษสิ่งแวดล้อมก่อนใช้ชุดฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 76.07 คะแนน หลังใช้ชุดฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 84.13 คะแนน ดังนั้น หลังใช้ชุดฝึกอบรมกลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักสูงกว่าก่อนใช้ชุดฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของเบญจวรรณ สุภารัตน์ (2553: 131-135) ได้วิจัยการศึกษาและการพัฒนาความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ของเยาวชนในชุมชนบ้านเขาพระ จังหวัดนครนายก พบว่า เยาวชนมีความรู้ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้โดยรวม หลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี และสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ซึ่งอยู่ในระดับดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีเจตคติต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้โดยรวม สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1) จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความรู้ ความตระหนักรู้ต่อการอนุรักษ์ไม่สูงขึ้น หลังเรียนด้วยโฆษณาหนังสือ ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำสื่อโฆษณาหนังสือ ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในสาระอื่นๆ หรือเนื้อหาอื่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกรักและห่วงแหนทรัพยากรธรรมชาติต่อไป
- 2) จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสืออยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนในการเผยแพร่ การอนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าไม้ไปสู่บุคคลอื่นในครอบครัว ชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ โดยการสนับสนุนจากครู โรงเรียน ชุมชน ส่วนงานราชการ หรือองค์กรที่ทำงานด้านการอนุรักษ์ป่าไม้
- 3) การพัฒนาความตระหนักรู้ ความรู้ และเจตคติในการอนุรักษ์ป่าไม้ ควรทำการศึกษาทดลองโดยให้กลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้ในสภาพพื้นที่จริง การวางแผนจัดกิจกรรม ควรมีการจัดแบ่งเวลาให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่ผ่อนคลายโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ เช่น เกม หรือเพลง

5.4.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งคว่ำ

- 1) ควรมีการศึกษาความตระหนักรู้ ความรู้ และเจตคติในการอนุรักษ์ป่าไม้ด้วยสื่อและนวัตกรรมอื่น ๆ เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ เอกสารประกอบการสอน เป็นต้น



2) ควรมีการสร้างชุดฝึกอบรมการพัฒนาความตระหนักรู้ ความรู้ และเจตคติในการอนุรักษ์ป่าไม้ ของนักเรียน โดยใช้เทคนิคอื่นๆ เพื่อให้มีวิธีการที่หลากหลายขึ้นในการส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ เช่น เทคนิคการเล่านิทาน เทคนิคเกมสิ่งแวดล้อม เทคนิคการจัดกิจกรรม โดยเน้นประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น



เอกสารอ้างอิง



เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. (2527). การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กรมป่าไม้. (2549). เนื้อที่ป่าของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2504 – 2549. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.forest.go.th/stat/stat50/TAB1.htm>. [สืบค้นเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2554]
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2533). แนวการจัดทำแผนการเรียนรู้หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2552). เอกสารประกอบหลักสูตร การผลิตหนังสือเพื่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิตติภูมิ มีประดิษฐ์. (2548). มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- เกษม จันทรแก้ว. (2530). วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: อักษรการพิมพ์.
- จำนง พรายแย้มแซ. (2535). เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กับการสอนซ่อมเสริม (ตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- จำเนียร โสขุนทด. (2542). ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จำลอง เงินดี. (2529). ศึกษาพนักงานรัฐวิสาหกิจในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- จิราพร จักรไพวงศ์. (2530). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาในการบริโภคอาหารที่มีวัตถุเจือปนและเครื่องปรุงของแม่บ้านในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชัยรัตน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (2550). สิ่งแวดล้อม. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://web.ku.ac.th/schoolnet>. [สืบค้นเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2554].
- ณพิชญ์ จักรพิทักษ์. (2552). การบริหารจัดการองค์ความรู้. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท และคณะ. (2543). หลักและวิธีการวิจัยตลาดเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: วังอักษร.
- เต็มดวง รัตนทัศนีย์ และนักรบ ระวีงาญณ์. (2544). โครงการสำนึกรักบ้านเกิดเพื่อพัฒนาผู้นำชุมชน. วารสารศึกษานอกโรงเรียน, 4(8), 26-29, พฤษภาคม.
- ถาวร พงษ์พานิช. (2550). การพัฒนาชุดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความตระหนักในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ของเยาวชนในชุมชนเขาสมอเคลง. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- นพวรรณ เสวตานนท์. (2545). ทะเลสาบสงขลา. วารสารชีวปริทัศน์, 4(2), 28 – 30, มีนาคม-เมษายน.



- นฤมล มณีงาม. (2547). การพัฒนาโปรแกรมสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการประหยัดพลังงานตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิตยา วัฒนศักดิ์. (2548). การศึกษาความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันโดยใช้ชุดฝึกอบรมสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บันลือ พงกษะวัน. (2534). ยุทธศาสตร์การสอนตามแนวหลักสูตรใหม่. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2543). เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลการวิจัย. กรุงเทพฯ: ศรีอนันต์.
- เบญจรัตน์ นุชนาฏ และคณะ. (2550). พัฒนาการของเด็กวัยเรียน 6 – 12 ปี. กรุงเทพฯ: สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัวมหาวิทยาลัยมหิดล.
- เบญจวรรณ สุภารัตน์. (2553). การศึกษาและการพัฒนาความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการอนุรักษ์และฟื้นฟู ป่าไม้ของเยาวชนในชุมชนบ้านเขาพระ จังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช
- ประสาธ อิศรปรีดา. (2533). รายงานการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพทางสติปัญญาด้านการคิดตามแนวเพียเจต์กับความพร้อมและ ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านของเด็กเริ่มเรียน. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- ประเสริฐ จักรวิวัฒนากุล. (2550). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ : กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลทรายขาว อำเภอกพาน จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปณณฎา จันทร์บุญเรือง. (2541). พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ความรู้ จิตสำนึก กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- มนัส สุวรรณ. (2541). รายงานผลการวิจัยเรื่องความต้องการและโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาในส่วนภูมิภาคกำหนดจุดที่ตั้งของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- รวิวรรณ ดวงแก้ว. (2551). การสร้างภาพยนตร์โฆษณาแอนิเมชันเพื่อส่งเสริมสังคมให้เกิดความตระหนักแก่เยาวชนเกี่ยวกับปัญหาสุนัขจรจัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสื่อศิลปะและการออกแบบสื่อ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รักสานต์ วิวัฒน์สินอุดม. (2546). นักสร้าง สร้างหนัง หนังสือ. กรุงเทพฯ: โครงการตำราคณะนิเทศน์ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.



- รุ่งจิตร กองคำ. (2541). *การพัฒนาจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการ สร้างนิสัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรรณา เจียรตันศิริกุล. (2531). *อิทธิพลของรายการโทรทัศน์ที่มีต่อความตระหนักในการส่งเสริมและรักษาสุขภาพสิ่งแวดล้อม ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2523). *การพัฒนาหลักสูตรการสอน-มิติใหม่*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร.
- วิชัย เทียนน้อย, ทัศนีย์ ทองสว่าง และนที ทองสว่าง. (2543). *การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อักษรวัฒนา.
- วินัย วีระพัฒนานนท์. (2541). *สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา Environment and development*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรมหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ สุนทรเสณี. (2531). *เจตคติ*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ศิริณี อุปละ. (2541). *การพัฒนาจิตสำนึกและความสามารถในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมโดยใช้การสอนแบบโครงการ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศุภร เสรีรัตน์. (2544). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ : เอ อาร์ บีซิเนสเพรส.
- สนั่น ปัทมะหิน. (2520). *การถ่ายทำภาพยนตร์*. กรุงเทพฯ: ไทยสัมพันธ์.
- สมจิตร พงศ์พจน์ และสุภาพ ภูประเสริฐ. (2534). *พืชกินได้และพืชมีพิษในป่าเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: สมาคมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สรุภาญจน์ รัตนเลิศนุสรณ์. (2546). *หลักการจัดการสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย- ญี่ปุ่น).
- สายใจ พินิจเวชการ. (2540). *ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือเมืองไทย.
- สาโรจน์ พานิชานนท์. (2553). *จิตสำนึกและพฤติกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำ อันเกิดจากการมีส่วนร่วมในโครงการตามกรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา ชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง หมู่บ้านป่าละอู ในโครงการหมู่บ้านสหกรณ์ห้วยสัตว์ใหญ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดมหาสารคาม. (2553). *ทรัพยากรป่าไม้*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://mahasarakham.mnre.go.th/envi2/file>. [สืบค้นเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2554]
- สำราญ มีแจ้ง. (2544). *การประเมินโครงการทางการศึกษา*. พิษณุโลก: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำลี ทองจิ้ว. (2545). *การพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยงานไม้แกะสลักและงานไม้สำหรับหัตถกรรมไม้แกะสลักบ้านถวาย : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านต้นแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่* วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร, 6(1), 75 -89, มกราคม – เมษายน.



- สุดเขต หนุรอด. (2549). *บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง สื่อโฆษณา*. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สุเทพ หนุสวัสดิ์. (2540). *การพัฒนาชุดฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัยเทคนิค*. ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เสถียร เขยประทับ. (2525). *การสื่อสารงานนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรมหาวิทยาลัย.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2543). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรรธรณ ปิลันธน์โอวาท. (2537). *การพูดเพื่อธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อักษร สวัสดิ์. (2542). *ความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาในเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อำนวย แสงสว่าง. (2544). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อักษรการพิมพ์.
- อุทุมพร ทองอุทัย. (2533). *สาระบบจำแนกจุดหมายทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สมานมิตรการพิมพ์.
- อุไร ศิลปธรรม. (2539). *การพัฒนาค่านิยมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพชรบุรี โดยใช้บทเรียนเสริมหลักสูตร เรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากร ป่าไม้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โอภาส นามนคร. (2550). *ความตระหนักของประชาชนต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ : ศึกษากรณี ตำบลไม้ยา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Alcantara, Carrillo and J. Damaso Miguel. (2004). A Study of Student Attitudes Regarding Environmental Economics Curriculum in Mexican Agricultural Preparatory Schools : Preservation and Exploitation of Natural Resources. *Dissertation Abstracts International*, 65(6), 2070-A, December.
- Banda, Tasila. (2006). Effects of Land Protection Strategies on Forest Conservation in The Miombo Ecoregion of Western Tanzania. *Dissertation Abstracts International*, 67(2), 656-B, August.
- Bloom, Benjamin S. and others. (1971). *Taxonomy of Education objectives Handbook : cognitive Domain*. New York: David mackay.
- Good, Carter. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw – Hill book Company, Inc.
- Hanson, David K. (2002). An Index to Measure Trainers' Attitudes about Conducting Training Evaluations. *Dissertation Abstracts International*, 64(12), 4313-A, June.



- Hermann, Denise Louise. (2002). Understanding the Formation of Community in a New School : A Case Study of River Bluff High School. *Dissertation Abstracts International*, 63(6), 2111-A, December.
- Himadri, Sinha. (2003). Values and People's Participation in Community Based Forest Management. *Journal of Human Values*, 9(2), 141-151.
- Ko, Nomura. (2008). The Politics of Participation in Forest Management. *The Journal of Environment and Development*, 17(2), 166-191.
- Mohamed, Mohamed Awer. (1996). Community-based Resource Management : Constraints And Potentials a Kenyan Case Study. *Masters Abstracts International*, 34(1), 156, February.
- Paulo Freire. (1973). *Education as the Practice of Freedom in Education for Critical Consciousness*. New York: Continuum.
- UNESCO. (1999). *Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage Paris*. Thessaloniki: UNESCO & The Government of Greece.



ภาคผนวก



ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย



แบบสอบถามความตระหนักรู้ต่อการอนุรักษ์ป่าไม้

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งนักเรียนมีอิสระเต็มที่ในการเลือกตอบตามความคิดเห็นของตนเอง ให้นักเรียนทุกคนพยายามอ่านข้อความที่ถามโดยละเอียดและพิจารณาอย่างรอบคอบแล้วตัดสินใจตอบคำถาม คำตอบของนักเรียนจะไม่นำไปใช้ในการพิจารณาผลการสอบ นักเรียนจะเห็นด้วยหรือไม่เป็นสิทธิ์ของนักเรียนเพราะคำตอบของนักเรียนจะถูกปกปิดเป็นความลับ
2. ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

ตัวอย่าง

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ข้อที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
00	อะไรที่เกิดจากธรรมชาติน่าจะดีที่สุด		✓			



ข้อที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1	การบุกรุกป่าสงวนเป็นวิธีแก้ปัญหาความยากจนของเกษตรกรที่ดีวิธีหนึ่ง					
2	การให้ทุกคนมีโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้จะช่วยให้ป่าไม้ถูกทำลายน้อยลง					
3	ควรปลูกป่าในชุมชนจะช่วยให้มีไม้ไว้ใช้สอยตามความจำเป็น					
4	การควบคุมการลักลอบตัดไม้เป็นวิธีการอนุรักษ์ป่าไม้ที่ได้ผลดี					
5	การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้เป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน					
6	เราควรซื้อไม้เถื่อนมาใช้เพราะราคาถูกกว่าการซื้อไม้จากรายขายไม้แปรรูป					
7	การตัดไม้ทำลายป่าเท่ากับเป็นการทำลายระบบนิเวศของป่า					
8	เมื่อเราตัดต้นไม้หนึ่งต้น เราควรปลูกต้นไม้ทดแทนทันที					
9	เราทุกคนควรช่วยกันรักษาป่าไม้เพราะป่าไม้ช่วยให้อากาศบริสุทธิ์					
10	บริเวณที่มีต้นไม้หนาแน่นอากาศจะเย็นและฝนตกชุก					
11	การรณรงค์ให้มีการปลูกต้นไม้เพื่อรักษาคุณภาพของอากาศเป็นการกระทำที่ดี					
12	มาตรการลงโทษผู้ลักลอบตัดไม้ทำลายป่าควรมีความรุนแรงเพื่อให้ผู้ลักลอบทำลายป่าไม้เกรงกลัว					
13	ในพื้นที่รกร้างว่างเปล่าควรมีการปลูกต้นไม้ทดแทนเพื่อช่วยรักษาสมดุลของระบบนิเวศไว้					
14	การป้องกันไฟป่าและแมลงทำลายต้นไม้ถือได้ว่าเป็นการอนุรักษ์ป่าไม้วิธีหนึ่ง					



ข้อที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
15	การประกาศเขตป่าสงวนอุทยาน แห่งชาติ เป็นการรักษาสภาพป่าไม้ของ บริเวณพื้นที่ต้นน้ำลำธารให้มีความ อุดมสมบูรณ์วิธีหนึ่ง					
16	เราสามารถช่วยกันรักษาป่าไม้ได้ด้วย การไม่ไถ่เลื่อนลอยบุกเบิกขยายพื้นที่ ทำกิน					
17	เราจะมีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์เมื่อเรา สามารถป้องกันไฟไหม้ป่าได้					
18	การทำสวนป่า การทำสวน พฤกษศาสตร์หรือสวนรุกขชาติช่วยลด การชะล้างหน้าดิน					
19	การจัดทำระบบวนเกษตร โดยปลูกพืช เศรษฐกิจที่เป็นไม้ผลหรือพืชอื่นผสมใน สวนป่า จะช่วยลดการบุกรุกป่าสงวน					
20	ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจถึงภัยอันเกิด จากการทำลายป่าไม้บริเวณพื้นที่ต้นน้ำ					



แบบทดสอบความรู้ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบชุดนี้ใช้สำหรับการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
2. การตอบแบบทดสอบครั้งนี้เป็นการทดสอบเพื่อการศึกษาวิจัย

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษร ก ข ค หรือ ง หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดใน
กระดาษคำตอบ ซึ่งข้อทดสอบชุดนี้ มีจำนวน 32 ข้อ

แบบทดสอบวัดความรู้ เรื่อง การอนุรักษ์ป่าไม้	
1. ป่าประเภทใดที่พบมากที่สุดที่สุดในเขตบริเวณ ในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ก. ป่าเบญจพรรณ ข. ป่าเต็งรัง ค. ป่าสนเขา ง. ป่าดิบชื้น 2. สภาพป่าในชุมชนปัจจุบันนี้เป็นอย่างไร ก. มีการเผาป่ามากขึ้นเพื่อจะได้ที่ว่างไปปลูกบ้าน ข. ยังเป็นป่าโล่งเตียนเหมือนเดิม ค. ป่าถูกปล่อยให้เติบโตตามธรรมชาติชาวบ้าน ไม่ได้พัฒนาเพิ่มขึ้น ง. มีการปลูกต้นไม้ขึ้นบ้าง และเริ่มช่วยกันดูแล ต้นไม้ ทำให้เริ่มเป็นป่ามากขึ้น 3. ลักษณะเด่นที่สังเกตได้ง่ายของป่าเบญจพรรณ ตรงกับข้อใด ก. เป็นป่าที่มีความชื้นสูงตลอดทั้งปี ข. มักพบป่าเบญจพรรณบริเวณธารน้ำ ค. เป็นป่าที่มีพรรณไม้มากกว่า 5 ชนิด ง. เป็นป่าที่ไม่ผลัดใบ	4. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ ก. ป่าไม้เป็นที่ป้องกันภัยธรรมชาติจากน้ำท่วม และ ดินพัง ข. ป่าไม้เปรียบเสมือนปอดของธรรมชาติ ค. ป่าไม้เป็นแหล่งกำเนิดของสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย ง. ถูกทุกข้อ 5. ข้อใดใช้ประโยชน์จากป่าไม้น้อยที่สุด ก. ใช้ในการอุตสาหกรรมเชื้อเพลิง ข. ใช้เป็นวัตถุดิบในการปรุงอาหาร ค. ใช้สร้างที่อยู่อาศัย ง. นำมาเป็นอาหารสัตว์ 6. พรรณไม้ 5 ชนิด ที่เป็นไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจ ที่สามารถพบได้ในป่าเบญจพรรณ คือ ข้อใด ก. สัก ประดู่ เต็งรัง ประดู่ ไม้ซาง ข. แดง ไม้ซาง ชิงชัน มะค่า สัก ค. มะค่า แดง ประดู่ ชิงชัน สัก ง. ยาง สัก ประดู่ เต็งรัง ชิงชัน



7. นักวิชาการกล่าวว่า การตัดต้นไม้ทำลายป่า จะส่งผลให้โลกร้อน เพราะสาเหตุใด ก. เพราะโลกไม่มีที่กักเก็บความร้อนจากแสงอาทิตย์ ข. เพราะโลกขาดต้นไม้ที่คอยดูดซับมลพิษต่างๆ ในโลก ค. เพราะต้นไม้เป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธาร ง. เพราะโลกขาดออกซิเจนจากต้นไม้ 8. สาเหตุสำคัญข้อใดที่ทำให้อุณหภูมิของประเทศไทยสูงขึ้น ก. ป่าไม้ถูกทำลาย ข. พื้นที่แห้งแล้งเพิ่มขึ้น ค. ฝนไม่ตกตามฤดูกาล ง. กระแสลมเปลี่ยนทิศทาง 9. เราจะช่วยกันป้องกันปัญหาป่าไม้ถูกทำลายได้อย่างไร ก. การรณรงค์ลงโทษอย่างหนักกับคนที่ตัดไม้ทำลายป่า ข. การรณรงค์ให้ช่วยกันปลูกต้นไม้ ค. ใช้วัสดุอื่นแทนไม้ในการสร้างบ้าน ง. ถูกทุกข้อ 10. ข้อใดเป็นประโยชน์ทางอ้อมของทรัพยากรป่าไม้ ก. เป็นแหล่งอาหารของมนุษย์ ข. เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร ค. เป็นยารักษาโรค ง. เป็นแหล่งผลิตไม้ใช้สอย 11. สาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้ทรัพยากรป่าไม้กำลังจะหมดไป คืออะไร ก. มนุษย์ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเกินความจำเป็น ข. มนุษย์ไม่รู้จักแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ ค. มนุษย์ใช้แต่ทรัพยากรธรรมชาติที่เหมือน ๆ กัน ง. มนุษย์ปล่อยให้ทรัพยากรธรรมชาติต้องสูญไปโดยเปล่าประโยชน์	12. ภัยพิบัติใดที่ถือว่าเป็นอันตรายร้ายแรงที่สุดที่เกิดกับป่าไม้ และฟื้นฟูได้ยากมากคือข้อใด ก. वादภัยทำให้ต้นไม้โคนล้มเป็นจำนวนมาก ข. การทำลายของมนุษย์ โดยเฉพาะการตัดไม้เพื่อสร้างสนามกอล์ฟ ค. อัคคีภัยคือ ภัยจากไฟไหม้ป่าเป็นวงกว้างทั้งพืชและสัตว์ตาย ง. อุทกภัยได้แก่น้ำท่วมสภาพป่า ทำให้ต้นไม้เล็ก ๆ ตายไปเป็นจำนวนมาก 13. ป่าไม้เป็นแหล่งปัจจัย 4 ที่สำคัญสำหรับมนุษย์ได้อย่างไร ก. เป็นเครื่องใช้เช่นโต๊ะเป็นเครื่องประดับ เป็นที่อยู่อาศัย เช่นบ้าน เป็นอาหารเช่นหน่อไม้ ข. เป็นอาหารได้แก่ผักต่าง ๆ ที่อยู่อาศัยคือนามำ ทำบ้านเครื่องนุ่งห่ม เช่น นำเส้นใยมาทอเป็นผ้า ยารักษาโรค ได้แก่ พวกสมุนไพรต่าง ๆ ค. เป็นเชื้อเพลิงได้แก่ฟืน เป็นที่อยู่อาศัยคือบ้าน เป็นเครื่องประดับโดยนำมาแกะสลักเป็นรูปต่างๆ ง. ถูกทุกข้อ 14. ต้นไม้ช่วยลดมลพิษทางอากาศได้อย่างไร ก. ช่วยพัดพาอากาศเสียออกไปจากที่ชุมชน ข. ช่วยดูดก๊าซเสียต่าง ๆ ที่มนุษย์ไม่ต้องการทางปากใบแล้วใช้รากคายออกสู่ดิน ค. ดูดก๊าซออกซิเจนเข้าไปช่วยปรุงอาหารแล้วคายก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ให้มนุษย์ ง. ดูดก๊าซซึ่งได้แก่ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เข้าไปช่วยปรุงอาหารแล้วปลดปล่อยก๊าซออกซิเจน มาให้สิ่งมีชีวิตต่าง ๆ บนโลก
--	--



แบบสอบถามเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

คำแนะนำ โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในระดับช่องเจตคติที่ตรงกับความรู้สึกของท่านเพียงช่องเดียว
กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ข้อความ	ด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1. การลักลอบตัดไม้ โดยไม่มีการ คัดเลือกและควบคุมเป็นปัญหาที่ทำให้ ทรัพยากรป่าไม้เกิดความเสื่อมโทรม 2. ปัญหาการบุกรุกถือครองพื้นที่ป่า เพื่อปลูกสร้างบ้านเรือนทำให้สภาพป่า เกิดความเสียหาย 3. การที่มนุษย์ตัดไม้ในป่ามาเผาถ่าน นั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ 4. เมื่อเราเข้าไปในป่าเราจะได้อาหาร กลับมาทุกครั้ง เพราะต้นไม้ในป่าเป็น แหล่งอาหารมากมาย					
5. การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า มีส่วนทำให้เกิดภัยพิบัตินานาประการ 6. การตัดไม้ทำลายป่า เป็นการทำลาย แหล่งต้นน้ำลำธารที่รุนแรง 7. ไม้เถื่อนถึงแม้จะมีราคาถูกแต่ก็ไม่ สมควรนำมาใช้เพราะจะเป็นการ สนับสนุนให้เกิดการทำลายป่า 8. รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบไร้ หมุนเวียนไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อ พื้นที่ต้นน้ำ 9. เมื่อพบเห็นการลักลอบตัดไม้ทำลาย ป่าเราไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว ควรปล่อย ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้เท่านั้น					



ข้อความ	ด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
10 การทำไร่ระบบหมุนเวียนเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบอนุรักษ์ดินและน้ำประเภทหนึ่ง 11. สิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นผู้นำบันดาลให้เกิดความสมบูรณ์ของดิน น้ำ ป่าไม้ 12. การไม่ให้ความเคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์และผีบรรพบุรุษจะบันดาลให้เกิดภัยพิบัติ 13. การปลูกต้นไม้ตามโครงการปลูกป่าหรือปลูกต้นไม้ในที่ดินของตนเองเป็นการช่วยอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าทางหนึ่ง 14. การเข้าร่วมกิจกรรมปลูกป่าในวันสำคัญต่างๆ ทำให้นักเรียนเสียเวลาและไม่มีประโยชน์					



แผนการจัดการประสบการณ์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ศิลธรรมนำชีวิต เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นคนดี

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (เวลา 08.30 น. – 09.00 น.)

ผู้สอน นางยวนใจ คำประเทือง

จุดประสงค์	สาระที่ควรเรียนรู้ 1. ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม	กระบวนการเรียนรู้	สื่อ	การประเมิน
1.บอกวิธีการปฏิบัติตนในการทำ ความดีได้ 2.วิเคราะห์กรณีตัวอย่างเกี่ยวกับ การทำดีได้ 3.บอกประโยชน์การทำดี	1.การทำความดี 2.การปฏิบัติตนในการทำความดี	ขั้นนำ 1.เปิดหนังสือ ให้เด็กนักเรียนชม เพื่อความคาดเดาชื่อเรื่อง ขั้นสอน 2.เล่าหนังสือให้เด็กฟังซ้ำ ขั้นสรุป 3.ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความ คิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือที่เปิดให้ดู และสรุปซ้ำ	หนังสือเด็กรักป่า ดงหว้น ความยาว 14.26 นาที และพิธีบวชป่า ความ ศรัทธาเพื่อป่าไม้ ความ ยาว 3.59 นาที	สังเกตการซักถาม และตอบคำถาม ของเด็ก



แผนการจัดการประสบการณ์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ศีลธรรมนำชีวิต เรื่อง การอนุรักษ์วัฒนธรรมในท้องถิ่น

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (เวลา 09.00 น. – 09.30 น.)
ประเพณี

ผู้สอน นางยวนใจ คำ

จุดประสงค์	สาระที่ควรเรียนรู้ 2. หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม	กระบวนการเรียนรู้	สื่อ	การประเมิน
1. สามารถบอกแนวทางในการอนุรักษ์ วัฒนธรรมในท้องถิ่นได้ 2. ปฏิบัติตนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมใน ท้องถิ่นได้	1.สามารถบอกแนวทางในการ อนุรักษ์วัฒนธรรมในท้องถิ่นได้ 2.ปฏิบัติตนในการอนุรักษ์ วัฒนธรรมในท้องถิ่นได้	1. เปิดหนังสือให้นักเรียนชม และได้ทราบถึงการอนุรักษ์ วัฒนธรรมท้องถิ่น ว่าควร อนุรักษ์อะไรบ้าง 2. ช่วยกันเสนอความคิดเห็น เกี่ยวกับการดูหนังสือ โดยสรุป เป็นข้อ ๆ 3.ให้นักเรียนออกมาแนะนำ หน้าชั้น 4.ครูช่วยสรุปอีกครั้ง	หนังสือเรื่อง โฆษณา กรมป่าไม้ ความยาว 38 วินาที และ โฆษณาโครงการปลูก ป่าในหัวใจไทย 2 ความยาว 2.15 นาที	สังเกตการซักถามและ นำเสนอหน้าชั้นเรียน



แผนการจัดการประสบการณ์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ระบบเศรษฐกิจ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (เวลา 09.30 น. – 10.00 น.)

ผู้สอน นางยวนใจ คำประเทือง

จุดประสงค์	สาระที่ควรเรียนรู้ 3. เศรษฐศาสตร์	กระบวนการเรียนรู้	สื่อ	การประเมิน
1.บอกความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงได้ 2.นำความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ได้ 3.บอกประโยชน์การนำความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	1.หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง 2.บอกวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียง 3.การปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน	1.เปิดหนังสือให้นักเรียนชม 2.ร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ ซึ่งเป็นแนวคิดแบบเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียนได้นำไปปฏิบัติ และแก้ปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจได้ 4.ให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย	ลุงสอน คนบ้าปลุก ป่าแห่งบ้านโนนเสลา ความยาว 3.04 นาที	สังเกตการซักถาม สังเกตการตอบคำถาม



แผนการจัดการประสบการณ์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ระบบเศรษฐกิจ เรื่อง ปัจจัยในการผลิตที่มีประสิทธิภาพ

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (เวลา 10.30 น. – 11.00 น.)

ผู้สอน นางยวนใจ คำประเทือง

จุดประสงค์	สาระที่ควรเรียนรู้ 3. เศรษฐศาสตร์	กระบวนการเรียนรู้	สื่อ	การประเมิน
1.สามารถบอกปัจจัยได้ 2.สามารถสรุปเกี่ยวกับการผลิตได้	ปัจจัยการผลิต	1.เปิดหนังสือที่มีการปลูกต้นไม้ใน การเกษตรและการผลิตและการคิดค้น ผลผลิตมีคุณภาพและมีปริมาณสูงขึ้นใน การใช้เครื่องมือในท้องถิ่นเพื่อการเกษตร 2.ให้นักเรียนช่วยกันสรุป 3.ให้นักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียน	โฆษณาอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ เพื่ออนาคต ความยาว 2.02 นาที	สังเกตการนำเสนอ ของนักเรียน



แผนการจัดการประสบการณ์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เวลากับประวัติศาสตร์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงในการตั้งถิ่นฐาน

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (เวลา 13.00 น. – 13.30 น.)

ผู้สอน นางยวนใจ คำประเทือง

จุดประสงค์	สาระที่ควรเรียนรู้ 4. ประวัติศาสตร์	กระบวนการเรียนรู้	สื่อ	การประเมิน
1.อธิบายและยกตัวอย่างปัจจัยทาง ภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อการตั้งถิ่นฐานและ การดำรงชีวิตได้ 2.อธิบายและยกตัวลักษณะทาง ภูมิศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐาน และการดำรงชีวิตของคนไทยได้ 3.อธิบายสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง ด้านการตั้งถิ่นฐานและการดำรงชีวิตของ คนไทยในปัจจุบันได้ 4.บรรยายประโยชน์ของการศึกษา ภูมิศาสตร์กับการดำรงชีวิตและนำไปใช้ ในชีวิตประจำวัน	1.ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อ การตั้งถิ่นฐานและการดำรงชีวิต 2.การตั้งถิ่นฐานและการ ดำรงชีวิตของคนไทยจากอดีตสู่ ปัจจุบัน 3.การเปลี่ยนแปลงด้านการตั้ง ถิ่นฐานและการดำรงชีวิต	1.เปิดหนังสือเกี่ยวกับความเจริญของ บ้านเมือง โดยการตัดไม้ทำลายป่า และสลับกับภาพการขยายตัวทางด้าน อุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม 2.ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ว่าหนังสือแล้วได้อะไรบ้าง 3.ให้นักเรียนออกมาสรุปหน้าชั้นเรียน และผู้สอนสรุปให้นักเรียนฟังซ้ำ	โฆษณาป่าไม้ ความยาว 2.02 นาที	สังเกตการนำเสนอ ของนักเรียน



แผนการจัดการประสบการณ์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมและสังคม เรื่อง สิ่งแวดล้อมและการดำรงชีวิตประจำวัน

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (เวลา 13.30 น. – 14.00 น.)

ผู้สอน นางยวนใจ คำประเทือง

จุดประสงค์	สาระที่ควรเรียนรู้	กระบวนการเรียนรู้	สื่อ	การประเมิน
	5. ภูมิศาสตร์			
1. สามารถบอกอิทธิพลของ สิ่งแวดล้อมที่มีต่อคนในชุมชน นั้นได้ 2. สามารถบอกสิ่งแวดล้อมทาง ธรรมชาติในชุมชนได้	1. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่มี อิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต	1. เปิดหนังสือเรื่อง สิ่งแวดล้อมทาง ธรรมชาติที่มีอิทธิพลต่อการดำเนิน ชีวิต 2. ช่วยกันสรุปซักถาม 3. ให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและ นำเสนอหน้าชั้นเรียน	หนังสือป่าไม้ในประเทศ ความยาว 3.24 นาที โฆษณาโครงการปลูกป่า ในหัวใจไทย ความยาว 2.01 นาที	สังเกตการนำเสนอ ของนักเรียนและ ข้อเสนอแนะ



แผนการจัดการประสบการณ์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมและสังคม เรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (เวลา 14.30 น. –15.00 น.)

ผู้สอน นางยวนใจ คำประเทือง

จุดประสงค์	สาระที่ควรเรียนรู้ 5.ภูมิศาสตร์	กระบวนการเรียนรู้	สื่อ	การประเมิน
1.บอกแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรได้ 2.เห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ	1.การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	1.เปิดหนังสือเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2.ช่วยกันสรุปความรู้เรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ป่าไม้มีวิธีการอนุรักษ์ คือ ดูแลรักษาป่าไม้ เห็นคุณค่าของต้นไม้ไม่บุกรุกทำลายป่า ใช้ไม้อย่างประหยัด 3.ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาการไม่บุกรุกทำลายป่า 4.นำเสนอหน้าชั้นเรียน	โฆษณาเรื่องต้นไม้ของปู่ ความยาว 1.02 นาที และดาบวิชัย กับคนปลุกต้นไม้ 1.31 นาที	สังเกตการแก้ไขปัญหาและนำเสนอหน้าชั้นเรียน



ภาคผนวก ข
ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ



ตาราง ข.1 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นเป็นรายข้อของแบบวัดความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
1	0.35
2	0.58
3	0.64
4	0.42
5	0.50
6	0.57
7	0.62
8	0.45
9	0.77
10	0.80
11	0.70
12	0.72
13	0.77
14	0.69
15	0.58
16	0.68
17	0.75
18	0.66
19	0.80
20	0.75
21	0.74
22	0.70
23	0.45
24	0.45
25	0.55
26	0.80
27	0.65
28	0.55
29	0.72
30	0.65

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.78



ตาราง ข.2 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นเป็นรายข้อของแบบสอบถามความตระหนักรู้

ด้าน / ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
1	0.42
2	0.50
3	0.57
4	0.62
5	0.45
6	0.77
7	0.32
8	0.70
9	0.72
10	0.77
11	0.69
12	0.82
13	0.81
14	0.85
15	0.66
16	0.80
17	0.75
18	0.74
19	0.70
20	0.45

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92



ตาราง ข.3 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นเป็นรายข้อของแบบวัดเจตคติ

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก รายข้อ
1	0.87
2	0.77
3	0.38
4	0.75
5	0.80
6	0.68
7	0.84
8	0.85
9	0.82
10	0.67
11	0.85
12	0.79
13	0.67
14	0.74
15	0.67

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90



ประวัติย่อผู้วิจัย



ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นามสกุล	นายณัฐวุฒิ คำประเทือง
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2525
จังหวัด ประเทศที่	จังหวัดมหาสารคาม ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2540 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสารคามพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2543 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสารคามพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2550 ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) วิชาเอกการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2558 ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วท.ม.) สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน - ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้	บ้านเลขที่ 1 ซอยศรีมหาสารคาม ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

